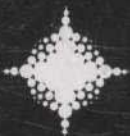

COLECTIA LICORN
EDITURA DACIA

H.P. LOVECRAFT

DAGON

Colecția
LICORN

apare sub îngrijirea lui Mircea Opriță

H.P. LOVECRAFT
DAGON

Coperta colecției de CALIN STEGEREAN

Volumul conține povestiri scrise de Howard Phillips Lovecraft între anii 1917–1925, și anume: *Dagon*; *Herbert West, Reanimator*; *The Quest of Iranon*; *Celephais*; *Polaris*; *The Doom that Came to Sarnath*; *The White Ship*; *Cats of Ulthar*; *From Beyond*; *The Temple*; *The Tree*; *The Other Gods*; *The Alchemist*; *The Street*; *The Horror at Red Hook*.

Copyright © 1993 Editura Dacia
(pentru traducerea română)

H.P. LOVECRAFT **DAGON**

Traducere și prefață de
MIRCEA OPRÎȚĂ

ANDRIEȘ C. LUCIAN
Nr. 2036
Biblioteca Personală

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA, 1993

Cu volumul de față, Editura Dacia începe să-și transpună într-o dorită realitate tipografică un proiect vechi de decenii. Ca să ne justificăm „întirzierea“, am putea fi tentați să facem apel la o scuză din ineputabilul repertoriu al limbajului de lemn, pretextând că pînă nu demult, pentru o inițiativă de felul celei de astăzi, „nu erau coapte condițiile“. Și nici n-am greși prea tare, amintindu-ne că ochiul suspicios al cenzurii politico-ideologice a golit de viață destule propuneri editoriale interesante, iar sub muștruliala de partid nu puține idei onorabile au fost nevoite să se retragă în umbră, resemnându-se să aștepte zile mai bune.

Ca și genul science-fiction, literatura fantastică își are cititorii săi pasionați, admiratorii, fideli săi. Mă feresc să afirm că aceștia, timp de o jumătate de secol, au fost nevoiți să trăiască doar în post negru. Însă nimeni nu știe mai bine decît editorul cu ce preț și prin ce stratageme ajungeau în librării, cînd și cînd, cărțile devotamentului lor. Într-o lume profund artificială, a atîtor arhitecturi de carton menite să justifice tot felul de false necesități, nu putea fi tocmai comod să argumentezi pe înțelesul unor mentalități obtuze caracterul de „comandă socială“ al unor texte literare, excelente în felul lor, dar avînd drept protagoniști nu „oamenii munți, constructorii socialismului“, ci diverse întruchipări diavolești, spaime ale minții terorizate de puterile beznei, monștri abisali și revenanți.

Dacă am reduce totul la lumea vizibilă, iar pe aceasta la ceea ce înțelegem — unul sau altul — din ea, pa-

guba ne-ar fi substanțială. Fără discuție, o pledoarie pentru fantastic nu-și are locul în aceste câteva pagini de introducere, mai ales atunci când textele chemate în sprijin o pot face, ele însele, mai eficient decât o întreagă echipă de exegeți. Din acest punct de vedere, colecția „Licorn” îndrăznește să lanseze un pariu pe care, evident, l-ar vrea câștigat dinainte, știind totuși prea bine că doar timpul va decide în privința lui. Pariul acesta vizează un deziderat constant al Editurii Dacia, și anume calitatea.

Nu ascund faptul că literatura fantastică în genere și mai ales reflexele sale în senzational (povestiri de ororă și de teroare etc.) sînt pîndite cu adevărat de pericole asupra cărora merită să meditam. Drumul spre sublim poate sfîrși cu ușurință în facil, în mimă clișeistică, în nonvaloare culturală, în fine — ca să revenim la cunoscutul dicton — în ridicol. Libertatea de azi a opțiunii editoriale îți și oferă de altfel, din păcate, exemple nedemne de urmat și de care colecția „Licorn” va căuta să se țină cît mai la distanță. A miza pe efecte ieftine, pe o recuzită de gen gratuită în detrimentul unei veritabile substanțe literare a textului mi se pare o formulă mult prea confortabilă, poate chiar profitabilă financiar, dar pe deplin compromițătoare pentru cine o practică. Aș zice chiar mortală, atît pentru o colecție, cît și pentru prestigiul editorului său. În cunoștința acestui adevăr delicat, îmi permit să asigur cititorul că va primi, pe cît ne vom pricepe să-i oferim, doar cărți cu un certificat de valoare garantată. Iarăși la fel ca în SF: dincoace de clasici s-a tradus nespun de puțin, iar din fantasticul secolului al XX-lea s-a publicat și mai puțin, încît ar fi absurd, ar fi chiar păcat să ne închipuim că „recuperăm” ciupind, dintr-o paletă destul de largă ce ne stă astăzi la îndemînă, lucrări la întîmplare, ori de un nivel artistic îndoielnic.

Deci, nu întîmplător colecția „Licorn” pornește cu H. P. Lovecraft. Acest împătimit al miturilor, mare iubitor

de rafinament arhaic și, dacă pot spune așa, denunțator al spaimelor lumii moderne își are, ca și Borges, atît adulatorii zeloși, cît și detractorii săi. Cei ce-l contestă îl consideră intrucîtva vetust și cu o imaginație prea încărcată de prețiozități, admitînd mai greu ceea ce susține unde va Blaga, dacă nu mă înșel: că stilul personal n-ar fi în fond altceva decît un moment fericit care îl transformă propriile defecte în virtuți. În extrema cealaltă, solitarul din Providence, Boston, este privit ca una din culmile literaturii contemporane și el chiar este, în orice caz, o culme a genului fantastic, singurul gen ce l-a preocupat statornic și pe care, de altfel, îl și ilustrează cu măiestrie. Fiindcă în tratarea surprinzătoare a unei realități comune, altfel zis în remodelarea banalului cu instrumentele stranului sau în extracția alchimică a unui fel de miracol terifiant din felurite existențe neconvenționale, Lovecraft atinge performanțe remarcabile și, neîndoielnic, poate da lecții oricui. Formula sa leagă basmul și utopia, implicîndu-le în rețetarul unui fantastic negru, nocturn, înfiorător. Rezolvări splendide, adesea în dublu registru, lasă aici să plutească o subtilă ambiguitate între soluția aparent „realistă” și cea a visului ori a nebuniei.

Multe din textele scriitorului american sînt povestiri de groază și cei interesați nu vor fi deloc dezamăgiți în acest sens. Lumea inventată de Lovecraft are o ereditate grea. Ea moștenește tot ce poate coborî, la adăpostul beznei și al blestemului, dinspre zeii obscuri ai unor vremuri primordiale: monștri informi precum Dagon sau creaturile din cetatea pierdută Sarnath, spirite răzbunătoare de felul pisicilor din Ulthar, practicanți de rituri secrete și abominabile, cum sînt locuitorii de generații ai Străzii, ori cei ce forfotesc prin subteranele New York-ului în Oroarea de la Red Hook. Ca să nu mai vorbim de un rafinat al senzațiilor perverse, refugiat în umbra cimitirelor și în sacrilegiu: l-am numit pe reanimatorul de cadavre Herbert West.

Dar structura profundă a lui H. P. Lovecraft este, ca și a înaintașului său, Edgar Poe, aceea a unui poet. Coșmarele născodite de el vor deveni, în consecință, niște veritabile ritualuri ale rostirii, incantații înșiorate, deliruri estetice hrănite dintr-o mistică a căutării nescrisite, vizînd rîvnite „mistere de dincolo de lume”, cum o spune el însuși. În măsura în care cultivă semințele insolite ale fantasticului, povestiri ca Zeii ceilalți, Corabia albă, Copacul și Căutarea lui Iranon sînt și mostre de elevată proză poetică, poezie pătrunsă de sensul morții, prin urmare învecinată cu tragicul.

Toate la un loc stau mărturie pentru un drum original pe care „Licornul” Daciei se pregătește să-l străbată. Dintre multe începuturi posibile, semnul lui Lovecraft mi se pare de cel mai bun augur.

MIRCEA OPRITA

DAGON

Scriu aceste rînduri într-o stare cu totul aparte, știind bine că, în noaptea asta chiar, nu voi mai fi printre cei vii.

M-am trezit fără o para, la capătul supliciului meu de drogat ce nu-și mai suportă viața fără doza obișnuită, și n-o să-mi pot îndura multă vreme chinul.

Mă voi arunca de la etaj, în strada asta mizerabilă. Și totuși, să nu se creadă că morfina, al cărei sclav am ajuns, ar fi făcut din mine o făptură slabă ori degenerată.

Cînd veți citi cele cîteva pagini mîzgălite în grabă, n-o să vă pară surprinzător — deși nu le-ați putea înțelege pe deplin niciodată — că mă aflu în fața acestei unice alternative: uitarea sau moartea.

S-a întîmplat într-una din zonele cele mai pustii ale întinsului Ocean Pacific. Eram împuternicitul armatorului pe un pachebot nimerit sub asalturile unui distrugător german. Marele Război abia începuse și forțele navale nu atinseseră încă ultimul stadiu de degradare. Prin urmare, vasul nostru constituia o pradă de lux, iar echipajul a fost tratat cu tot respectul cuvenit. Temnicerii ne-au acordat atîta libertate încît, la nici cinci zile după ce fuseserăm capturați, am găsit prilejul de a fugi singur într-o bărcuță, cu o rezervă de apă și provizii suficiente pentru a supraviețui timp îndelungat.

Ajuns destul de departe de nava inamică încît să mă pot simți absolut liber, mi-am dat seama că n-aveam nici cea mai mică idee despre locul unde mă găseam. N-am fost niciodată un marinar bun. Cu toate acestea,

am putut deduce din poziția soarelui, iar mai târziu din cea a stelelor, că eram pe undeva, pe la sud de Ecuator. Dar regiunea îmi era complet străină și nu mi se arăta înainte nici o coastă, nici o insulă care să-mi dea cel mai mic indiciu. Vremea era frumoasă și, zile întregi, am rătăcit fără țință pe sub un soare de plumb, așteptând să văd vreă navă la orizont, ori să întilnesc marginile vreunui pământ locuibil. Degeaba: nici un țărm ospitalier, nici un vapor nu se arăta. În singurătate, am început să mă simt disperat sub infinitul acelei imensități de azur.

Schimbarea s-a petrecut pe când dormeam. Cum anume? Nu pot să știu. Chiar turbure, agitat de tot felul de vise, somnul îmi fusese foarte greu.

Când m-am deșteptat, în sfârșit, am constatat că trupul meu, ca printr-un straniu fenomen de absorbție, fusese pe jumătate supt de un fel de nămol cum e cerneala, care se întindea în jur ondulând monoton cât cuprindeași cu ochii, și unde eșuase, nu departe de mine, și barca mea.

La vederea unei scene atât de fantastice, atât de surprinzătoare, aș fi putut rămîne din prima clipă zăpăcit de uimire. De fapt, m-a cuprins o imensă panică. Fiindcă în aer și pe pământul acoperit de putreziciune era un nu-știu-ce sinistru, care mă îngheța de groază. Cadavre de pești, o grămadă de obiecte indescriptibile, ivite ca niște denivelări din suprafața acelei întinderi de mizgă, dădeau locului un aspect absolut pestilential.

Niciodată n-aș putea descrie, așa cum am trăit-o, hidoșenia fără nume ce stăpînea în tăcerea deplină a unei imensități pustii. N-aveai ce auzi, ce vedea, era doar o vastă întindere de mil.

Teama trezită în mine de acel peisaj uniform și mut mă apăsa într-atîtă încît mi s-a făcut rău.

Soarele strălucea din înălțimile unui cerc fără nori care mi-a părut aproape negru, ca și cum ar fi reflectat și el smîrcul de culoarea cernelii aflat sub mine. Pe

cînd mă tîram spre barcă, mi-am dat seama că situația mea nu avea decît o singură explicație: datorită vreunei erupții vulcanice, o parte a vastelor funduri oceanice trebuie să se fi ridicat, aducînd astfel la suprafață regiuni ce, de milioane de ani, rămăseseră ascunse sub insondabile mase de apă. Acest pămînt nou era atît de imens încît, chiar încordîndu-mi auzul, nu percepeam zgomotul vreunui talaz. Mai mult, nici o pasăre de mare nu venea să se așeze pe locurile acelea fără viață.

Timp de mai multe ore, am rămas pe gînduri în barca mea, care, aplecată într-o rină, mă apăra intrucitva de soare. Pe măsură ce avansa ziua, scădea umezeala din sol. Acesta părea să se zvînte și să se întărească; mi-am zis că, nu peste mult, aveam să mă pot aventura de-a lungul lui. În noaptea următoare am dormit cît de cît.

A doua zi, mi-am pregătit o legătură cu hrană și apă, intenționînd să străbat pămînturile acelea în căutarea mării dispărute, și cu speranța unei eliberări.

În cea de-a treia dimineață, am constatat că solul era destul de uscat încît să pot umbla pe el fără dificultate. Mirosul cadavrelor de pești devenise înfiorător. Eram însă atît de preocupat de propria mea salvare că nu mă deranja peste măsură. Adunîndu-mi tot curajul, am pornit spre o destinație necunoscută.

Pe tot parcursul zilei, am mers mereu spre vest, în direcția unei înălțimi ce se profila pe orizontul aceluiaș desert. Noaptea mi-am petrecut-o dormind chiar pe jos, iar în zori mi-am continuat drumul spre țința aleasă, cu toate că ea nu mi s-a părut cu mult mai aporape decît în prima zi.

În cea de-a patra seară am ajuns la poalele colinei, care, era cu mult mai înaltă decît o crezusem din depărtare. Prea obosit pentru o ascensiune, m-am hotărît să mă culc pe panta ei.

Nu știu de ce am avut niște vise atît de delirante în noaptea aceea. Dar, mai înainte chiar ca luna lividă și gheboasă să se fi înălțat deasupra cîmpiei dinspre răsă-

rit, m-am deșteptat plin de o sudoare înghețată și decis să nu mai închid ochii. Viziunile de felul celei pe care tocmai o avusesem erau prea oribile pentru a le putea suporta încă o dată. Sub scrierile roșiatice ale lunii, am înțeles cât de imprudent fusese din partea mea să întreprind călătoria în plină zi. M-ar fi costat mai puțină energie dacă făceam expediția când soarele, orbitor și fierbinte, lipsea de pe orizont. Totuși, mă simțeam acum în putere să urc acolo unde, în amurg, mi se păruse cu neputință să ajung. Mi-am adunat bagajul și am apucat-o spre creastă.

Am mai spus că monotonia cîmpiei era pentru mine sursa unei orori difuze. Dar cred că oroarea a devenit și mai puternică atunci cînd, ajuns pe culme, am întrezărit în josul celuilalt versant niște chei atît de adînci că luna — care nu ajunsese încă la apogeu — nu putea lumina toate culele lor sumbre. M-am simțit în virful lumii. Aplecat peste haosul de nepătruns al unei nopți eterne, mi-am amintit de *Paradisul pierdut*. O slutenie diavolească urca din strania împărăție a tenebrelor.

Pe măsură ce luna se înălța pe cer, constatam că marginile văii nu erau chiar atît de abrupte pe cît le crezusem. Dimpotrivă, după o pantă pîvîrnită de cîteva sute de picioare, înclinația scădea progresiv, îngăduind o coborîre relativ ușoară. Împins de nu știu ce impuls, am depășit creasta. M-am trezit, deodată, în fața abiselor infernale unde lumina nu pătrunsese nîlcînd.

Brusc, atenția mi-a fost atrasă de un obiect enorm și singuratic de pe panta opusă, la o sută de iarzi de pîrtare. Era alb și scripitor sub razele lunii. Era pur și simplu un uriaș bloc de piatră. Am simțit însă că nu putea fi opera naturii. Pe cînd îl observam cu mai multă băgare de seamă, senzații ciudate puseră stăpînire pe mine.

Era imens și, de la Geneză încoace, zăcuse în adîncuri, pe un fund de ocean. Cu toate acestea, am știut imediat că blocul cel straniu era un monolit de propor-

ții apreciabile și a cărui masă fusese neîndoielnic prelu-crată de om, și poate că venerată de alte creaturi vii înzestrate cu darul gîndirii.

Uluit și înfricoșat în același timp, dar și, mărturisesc, încercat de faimosul fior care la savant sau la arheolog exprimă plăcerea descoperirii, am cercetat împrejurimile cu și mai multă grijă. Luna, acum aproape de zenit, arunca străluciri stranii și crude peste falezele ce dominau crevasa. Am observat că un curent puternic se scurgea pe pantele genunii. Apa începea să-mi umezească picioarele. Trecînd pe lingă mine, valuri mici se prelingeau spre baza monumentului ciclopic, pe a cărui suprafață am putut distinge inscripții hieroglifice și basoreliefuri. Nu mai văzusem niciodată prin cărțile mele o scriere asemănătoare cu aceea, compusă din simboluri acvatice: pești, crustacei, caracatițe, moluște, balene și alți locuitori ai oceanului. Numeroase ideograme reprezentau, după toate probabilitățile, alcătuirii marine necunoscute în lumea noastră, dar pe care le văzusem în stare de descompunere de-a lungul ciudatei mele aventuri pe vasta întindere de nămol.

Teroarea mea venea dinspre basoreliefuri. Erau perfect vizibile, fiindcă se ridicau mult deasupra pinzei de apă invadatoare. Doré le-ar fi contemplat cu pasiune. Cred cu adevărat că sculpturile voiau să înfățișeze oameni — sau cel puțin un anumit gen de oameni. Se jucau asemenea peștilor prin grote submarine, sau se reuneau într-un sanctuar monolitic care, la rîndul său, stătea pe fundul apelor. Nu îndrăznesc să-i descriu în detalii, căci, doar evocîndu-le imaginea, mă cuprinde leșinul. Mai oribil chiar decît personajele ce bîntuiau închipuirea delirantă a unui Poe ori a unui Bulwer, aveau un aspect în mod odios uman, în ciuda picioarelor lor palmate, a miinilor moi, a buzelor enorme, a ochilor bulbuciți și a atîtor trăsături încă și mai dezgustătoare. Creaturile păreau să fi fost sculptate fără preocupare pentru proporții: balena care, în basorelief, își dădea

duhul, victimă a unei asemenea făpturi, era doar cu puțin mai mare decât agresorul ei. Am hotărât că respective personaje grotești nu puteau fi decât zeli închipuiți ai vreunui trib de pescari sau de marinari, înghițit mai înainte de a se naște primul nostru strămoș de la Piltdown, ori omul de Neanderthal.

Înfrișat de acest spectacol dintr-un trecut atât de scufundat în neguri încît nici cel mai îndrăzneț dintre antropologi n-ar putea concepe vreodată unul mai îndepărtat, am rămas pierdut, în contemplare, pe cînd luna azvîrlea reflexe bizare pe șenalul ivit dinaintea mea.

Deodată, am văzut arătarea. Tocmai ieșea la suprafața apelor tulburi, într-un vârtej lent.

Cu aspect respingător, avînd talia impunătoare, a lui Polifem, monstrul acela uriaș, aparținînd coșmarului, s-a îndreptat în grabă spre monolit, l-a cuprins între brațele lui mari și acoperite de solzi, iar în vremea asta își legăna capul hidos într-un fel de descîntec. Îmi închipui că exact atunci am înnebunit. Nu-mi amintesc decât vag de o cățărare frenetică pe faleză, ori de ziua de delir petrecută în barca eșuată. Cred că am cîntat mult și am ris cumplit cînd nu mai puteam cînta. Am impresia nu tocmai limpede a unei furtuni violente ce trebuia să fi izbucnit pe cînd ajungeam în vârful falezei. În orice caz, sînt sigur că am auzit tunetul și alte zgomote comparabile cu cele produse doar de o Natură dezlănțuită.

Cînd am ieșit din beznă, mă afluam într-un spital din San Francisco, unde mă depusese căpitanul unui vas american care m-a pescuit în plin ocean. Delirasem mult timp, dar se pare că nu dăduseră cine știe ce atenție povestilor mele. Salvatorii mei nu auziseră vorbindu-se de vreun cutremur în Pacific, iar eu n-am insistat: la ce bun să le vorbesc despre ceva în care n-ar putea crede?

Într-o zi am întîlnit un etnolog celebru pe care întrebările mele privitoare la străvechea legendă filistină

despre *Dagon*, Zeul-pește, l-au amuzat. Am priceput îndată că savantul respectiv era înfiorător de convențional, așa că nu l-am mai întrebat nimic.

Mi se întîmplă să văd arătarea noaptea, cînd luna gheboasă începe să coboare. Am încercat cu morfină. Drogul nu mi-a adus însă decât o scurtă aminare și, în plus, m-a făcut sclavul său. Iar acum, că am terminat de scris ceea ce fie îi va lămuri pe contemporanii mei, fie îi va face să izbucnească în ris, o să sfîrșesc cu toate. M-am întrebat adesea dacă nu-i în fond decât o simplă închipuire — rezultatul unui acces de febră ce se va fi produs imediat după evadarea mea de pe vasul german. Oricît pun la îndoială aceste dezgustătoare amintiri, hidoasa viziune mă urmărește neîncetat. Nu pot să mă mai gîndesc la apele în creștere ale mării fără să revăd, tremurînd, ființele acelea lipsite de nume care înoată și se bălăcesc prin stratul de mil, adorîndu-și străvechii idoli de piatră, gravîndu-și imaginile pe obeliscuri submarine, de granit. Visul meu straniu merge mai departe și văd ziua cînd se vor ridica deasupra valurilor pentru a înghiți omenirea slăbită de războaie. În ziua aceea, pămîntul se va scufunda, iar fundul întunecatelor oceane se va înălța peste ape ca să umple întregul univers.

Sfîrșitul e aproape. Aud zgomot la ușă. Ca și cum un uriaș corp tîrîtor ar fi alunecat pînă aici. N-o să mă găsească. Dumnezeu! în dimineața asta! Fereastra! fereastra!

ANDRIEȘ C. LUCIAN
Nr. 2036
Biblioteca Personală

HERBERT WEST, REANIMATOR

Despre Herbert West, care a fost prietenul meu la Universitate ca și în particular, nu pot vorbi fără o groază irepresibilă. Asta datorită mai curînd straniei ocupației careia și-a consacrat viața, decît felului sinistru în care a dispărut cu puțin timp în urmă.

Cercetările sale au început acum șaptesprezece ani, cînd eram amîndoi în anul trei la medicină, la Universitatea Miskatonic din Arkham. Cîtă vreme am fost împreună, diabolicele lui experiențe m-au fascinat; or, eu eram camaradul său cel mai apropiat.

Astăzi e mort, iar farmecul malefic s-a risipit. A rămas spaima, parcă și mai mare. Amintirile au întotdeauna ceva mai neliniștitor decît realitatea.

Primul incident survenit pe parcursul prieteniei noastre a reprezentat cel mai mare șoc resimțit de mine vreodată și nu mi-e la îndemină să-l povestesc.

La vremea studiilor noastre, West se făcuse deja remarcat prin ciudata sa teorie privitoare la natura morții. Aceasta din urmă putea fi, după el, învinsă artificial.

Luată în derîdere de profesorii și de colegii noștri, ideea lui se baza pe caracterul esențialmente mecanic al vieții. El voia să acționeze asupra mașinării organice a omului printr-o influență chimică aplicată după oprirea proceselor naturale.

În experiențele făcute pe făpturi însuflețite, omorîse un număr incredibil de iepuri, cobai, pisici, ciini și mai-muțe. Constituia, pentru Universitate, un adevărat fla-

gel. În mai multe rînduri ajunseser să observe semne de viață la animale pretins moarte. Semne slabe și, cîteodată, semne intense.

A trebuit însă, curînd, să admită că perfecționarea procedeelor lui pretindea o viață întreagă de cercetări.

Apoi și-a dat seama că același tratament acționa în mod diferit asupra diverselor specii vii. Pentru a merge înainte, pentru a progresa, trebuia să-și găsească subiecți umani. Atci s-a lovit el, înțila oară, de autoritățile Universității. Decanul Facultății de medicină personal, generosul și învățatul doctor Allan Halsey, ale cărui lucrări în sprijinul paralizicilor sînt celebre, a fost cel care i-a interzis să-și continue experiențele. Eu am arătat mereu o toleranță ieșită din comun față de cercetările prietenului meu, iar teoriile sale cu ramificații și corolare aproape infinite le discutăm adesea împreună.

Îi împărtășeam părerea că orice formă de viață este un proces chimic și fizic, pretinsul „suflet“ rămînînd un mit. Prietenul meu credea că reanimarea artificială a unui mort nu depindea decît de starea țesuturilor și că, dacă descompunerea nu-și începuse lucrarea, prin niște măsuri adecvate un cadavru înzestrat cu toate organele putea fi reintegrat în acest curios proces numit viață. West își dădea perfect de bine seama că viața fizică sau cea intelectuală puteau rămîne în acest caz afectate de o ușoară deteriorare a celulelor creierului, organ extrem de sensibil, fie și din cauza unui scurt interval în care îl stăpînise moartea.

La început, el sperase să descopere un element în stare să redea vitalitatea înaintea morții efective, și doar repetatele eșecuri cu animalele i-au demonstrat că acțiunile vieții naturale nu erau compatibile cu cele ale vieții artificiale.

S-a apucat atunci să experimenteze pe exemplare sucumbate de curînd, injectîndu-le soluțiile lui imediat după extincția vieții. Acesta era amănuntul care-i făcea pe profesori sceptici, întrucît ei socoteau că încă nu

se produsese o moarte veritabilă. N-au întârziat să examineze problema într-un mod mai rațional. La puțină vreme după ce profesorii li interzisese să mai lucreze, West mi-a mărturisit că era decis să-și procure prin diverse mijloace corpuri proaspete, spre a-și continua în secret experiențele.

Auzindu-l cum vorbea despre „diverse mijloace“, mi s-a părut destul de înfricoșător, căci la Universitate nu ne procuraserăm nicicând noi înșine specimene anatomiche. De fiecare dată când morga nu putea răspunde cererii, doi negri angajau afacerea, și rareori li se puneau întrebări.

West era pe atunci un tânăr scund și subțire, cu trăsături delicate, purtând ochelari și păr blond, cu niște ochi de un albastru șters și vocea plăcută, încît era ciudat să-l auzi discutînd comparativ despre calitățile cimitirului de la Christ Church și ale gropii comune, practic toate corpurile de la Christ Church fiind îmbălsămate, ceea ce îi compromitea cercetările. În vremea aceea, eram asistentul său activ și entuziast, îl ajutam în luarea tuturor deciziilor, nu doar în ce privește aprovizionarea cu corpuri, ci și ca să găsească un loc convenabil macabrei noastre ocupații. Eu am fost cel care s-a gîndit la ferma părăsită a familiei Chapman, de dincolo de Meadow Hill, și în al cărei parter ne-am improvizat o sală de operație și un laborator prevăzute cu draperii negre, potrivite să ne ascundă activitățile nocturne.

Am luat infinite precauții pentru ca la eventualii trecători să nu ajungă vreo lumină neobișnuită. Cea mai mică imprudență ne-ar fi condus la catastrofă.

Dacă am fi fost descoperiți, conveniserăm să spunem că ne-am instalat acolo un laborator de chimie. Încetul cu încetul, am echipat refugiul științific cu material cumpărat la Boston, ori împrumutat pe ascuns de la Universitate. Ne-am mai procurat cîteva lămpi și cazmale, pentru numeroasele gropi ce urmau să fie săpate în pîvnită. La facultate se folosea de obicei un incinerator,

dar aparatul acela ne-ar fi costat prea scump. Prezența cadavrelor era mereu o problemă, chiar și în cazul cobailor folosiți de West în camera lui din căminul universitar. Asemeni vampirilor, pindeam orice deces și cercetăm neconținut cronică necrologică locală. Pretindeam de la speciemenele noastre calități deosebite. Ne trebuiau, în fond, cadavre înhumate imediat după moarte și care să nu fi suferit nici un tratament de conservare, neatinse de malformații și cu toate organele la locul lor. În consecință, preferam să lucrăm pe victimele accidentelor.

Mai multe săptămîni am rămas fără vreun subiect de experiențe convenabil, în ciuda tratativelor duse cu autoritățile și cu personalul spitalicesc, cărora le făcăm vizite în numele Universității. Asta fiindcă descoperisem că Universitatea avea în asemenea măsură prioritatea alegerii, încît ne-am văzut nevoiți să rămînem la Arkham peste vară, în perioada vacanței, cînd lucrările erau mai puține.

În sfîrșit, șansa ne-a suris, căci într-o zi am dat peste un corp aproape ideal la groapa comună: un tânăr muncitor viguros, care se înecase cu o dimineată în urmă în iazul Summer și fusese îngropat pe cheltuiala municipalității, fără întârziere și fără să mai fi fost îmbălsămat. În după-amiaza aceea, ne-am dus să vedem mormîntul cel nou și am hotărît să ne punem pe treabă îndată după miezul nopții. A fost o sarcină destul de dezgustătoare, chiar dacă atunci încă nu simțeam față de cimitire oroarea aparte pe care aveau s-o trezească în noi experiențele ulterioare. Ne-am luat lămpile și felinarele cu petrol (căci, dacă lanternele electrice existau încă din timpurile acelea, ele nu erau atît de bune ca lămpile cu tungsten, de azi). Lungă și meschină, misiunea de a degaja terenul ar fi putut trece drept funebă la modul poetic, dacă am fi fost artiști și nu oameni de știință. Am răsuflet ușurați cînd lămpile au lovit în lemn. Odată descoperit în întregime sicriul, West a coborît, a ridicat capacul și

scos corpul afară. Am coborît și am tras împreună cadavrul din mormînt, apoi ne-am silit să dăm locului aspectul dinainte.

Operația ne-a făcut destui nervi, dar mai ales silueta feapănă și fața neinsufletită a primei prăzi. Am reușit să ștergem urmele trecerii noastre pe acolo. Cînd am pus la loc ultima lopată de pămînt, am indesat specimenul într-un sac de pinză și ne-am îndreptat spre vechea fermă de dincolo de Meadow Hill.

Pe o masă de disecție improvizată, la lumina unei puternice lămpi cu acetilenă, specimenul, care n-avea încă aspectul unui cadavru, ne-a apărut sub aspectul unui tînăr puternic și aparent fără imaginație, de tip plebeian, cu umeri largi, ochi cenușii și păr negru. Un animal sănătos, lipsit de complicații psihologice și posedînd probabil fiziologia cea mai simplă și cea mai bună. Acum, cu ochii închiși, părea că doarme, dar testele savante ale prietenului meu nu lăsau nici o îndoială asupra morții lui.

Aveam, în fine, ceea ce West își dorise mereu: un mort din specia ideală, gata să primească injecția cu substanța preparată după calculele sale precise și după teoriile lui referitoare la viața umană.

Eram foarte încordați. Știam că erau puține șanse să reușim pe deplin și nu ne puteam reține temerile în legătură cu efectele aberante ale unei reanimări parțiale. Ne neliniștea starea mentală a creaturii și eventualele impulsuri ale sale, deoarece în momentele următoare morții era posibil ca unele celule cerebrale extrem de delicate să se fi deteriorat. Eu unul mai păstram, încă, niște curioase noțiuni despre „suflet“, așa cum îl concepea tradiția, și mă tulbura gîndul unor secrete revelate de cineva care se întoarce din moarte.

Mă întrebam ce putuse vedea tînărul acela liniștit în sferele inaccesibile ale lumii de dincolo și ce va putea povesti dacă-l readuceam la viață. Din fericire, asemenea chestiuni nu m-au preocupat multă vreme, căci im-

părtașeam în bună măsură materialismul prietenului meu. El era mai calm decît mine și cînd injecta o mare cantitate de lichid în vena unui braț al cadavrului, făcînd imediat o ligatură.

Așteptarea a fost înfiorătoare, însă West era neobosit. Din vreme în vreme, aplica stetoscopul și constata absența oricărui rezultat. După trei sferturi de oră fără cel mai mic semn de viață, a declarat decepționat că soluția nu era cea potrivită, hotărînd totuși să folosească ocazia și să încerce să schimbe formula înainte de a se debarasa de cadavru. Încă din după-amiaza aceea săpașerăm un mormînt în pivniță. Trebuia să acționăm înainte de ivirea zorilor. Nu aveam voie să fim imprudenti. De altfel, nici corpul n-avea să rămînă destul de proaspăt pînă în noaptea următoare.

Luînd deci cu noi lampa de acetilenă, ne-am lăsat musafirul tăcut pe masă, în beznă, și ne-am concentrat atenția la prepararea unei soluții noi. West și-a realcătuît amestecul cu o grijă aproape fanatică.

Incidentul oribil s-a produs brusc, într-un chip cu totul surprinzător.

Eram tocmai pe punctul de a turna ceva într-o eprubetă, iar West se agita deasupra lămpii cu spirt ce ținea loc de bec Bunsen în casa aceea lipsită de gaz, cînd, din camera întunecată pe care o părăsisem, izbucniră cele mai diavolești rănete auzite de noi vreodată. Haosul infernului n-ar fi putut fi mai înspăimîntător dacă ar fi scăpat din el agonia damnaților, căci în cacofonia aceea de neconceput se reunea toată teroarea supranaturală cu disperarea supremă a unei creaturi însuflețite. Nu era ceva omenesc — nu-i în puterea omului să emită asemenea sunete — și, fără a ne mai gîndi la treburile noastre, nici la eventualele descoperiri, am țîșnit spre fereastră ca niște animale hăituite, răsturnînd eprubete, lampă și retorte și adîncindu-ne ca smintîți în beznele nopții. Îmi închipui că urlam cît puteam de tare pe cînd fugeam, ieșiți din minți, în direcția orașului;

ajunși însă la periferie, ne-am stăpînit îndeeajuns încît să părem niște cheflii întîrziți care se-ntorc trudnic după o noapte de orgie. Nu ne-am mai despărțit și ne-am strecurat amîndoi în camera lui West, unde am rămas să vorbim în șoaptă pînă în zori, la lumina unei lămpi cu gaz. Am avut timp să ne liniștim un pic, făcînd apel la teorii raționale și construind diverse planuri de cercetare, încît la ivirea zilei am adormit, în sfîrșit, și n-am mai asistat la cursuri. În aceeași seară, însă, două articole de ziar, fără nici o legătură între ele, ne-au împiedicat să ne regăsim somnul. Vechea casă părăsită a familiei Chapman arsesese în mod inexplicabil, prefăcîndu-se în scrum. Înțelegeam prea bine că din pricina lămpii răsturnate de noi. A doua știre, cineva încercase să deschidă un mormînt recent din groapa comună, iar pămîntul părea să fi fost scurmat cu unghiile, fără nici o unealtă.

Asta n-am înțeles-o, fiindcă noi nivelaserăm cu grijă pămîntul de pe mormînt.

De la această întîmplare, vreme de șaptesprezece ani West s-a uitat mereu peste umăr, afirmînd că auzea pași în urma sa. Astăzi, el a dispărut cu totul.

II

DEMONUL CIUMEI

N-am să uit niciodată vara oribilă de acum șaisprezece ani, cînd febra tifoidă bîntuia prin Arkham ca un răufăcător evadat din străfundurile infernului. Tocmai acest flagel satanic ține anul respectiv în memoria lumii. Teroarea cu aripi de liliac dădea tircoale mormanelor de sicrie înhumate în cimitirul Christ Church.

Pentru mine, însă, perioada e marcată de o altă te-roare, mai cîmplită încă, și pe care doar eu o cunosc, acum, că West a dispărut. Noi doi urmam cursurile de

vară la Facultatea de medicină a Universității Miskatonic, iar prietenul meu își cîștigase o oarecare celebritate prin experiențele sale sinistre.

După masacrul științific al unor nenumărate animale mici, cercetările sale bizare fuseseră întrerupte de dispoziția decanului, dar West continuase în cameră la el o serie de experiențe secrete. Într-o zi cîmplită și de neuitat, scoase un cadavru dintr-un mormînt, de la groapa comună, ducîndu-l la o fermă părăsită de dincolo de Meadow Hill. Am fost împreună cu el și l-am văzut injectînd în venele țepene elixirul care, credea el, avea să restabilească într-o anume măsură procesele chimice și fizice ale vieții. Întîmplarea s-a sfîrșit oribil, întrun delir de spaimă pe care l-am atribuit nervilor noștri surmenați — dar West nu mai putuse nicîcînd, de atunci înainte, să se elibereze de senzația că era urmărit și hăituit.

Corpul nu fusese destul de proaspăt, iar incendiul de la casa aceea veche ne împiedicase să-l înhumăm din nou. Am fi preferat să-l știm sub pămînt. După această experiență. West își întrerupsese lucrările pentru un timp.

Curînd însă reîncepu să-i deranjeze pe profesorii de la Universitate, insistînd să i se permită să folosească sala de disecție și specimene umane decedate recent, pentru niște lucrări considerate de el a fi de cea mai mare importanță. Dorințele nu-i fură satisfăcute. Decanul Halsey rămase neînduplecat, iar ceilalți profesori îl aprobară întru totul.

În teoria aceea a reanimării, ei nu vedeau nimic altceva decît divagațiile unui tînăr exaltat, ale cărui siluetă șubredă, păr blond, ochi albaștri protejați de lentile și voce plăcută nu lăsau să se bănuiască o putere mentală rece și aproape diabolică. Îl revăd încă o dată așa cum era și mă scutură frisoanele. Fața lui nu dădea impresia că îmbătrînea.

Iar acum s-a produs accidentul de la Sefton și West a dispărut.

Avusese o vie altercație cu doctorul Halsey, spre sfârșitul ultimului nostru an de studii, ceea ce i-a cauzat lui mai multe necazuri decât decanului. El considera că i se frâna inutil o lucrare de cea mai mare importanță. Lucrare pe care avea s-o continue ulterior, bineînțeles, dar dorea s-o întreprindă câtă vreme mai avea facilitățile excepționale ale Universității. Îi scirbea faptul că bătrînii, legați de tradiție, priveau cu ochi răi rezultatele obținute de el pe animale și se îndirbeau să nege posibilitatea reanimării.

Tinărul logic care era West n-avea destulă maturitate pentru a înțelege limitele mentale ale tipului de „doctor-profesor” — produs al generațiilor de puritanism poetic, binevoitor, conștiincios, uneori gentil și amabil, însă mereu îngust, intolerant, prizonier al tradițiilor și lipsit de deschidere.

West, foarte dinamic ca spirit în ciuda uimitoarelor sale cunoștințe științifice, avea prea puțină răbdare cu bunul doctor Halsey și cu erudiții săi colegi. El nutrea un resentiment în creștere, în paralel cu dorința de a-și dovedi într-o manieră scripitoare și teatrală teoriile în fața acestor oameni respectabili, dar obtuși. Ca majoritatea tinerilor, se lăsa furat de vise implicînd răzbu-narea, triumful, iar în cele din urmă iertarea mărini-moasă.

Atunci a izbucnit flagelul, torfuran și mortal, venind din peșterile de coșmar ale Tartarului. Cînd a început să se manifeste, West și cu mine ne obținuserăm diplomele. Rămăseserăm totuși peste vară pentru execuția unor lucrări suplimentare, încît ne aflam la Arkham cînd s-a dezlănțuit năpasta peste oraș.

Deși posesori de diplomă, n-aveam încă dreptul de a profesa. Cu toate acestea, am fost rugați insistent să ne punem în serviciul comunității, fiindcă numărul cazurilor creștea. Situația era aproape fără ieșire, iar de-

ceșele se produceau prea frecvent pentru a le mai permite antreprenorilor de pompe funebre să-și îndeplinească misiunea corect. Înormintările fără îmbalsămare se făceau în grabă, și pînă și cimitirul de la Christ Church era înșesat de sicrie cu morți neîmbalsămați. West se gîndea la ei mereu. Ce ironie a sorții! Atîtea specimene nealterate și, ca un făcut, nici unul care să poată sluji cercetărilor sale persecutate!... Eram teribil de surmenați, iar uriașul efort psihic și nervos îi producea prietenului meu o stare de visare morbidă.

Nici adversarii lui West nu erau mai puțin hărțuiți de sarcini istovitoare. Practic, Universitatea se închisese și toți doctorii Facultății de medicină erau mobilizați pentru combaterea epidemiei de febră tifoidă.

Doctorul Halsey, îndeosebi, se remarcase prin spirit de sacrificiu, punîndu-și îndemînarea de practician și întreaga energie în serviciul cazurilor abandonate de mulți dintre confrății săi. După nici o lună, curajosul decan devenise un erou, chiar dacă el personal nu părea conștient de renumele cîștigat pe cînd lupta să nu cadă victimă oboselii fizice și surmenajului nervos. West nu-și putea reține admirația pentru temeritatea inamicului său, dar asta îl făcea și mai hotărît să-i demonstreze adevărul surprinzătoarelor sale doctrine. Profitînd de dezorganizarea facultății și de reglementările sanitare municipale, într-o noapte a reușit să introducă clandestin în laboratorul de disecție un corp abia decedat și, în prezența mea, i-a injectat soluția modificată.

„Creatura” și-a deschis într-adevăr ochii, însă i-a fixat în tavan cu un aer îngrozit în stare să te împietrească, înainte de a recădea într-o inerție din care nimic n-o mai putea scoate. West a considerat cadavrul prea afectat de căldura verii. De data aceasta era cît pe ce să fim prinși înainte de a incinera corpul, iar

West a hotărît să renunțe la o atît de riscantă întrebare a laboratorului facultății.

Punctul culminant al epidemiei a fost atins în august. West și cu mine eram, ca să spun așa, ca morți, iar doctorul Halsey a chiar murit pe data de 14. Toți studenții au asistat, în 15, la funeraliile sale grăbite, oferindu-i o jerbă impresionantă, chiar dacă mai mică decît aceea a cetățenilor din Arkham și a autorităților orașului. Era aproape o afacere publică, întrucît decanul fusese un binefăcător. După înmormintare, eram cu toții foarte deprimați și ne-am petrecut după-amiaza la barul din Commercial House. Acolo, deși afectat de moartea principalului său adversar, West ne-a produs fiori de gheață vorbindu-ne iarăși de faimoasele sale teorii. Pe măsură ce se apropia seara, cei mai mulți dintre studenți au plecat acasă ori s-au întors la obligațiile lor. Dar West m-a convins să-l ajut „să petreacă o noapte memorabilă”. Gazda sa ne-a văzut venind, spre orele două dimineața, cu un al treilea ins între noi. Bărbatului ei avea să-i spună că arătăm ca și cum am fi chefult zdravăn... În aparență, cotoroanța aceea ur-suză avea dreptate, căci pe la trei dimineața întreaga casă a fost trezită din somn de niște strigăte provenind din camera lui West, unde, după ce-au forțat ușa, ne-au găsit pe amîndoi inconștienți pe covorul pătat de sînge, bătuiți, zgîriați și învinetți, printre rămășițele eprubetelor și instrumentelor lui West. O fereastră deschisă arăta ce se întîmplase cu agresorul nostru, iar gazdele s-au tot întrebat în ce stare aveau să-l găsească după fantasticul salt de două etaje pe care trebuise să-l facă. Prin cameră zăceau veșminte ciudate. Redevenit conștient, West a pretins că ele nu aparțineau străinului, ci erau mostre păstrate pentru niște analize bacteriologice privitoare la transmiterea unor mîladii. A poruncit să fie arse cît mai curînd posibil. La poliție am declarat amîndoi că nu cunoșteam identitatea tardivului nostru însoțitor. Era, a susținut West nervos, un

străin simpatic, întîlnit de noi într-un bar. Ne distra-serăm bine, și nici West, nici eu nu doream ca tovarășul nostru să aibă necazuri.

În aceeași noapte a avut loc în Arkham o a doua întîmplare oribilă, care în ochii mei eclipsează epidemia. Cimitirul de la Christ Church a fost scena unei crime atroce: un paznic fusese sfîșiat și murise, iar rănile lui lăsau loc pentru serioase îndoieli în stabilirea originii lor. Erau datorate unui om? Victima fusese văzută în viață mult după miezul nopții, iar cadavrul i se găsisse în zori. A fost interogat directorul unui circ din localitatea vecină, dar el s-a jurat că nici o fiară nu scăpase în beznă. Descoperitorii corpului observaseră o diră de sînge orientată spre groapa comună, unde sîngele se adunase într-o mică baltă pe beton, chiar în fața grilajului de la intrare. O urmă mai slabă conducea în pădure, pierzîndu-se curînd. În noaptea următoare, pe acoperișurile din Arkham au dansat diavoli, în vreme ce un vînt de nebunie supranaturală bîntuia orașul. Cuprinsă deja de febră, localitatea părea luată în stăpînire de un blestem care, după unii, apăsa mai greu decît epidemia. Se zvonea că era vorba de însăși personificarea flagelului.

În opt case pătrunsese o arătare fără nume, semănînd moartea în calea ei. În total, șaptesprezece corpuri fură găsite mutilate după trecerea acestui monstru sadi și tăcut. Citeva persoane l-au întrezărit în întuneric. Ele afirmau că era alb și semăna cu o mainuță diformă, sau cu o dihanie antropofagă. Nu lăsase intact nimic din ce atacase, fiindcă-i era foame. Omorise paisprezece persoane. Trei dintre victimele sale se mai aflau în casele lovite de molimă. Erau moarte de mai înainte.

În cea de-a treia noapte, echipele de hăițași conduse de poliție l-au capturat într-o casă de pe Crane Street, nu departe de Universitatea Miskatonic. Cercetările fuseseră organizate meticulos, cu ajutorul telefonului, iar

cînd o persoană din cartierul Universității a anunțat că auzea zgomote suspecte dincolo de fereastra zăvorîtată, plasa s-a strîns imediat. Datorită precauțiilor luate și alertei generale, n-au fost decît încă două victime, iar capturarea s-a realizat fără vreun incident grav. „Arătarea” a fost străpunsă în cele din urmă de un glonț și transportată la spitalul municipal, într-o agitație și un dezgust generale.

Fiindcă era chiar un om. Nu se putea contesta asta, în ciuda ochilor grețoși, a trăsăturilor simiești, a faptului că nu vorbea și a sălbăticiiei sale demonice. I s-a pansat rana și individul a fost expedit la azilul psihiatric din Sefton, unde s-a tot izbit cu capul de pereții celulei sale capitonate vreme de șaisprezece ani, pînă la recentul incident în cursul căruia a reușit să evadeze.

Pentru anchetatori, momentul cel mai cîmplit a fost acela cînd, după ce fața monstrului fu spălată, constatară incredibila sa asemănare cu martirul erudit pe care orașul abia îl pierduse și care își plătise devotamentul cu viața, altfel zis, cu doctorul Allan Halsey, fostul decan al facultății noastre, înmormintat cu trei zile în urmă.

Oroarea și dezgustul au atins atunci, în Herbert West și în mine, o intensitate insuportabilă. În seara aceea, m-am înfiorat și mai mult decît mi se întîmplase în dimineața cînd West, prin bandaje, murmurase terifiante cuvinte:

— La naiba, nu era proaspăt *deloc*.

III

ȘASE IMPUȘCĂTURI SUB CLAR DE LUNĂ

Nu e ceva obișnuit să tragi șase focuri la rînd, cînd ar fi fost suficient unul singur. Însă trebuie spus că întreaga viață a lui Herbert West avea un caracter de ex-

cepție. De exemplu, este puțin obișnuit ca un tînr medic să fie constrîns să-și ascundă motivele avute în vedere atunci cînd și-a ales reședința și cabinetul. Și totuși, acesta era cazul prietenului meu. Cînd ne obținușăm diplomele universitare, ne-am instalat ca practicieni ai medicinei generale, avînd grijă să nu mărturisim nimănui că alegerea locului se datora poziției sale izolate. În plus, se găsea în apropierea gropii comune. Opțiunea noastră depinsese de cercetările extrem de nepopulare pe care le efectuam. Priviți din afară, nu eram decît niște doctori oarecare, dar sub o asemenea aparență se ascundeau planuri mult mai ambițioase. Căci esența existenței lui West era o continuă căutare prin imperiul tenebros și interzis al necunoscutului, unde spera să descopere secretul vieții, redînd lutului re-ce al cimitirelor o perpetuă însuflețire. Astfel de cercetări pretind materiale neobișnuite și îndeosebi cadavre proaspete; ca să te poți aproviziona pe măsura nevoilor, trebuie, așadar, să trăiești discret, într-un loc nu prea îndepărtat de spațiile rezervate îngropăciunii.

Îl întîlnisem pe West în facultate și fusesem singurul martor al hidoaselor sale experiențe. Încetul cu încetul, devenisem asistentul lui inseparabil, iar acum, că părăsiserăm Universitatea, am rămas împreună. N-a fost ușor pentru doi medici tîngeri, asociați, să-și găsească soluțiile începutului de drum, însă în cele din urmă autoritățile universitare ne-au permis să obținem un cabinet la Bolton, oraș industrial învecinat cu Arkham. Uzinele Worsted din Bolton sînt cele mai importante din valea Miskatonic, iar poligloții lor angajați nu figurează printre cei mai apreciați clienți ai medicilor din localitate. Ne-am ales cu multă grijă casa, hotărîndu-ne în fine pentru un *cottage* deteriorat dinspre capătul lui Pond Street, la cinci numere de cel mai apropiat vecin și separat de groapa comună locală printr-o pașiste, la rîndul ei străbătută de o fișie de pădure îngustă și deasă. Distanța era mai mare decît cea pe care ne-am fi

dorit-o, dar n-am fi putut găsi o casă mai apropiată, rămânând în același timp în cartierul uzinei.

Totuși, eram destul de mulțumiți, fiindcă nu se afla nimeni între noi și sinistru noastră sursă de aprovizionare. Aveam ceva de mers, însă ne puteam căra tăcutele specimene fără a fi deranjați.

Ne-am trezit imediat cu o clientelă destul de numeroasă, încît am fost surprinși. Muncitorii din uzină erau foarte turbulenți și, dincolo de eforturile fizice depuse, frecvențele lor încăierări de cuțitați ne dădeau de furcă îndeașuns. Dar spiritul ne era cu adevărat absorbit de laboratorul secret pe care ni-l instalaserăm în pivniță — acel laborator prevăzut cu o masă lungă sub lampa electrică și unde, dimineata devreme, injectam adesea diferitele soluții ale lui West în corpurile aduse de la groapa comună. West experimenta cu pasiune în căutarea elementului ce ar fi repus un mort în mișcare, însă întîmpina obstacole dintre cele mai mari. Soluția trebuia să difere de la caz la caz. Ceea ce folosea cobailor nu se potrivea ființelor omenești, iar între un specimen și altul erau necesare importante modificări. Corpurile trebuiau să fie foarte proaspete, întrucît cea mai mică descompunere a țesuturilor cerebrale ducea la eșecul reanimării. Da, problema cea mai serioasă era să găsești corpuri nealterate. West avusese niște experiențe oribile pe parcursul cercetărilor sale secrete din Universitate, cu cadavre de o prospețime indoielnică. Rezultatele unei reanimări parțiale sau imperfecte erau chiar mai de temut decît eșecurile și amîndoi aveau amintiri cumplite în acest sens. De la prima noastră experiență infernală, în ferma părăsită de la Meadow Hill, simțeam o vagă amenințare, iar West, care prin destule aspecte era un soi de automat calm, blond, cu ochi albaștri, înzestrat cu spirit științific, mărturisea adesea, tremurînd, că-l încerca groaznica senzație de a fi urmărit — iluzie psihologică datorată nervilor lui zdruncinați, însă întărită de faptul absolut neliniștitor

că măcar unul din speciemenele reanimate de noi mai era în viață. Acesta era un carnivor terifiant, închis într-o celulă capitonată. Mai exista un altul — primul nostru cobaj — a cărui soartă n-am cunoscut-o nicio dată cu precizie. Cu speciemenele de la Bolton am avut mai multă șansă. La nici o săptămînă de la instalare, ne-am procurat un accidentat în chiar noaptea înhumării sale. Am reușit să-l facem să-și deschidă ochii, distingînd în el o expresie surprinzător de rațională, dar efectul soluției s-a oprit aici. Omul își pierduse un braț — dacă i-ar fi fost corpul întreg, probabil că reușita noastră s-ar fi arătat mai demnă de luat în seamă. De la această experiență și pînă în luna ianuarie am avut alte trei tentative; una a fost eșec total, cea de-a doua s-a soldat cu niște mișcări musculare destul de accentuate, iar ultima a fost mai curînd înfricoșătoare, deoarece cadavrul s-a ridicat și a scos un fel de sunet. Apoi a venit o vreme cînd șansa nu ne-a mai ajutat. Erau mai puține înmormintări, iar cele existente vizau specimene prea bolnave sau prea ruinate fizic pentru a ne fi utile. Ne țineam la curent cu toate decesele, inclusiv cu condițiile în care se produceau.

Într-o noapte din luna martie, totuși, am obținut din întîmplare un exemplar ce nu provenea din groapa comună. La Bolton, spiritul puritan interzisese înțîlnirile de box. Lupte clandestine aveau însă loc printre muncitorii uzinei, iar uneori erau invitați pînă și profesioniști mai puțin cunoscuți. În acea întîrziată noapte de iarnă, un meci se terminase cu rezultate dezastruoase și doi polonezi speriați veniră să ne caute, murmurînd cuvinte pline de neliniște. I-am urmat într-un hambar părăsit, unde ceea ce mai rămăsese dintr-o mulțime înspăimîntată privea în tăcere o formă neagră, întinsă pe jos. Meciul se disputase între Kid O'Brien, un zdrahon neîndeminatic, scuturat acum de tremurături — posesorul unui nas coroiat ce nu semăna deloc cu un nas irlandez —, și Buck Robinson, „Tămia din Harlem“.

Negrul fusese făcut K.O. și un examen rapid ne-a permis să conchidem că așa avea să rămână pentru eternitate. Era slut și semăna cu o gorilă, cu brațele lui anormal de lungi (încît nu m-am putut împiedica să le consider „labele din față”), cu o mutră ce-ți trimitea gîndul spre tainelile fără nume din Congo și la bătăile tam-tamului sub o lună misterioasă. Trebuie să fi arătat și mai rău cît fusese în viață, dar cîtă urîtenie nu suportă lumea! Mulțimea aceea jalnică era înfricoșată, neștiind ce le rezerva legea dacă afacerea nu se mușamaliza. Oamenii l-au tratat pe West cu recunoștință atunci cînd, în ciuda frisonului meu involuntar, le-a propus să-i scape în ascuns de cadavru. Știam eu ce înseamnă asta...

Ne-am întors acasă prin intrarea din spate, am coborît obiectul în pivniță și l-am pregătit pentru experiență. Ne era tare frică de poliție, cu toate că făcuserăm transportul cu multă precauție, ca să evităm singura patrulă din sector. Rezultatul n-a prea fost încurajator. Trofeul nostru s-a dovedit insensibil la fiecare dintre soluțiile injectate în brațele sale moarte, soluții preparate pentru experiențe pe albi. De aceea, întrucît se apropiau zorii, am făcut ce mai făcuserăm și cu alții: am tîrît corpul peste cîmp pînă la păduricea din marginea cimitirului și l-am îngropat într-un mormînt pe care abia am reușit să-l săpăm în pămîntul înghețat. Groapa nu era adîncă, dar nici mai rea decît cea folosită pentru specimenul precedent — cel ce se ridicase și scosese un sunet. La lumina lanternelor, am acoperit-o cu frunze și rădăcini, aproape siguri că poliția nu va da peste ea într-o pădure atît de deasă și întunecoasă. A doua zi, mi-a fost teamă de intervenția autorităților, întrucît un pacient ne-a vorbit despre zvonurile privitoare la o luptă și la un deces suspect. West avea alt subiect de neliniște, chemat fiind după-amiază la un caz ce sfîrșise în mod alarmant. O italiancă făcuse criză de isterie ca urmare a dispariției copilului ei, un băiat de cinci ani pe care nu-l mai văzuse de dimineată și

n-a apărut nici pe inserat. Femeia prezenta simptome foarte îngrijorătoare. Copilul mai dispăruse de cîteva ori și pînă atunci, încît criza ei era inexplicabilă. Țărani italieni sînt, însă, teribil de superstițioși, iar femeia aceea părea îngrozită de presimțiri tot așa de mult ca și de fapte. A murit pe la șapte seara, și bărbatul ei, pierzîndu-și capul, a încercat să-l ucidă pe West, căruia îi reproșa că n-o salvase. Niște prieteni l-au împiedicat să-și folosească pumnalul, iar West a fost nevoit să se retragă însoțit de țipete neomeneste, de blesteme și jurăminte de răzbunare. În durerea lui, omul părea să fi uitat de copil, care nu fu găsit nici peste noapte. Cîneva a propus să fie căutat prin pădure, însă cei mai mulți dintre prietenii familiei erau ocupați cu preparativele pentru înmormîntarea femeii și cu demolirea bărbatului ei. West trebuie să fi trecut printr-o enormă tensiune nervoasă. Gîndul la poliție și la nebunul de italian ne apăsa greu pe cugete.

Ne-am culcat pe la unsprezece, dar n-am dormit prea bine. Bolton avea efective de poliție surprinzător de mari pentru un oraș atît de mic și nu mă puteam reține să mă tem de consecințe, în caz că se descoperea afacerea din noaptea precedentă. Ar fi însemnat sfîrșitul muncii noastre, poate chiar închisoarea pentru amîndoi. Nu-mi plăceau deloc zvonurile care circulau în legătură cu meciul de box. Orologiul a bătut ora trei și luna era orbitoare; m-am răsucit în pat, fără să mă mai ridic să trag storul. Și chiar atunci am auzit un rîciit ritmic la ușa din spate. Am rămas nemișcat, puțin derutat, pînă cînd West mi-a ciocănit în ușa camerei. Era în halat de casă și în papuci, iar în mîini ținea un revolver și o lampă electrică. Văzînd arma, am priceput că se gîndea mai mult la italian decît la poliție.

— Ar fi mai bine să mergem împreună a șoptit el. Nu-i cazul să nu răspundem, poate că-i un client. Numai vreun idiot din ăștia se apucă să bată la ușa din spate.

Am coborît, aşadar, scara în vârful picioarelor, cu o teamă parţial justificată. Riciitul continua, amplificându-se. Ajunşi în faţa uşii, am descuiat-o cu prudenţă, apoi am deschis-o brusc şi, pe cînd luna ne revela silueta de afară, West a săvîrşit un lucru straniu. Fără să se ocupe de faptul că atrăgea atenţia şi îndrepta astfel spre noi cercetările poliţiei — ceea ce nici nu s-a întîmplat, graţie izolării locuinţei noastre — prietenul meu a descărcat cele şase cartuşe din revolver în vizitatorul nocturn, şi asta dintr-o dată, fără ezitare şi fără vreo necesitate aparentă. Căci vizitatorul nu era nici italianul, nici poliţia. În lumina spectrală a lunii se profila hidos o siluetă uriaşă, diformă, de coşmar; o apariţie în patru labe, cu ochi sticloşi de un negru profund, purtînd pe ea mucegai, frunze, rădăcini, urme de singe uscat şi ţinînd între dinţii lucioşi un obiect alb ca zăpada, cilindric, terminat printr-o mînuţă.

IV

ȚIPĂTUL MORTULUI

Țipătul unui mort răscolește în mine teroarea în care, împreună cu West, ne-am trăit ultimii ani ai întovărășirii noastre. Dar nu, de omul mort îmi era mie frică.

West, căruia i-am fost asociat și asistent, era însufletit de un interes științific ce mergea mult dincolo de rutina obișnuită a unui medic de campanie. Asta explică de ce, instalîndu-se la Bolton, alesese o casă izolată de pe lîngă groapa comună. Ca să spunem lucrurilor pe nume, singura preocupare a lui West era studiul secret al fenomenelor vieții și morții, cu scopul de a reanima cadavrele prin injectare cu o soluție revitalizantă. Pentru asemenea experiențe macabre, era necesar să fim aprovizionați constant cu corpuri umane foarte proas-

pete. Căci cea mai mică descompunere deteriora iremediabil celulele creierului. Descoperiserăm că soluția trebuia să aibă o compoziție diferită, după diversele tipuri de organisme. Am omorît nenumărați iepuri și cobai, însă pistelesle acestea nu conduceau niciunde. West n-a reușit niciodată integral, fiindcă nu-și putuse procura corpuri suficient de proaspete; el voia corpuri din care viața abia se stinsese, corpuri cu toate celulele intacte și gata să primească impulsul ce le-ar fi readus la acel gen de activitate numit viață. Speraserăm că această a doua existență, artificială, putea fi prelungită mereu prin injecții repetate, dar am înțeles că viața naturală nu răspundea unei astfel de excitații. Ca să ajungi la activitatea artificială, viața adevărată trebuia să înceteze — speciemenesle trebuiau să fie nealterate, însă cit se poate de mîarte.

Începuserăm aceste cercetări macabre pe cînd eram studenți. Credeam în natura pe de-a-ntregul mecanică a vieții. Asta se întîmpla în urmă cu șapte ani. Dar West lăsa impresia că nu îmbătrînea. Era blond, bine bărbierit, avea vocea plăcută și purta ochelari. Doar sclipirea ochilor lui de un albastru metalic lăsa să se vadă, uneori, fanatismul în creștere al personalității sale, sub presiunea acestor teribile cercetări.

Experiențele noastre fuseseră adesea unele dintre cele mai dezgustătoare, iar rezultatesle reanimărilor — defectuoase. Masele moi provenind din lutul cimitirelor fuseseră galvanizate prin injecții cu soluție vitală și reacționaseră prin mișcări morbide, nenaturale, independente de creier. Una din creaturile acelea scosese un răcnet în stare să-ți zdruncine sistemul nervos; alta se ridicase violent, ne doborîse și produsese destule ravagii înainte de a fi capturată și virită după zăbrelesle unui azil; iar o alta, o respingătoare monstruoșitate africană, reușise să iasă din mormîntul său nu prea adînc și să-virșise un asasinat — West fusese nevoit s-o împuște. Cum nu ne putuserăm procura corpuri destul de proas-

pete încît, odată reanimate, să facă dovada rațiunii, am creat în mod inevitabil niște făpturi terifiante. Era destul de neliniștitor să-ți spui că unul sau poate doi dintre monștri noștri mai erau încă în viață. Gîndul acesta ne-a bîntuit pînă cînd, în cele din urmă, West a dispărut în niște împrejurări înspăimîntătoare.

Dar la data pomenitului țipăt, în laboratorul instalat de noi în fundul pivniței din acel cottage izolat, grijile ne erau legate de greutatea cu care obțineam specimene proaspete. West era mai ahtiat decît mine, într-atîtă încît îmi părea că privește pofticios toate ființele înzestrate cu o sănătate deplină.

În iulie 1910 neșansa noastră a început să se schimbe. Stătusem cîțva timp la părinții mei, în Illinois, iar la întoarcere l-am găsit pe West într-o ciudată stare de exaltare. Mi-a spus agitat că rezolvase, după toate probabilitățile, problema prospețimii printr-o nouă metodă, a conservării artificiale. Știam că lucra la un procedeu nou de îmbălsămare și n-am fost surprins să aflu că descoperise ceva. Dar, pînă să-mi dea amănunte, m-am întrebat în ce fel putea să ne ajute noua metodă, din moment ce starea îndoielnică a specimenelor noastre se datora intervalului dintre moartea lor și clipa cînd ni le procuram.

West era perfect conștient de asta. Își alcătuisese formula de îmbălsămare spre a o utiliza mai degrabă în viitor decît imediat și spera ca destinul să ne trimită din nou un cadavru foarte proaspăt, neînhumat, cum fusese al negrului.

Soarta ne-a fost, în sfîrșit, favorabilă și am reușit să ne procurăm un cadavru a cărui descompunere nu începuse încă. West nu s-a aventurat pînă acolo încît să prevadă ce se va întîmpla în timpul reanimării. Experiența urma să fie o etapă importantă a cercetărilor noastre, așa că păstrase corpul pînă la întoarcerea mea, ca să putem asista la spectacol împreună. West mi-a povestit cum obținuse specimenul. Era un bărbat vîgu-

ros, un străin bine îmbrăcat care venise cu trenul, să trateze niște afaceri la uzina din Bolton. Mărsăluise mult prin oraș, iar atunci cînd se oprise dinaintea casei noastre ca să întrebe de drumul spre uzină, inima începuse să-i facă feste. Refuzase să ia un întăritor și în clipa următoare căzuse mort. Lui West corpul i-a părut un cadou căzut din cer. În scurta lor conversație, omul explicase că era străin de Bolton, iar explorarea buzunarelor lui ne-a lămurit că era vorba de un anume Robert Leavitt din Saint Louis, în aparență fără o familie susceptibilă să facă investigații asupra dispariției sale. Dacă individul nu putea fi readus la viață, nimeni n-ar fi aflat de experiența noastră. Ne îngropam, în fond, corbali într-o pădure deasă ce se întindea între casa noastră și groapa comună. Dacă, însă, reușeam, ne-ar fi așteptat un renume de veșnică glorie. Iată de ce, fără să mai întîrzie, West injectase cadavrului, la încheietura mîinii, lichidul ce trebuia să-l țină proaspăt pînă la sosirea mea. Faptul că avea o inimă slabă, care după aprecierile mele urma să compromită succesul experienței, nu părea să-l preocupe deloc pe West. El spera să obțină în sfîrșit o scînteie de inteligență și, poate, o creatură vie, normală. Prin urmare, în noaptea de 18 iulie 1910, West și cu mine ne aflam în laboratorul din pivniță, supraveghînd o formă albă și tăcută sub lumina orbitoare a lămpii. Formula de păstrare își făcuse excelent efectul, căci, fascinat de vederea corpului viguros care după două săptămîni încă nu devenise rigid, i-am cerut lui West să-mi dea asigurări că era într-adevăr mort. Mi le-a dat fără să ezite, aducîndu-mi aminte că soluția de reanimare nu fusese folosită niciodată fără precauții prealabile, întrucît rămînea fără efect dacă moartea nu era absolută.

Pe cînd West se ocupa de operațiile premergătoare, am constatat impresionat cît de complexă era noua sa experiență; o complexitate din cauza căreia nu putea fi încredințată unei alte mîini afară de a sa proprie. În-

terziindu-mi să ating corpul, a injectat mai întâi o soluție în încheietură, chiar în locul unde introdusese lichidul de conservare. După el, acesta trebuia să anihileze formula și să permită corpului să revină la o relaxare normală, pentru ca soluția de reanimare să poată acționa eficient. Puțin după aceea, o schimbare și o mișcare vagă părură să se producă în membre. West a aruncat cu violență un fel de pernă pe fața cuprinsă de convulsii și a menținut-o pînă cînd cadavrul deveni din nou imobil, gata pentru experiența reanimării. Exaltația a mai făcut cîteva teste ca să se asigure de absența totală a vieții, apoi s-a declarat mulțumit și, în cele din urmă, a injectat în brațul sting o cantitate măsurată cu grijă de elixir vital, preparat în acea după-amiază cu mai multă atenție decît la primele noastre tatonări, din vremea cînd mai studiam la Universitate.

Nu sînt în stare să exprim neliniștea și nerăbdarea cu care am așteptat rezultatele în cazul acestui specimen realmente proaspăt, cel dintîi de la care ne puteam aștepta să vorbească, într-o manieră rațională, povestindu-ne poate ce văzuse de partea cealaltă a abisului insondabil. West era materialist. Nu credea în existența sufletului și atribuia toate efectele de conștiință unor fenomene fizice. De asta nu aștepta nici o revelare a misterelor și a abiselor lumii de dincolo. Teoretic, eu nu eram într-un complet dezacord cu el, însă unele rămășițe din credința primitivă a strămoșilor mei îmi revencau în minte în mod instinctiv. Din pricina lor, nu mă puteam împiedica să privesc corpul cu o oarecare teamă. În plus, nu reușeam să-mi alung din memorie acel răcnet oribil și neomenesc pe care îl auziserăm în noaptea primei noastre experiențe, la ferma părăsită din Arkham.

N-a trecut mult timp pînă să observ că încercarea n-avea să fie un eșec total: ceva roșeală i-a revenit în obraji pînă atunci albi, ca de cretă, iar culoarea i se

întindea pe sub barba de nuanța nisipului. West, care lua pulsul încheieturii stingi, a ridicat brusc capul într-un gest semnificativ și aproape simultan oglinda înclinată spre gura cadavrului s-a aburit. Apoi, niște mișcări spasmodice i-au cuprins mușchii. I-am putut auzi respirația, i-am văzut pieptul înălțîndu-se. Privindu-i pleoapele lăsate, mi s-a părut că-i tresăreau. În fine, s-au ridicat, dezvelind ochii cenușii, calmi și vii, dar încă lipsiți de inteligență și chiar de curiozitate. Pradă unui capriciu fantastic, am șoptit întrebări la urechile care se colorau și ele, întrebări despre lumea cealaltă, rămasă încă, pesemne, prezentă în memoria lui. Groaza ce a urmat mi le-a șters apoi din minte, însă cred că ultima pe care i-am pus-o era:

— Pe unde-ai umblat?

Nu știu dacă am primit vreun răspuns, fiindcă nici un sunet n-a ieșit din gura precis conturată; dar sînt sigur că buzele subțiri s-au mișcat în tăcere, alcătuiind silabe pe care eu le-am înțeles astfel: „Doar acum“, dacă aceste cuvinte au cumva vreun sens. În momentul acela, spun, eram convins și exultam: ne atinseserăm marele obiectiv și, pentru prima oară, un cadavru reanimat pronunțase distinct cuvinte dictate de rațiune. După încă o clipă, triumful nu mai putea fi pus la îndoială. Soluția își îndeplinise într-adevăr, cel puțin temporar, misiunea: aceea de a reda morților o viață rațională și înzestrată cu limbaj. Dar triumful a dezlănțuit în mine cea mai mare dintre orori — nu în raport cu făptura care vorbea, ci cu acțiunea căreia îi fusesem martor și cu omul căruia îi eram asociat din punct de vedere profesional. Căci corpul acela atât de proaspăt, regăsindu-și în întregime conștiința într-un chip terifiant, cu ochii dilatați de amintirea ultimului său minut de viață, a început să-și miște brațele ca pentru a se apăra de un pericol mortal; și, recăzînd subit într-o a doua inconștientă, de-acum finală și fără

întoarcere, a lansat acel țipăt ce va răsună etern în creierul meu îndurerat:

— *Ajutor! Înapoi, diavol blestemat cu păr cînepiu! Nu mă mai atinge cu acul tău afurisit!*

V

OROAREA VINE DINTRE UMBRE

Sînt mulți cei care au povestit lucruri groaznice despre cîmpurile de bătălie din Marele Război, fără a le publica vreodată. Unele relatări m-au dezgustat, cîteva mi-au produs o greață cumplită, pe cînd altele m-au făcut să tremur de spaimă. Totuși, mă consider capabil să povestesc cea mai oribilă dintre orori, cea mai tulburătoare, cea mai supranaturală și cea mai de necrezut. În 1915, eram medic și aveam gradul de locotenent într-un regiment canadian din Flandra, unul dintre numeroasele regimente americane ce precedaseră intrarea guvernului în uriașa bătălie. Nu mă angajasem în armată din proprie inițiativă, ci ca urmare a înrolării unui om al cărui asistent nedespărțit eram, celebrul chirurg din Bolton, doctorul West. El se arătase dornic să servească în calitate de chirurg într-un mare război, iar cînd se ivise ocazia, m-a antrenat cu sine aproape împotriva dorinței mele. Din numeroase motive, aș fi fost bucuros ca războiul să ne despartă, căci ajunsesem să apreciez tovarășia lui West și modul său de a practica medicina drept insuportabile. Cînd a plecat la Ottawa și, prin influența unui confrate, a obținut să fie numit maior, n-am putut însă rezista insistențelor unui îns absolut decis ca și eu să-l însoțesc.

Spunînd că doctorul West era dornic să servească în război, nu vreau să se creadă că era din cale-afară de belicos, ori preocupat de salvarea civilizației. Fusese dintotdeauna o mașinărie intelectuală la fel de rece ca

gheața. Slab, blond, cu ochi albaștri și purtînd ochelari, mi închipui că în ascuns disprețuia elanurile mele de entuziasm marțial. El venise să caute ceva în Flandra cuprinsă de război. Pentru a-și atinge scopul, trebuise să devină militar. Ceea ce căuta el, în fond, era nici mai mult nici mai puțin decît o abundentă sursă de oameni pe care să îi uciși și aflați în toate fazele de amputare. West avea nevoie de corpuri proaspete. Clientela obișnuită, care îi răspundea cu atîta rapiditate renumele după instalarea sa la Bolton, n-avea habar de lucrările lui, însă eu îi le cunoșteam prea bine, fiindu-i cel mai bun prieten și singurul asistent încă din timpul studiilor. Chiar în perioada aceea își începuse experiențele teribile, mai întîi pe animale mici, apoi pe corpuri umane. Injecta o anumită soluție în venele cadavrelor, care, dacă erau destul de proaspete, reacționau în chip neobișnuit. Avusese destulă bătaie de cap cu găsirea formulei potrivite, întrucît am observat că fiecare tip de organism avea nevoie de un stimulent special adaptat. Îl năpădea groaza cînd se gîndea la eșecurile sale parțiale, la monștrii fără nume produși de soluțiile imperfecte sau de corpurile de o insuficientă prospețime. Un număr oarecare din produsele nereușitelor lui erau în viață — unul într-un azil, alții dispăruseră — și, gîndindu-se la niște virtualități imposibile, dar imaginabile, el tremura adesea sub aparenta sa nepăsare.

West descoperise curînd că prospețimea deplină era cea mai importantă condiție. De aceea, recursese la expediente înfricoșătoare și potrivnice naturii pentru a fura corpuri. La Universitate și de-a lungul primilor ani de exercitare a profesiei noastre în orașul industrial Bolton, nutream față de el un fel de admirație fascinată, dar, pe măsură ce metodele lui deveneau mai îndrăznețe, am început să trăiesc o teroare dureroasă. Nu-mi plăcea cum se uita la indivizii perfect sănătoși, apoi a mai fost împlinirea aceea de coșmar petrecută în laboratorul din pivniță, cînd mi-am dat seama că specimenul pe care

reuşise să şi-l procure fusese omorât de el însuşi. Era pentru prima dată că reuşea să resusciteze gândirea rațională într-un cadavru, iar acest succes, datorat unui act respingător, îl împietrise. Nu îndrăznesc să vorbesc despre metodele sale din următorii cinci ani. Dădă teama m-a făcut să rămân lingă el şi să văd scene pe care îţi este omeneşte imposibil să le relatezi. Încetul cu încetul am ajuns să cred că West însuşi era mai oribil decât tot ce făcea — într-o zi am avut revelația faptului că ceea ce fusese cindva o patimă științifică normală, îndreptată spre prelungirea vieții, degenerase treptat într-o curiozitate morbidă și macabră, într-o plăcere secretă vizavi de cadavre. Interesul i-a devenit gust pervers și infernal pentru tot ce era din cale-afară de respingător și nesănătos; trăia o calmă satisfacție lingă monstruozi-tățile artificiale care i-ar fi făcut să moară de frică și de dezgust pe cei mai mulți dintre oamenii cu mintea în-treagă. În dosul palidei sale fațade de intelectual, ajunsese un Baudelaire degenerat al experimentului fizic, un Heliogabal al mormintelor. Risca fără ezitare, comitea crime fără să se tulbure. Cred că a atins apogeul o dată cu dovada că putea recrea viața înzestrată cu rațiune. A urmărit să cucerească noi domenii lansându-se în experiențe de reanimare a unor părți din corp. Avea idei incredibile privitoare la independența proprie celulelor organice și țesuturilor nervoase desprinse din sistemul lor fiziologic natural. Obținuse unele rezultate preliminare sub forma țesuturilor hrănite artificial, pornind de la ouăle unei indescriptibile reptile tropicale, clocite aproape pînă la termen. Era nerăbdător să lămurească două probleme biologice:

1. Este oare posibil să obții o cantitate oarecare de conștiință sau de acțiuni rezonabile în absența creierului, plecînd de la măduva spinării și diverși centri nervoși?

2. Nu exista vreo legătură intangibilă, distinctă de celule, care să unească între ele părțile separate chirurgi-cal în ceea ce era înainte un singur organism viu?

Toate aceste cercetări pretindeau o masă imensă de organisme umane abia ucise, ceea ce explică de ce se angajase West în Marele Război.

Fantastica întimplare s-a produs la miezul nopții, în luna martie 1915, într-un spital militar din spatele fron-tului, la Saint-Eloi. Încă mă mai întreb dacă n-a fost cumva un vis plin de delir diavolesc. West avea un la-borator privat într-o încăpere din edificiul provizoriu ce semăna cu un hambar. Ca să-l obțină, pretinsese că încerca noi metode de tratament în cazuri de mutilare pînă atunci fără speranță. Acolo lucra ca un măcelar în mijlocul materialelor sale insingerate — nu puteam să mă obișnuiesc cu ușurința cu care manipula și sorta unele obiecte. În diverse ocazii, a săvîrșit adevărate mi-nuni de chirurgie pentru soldați, dar principala sa plă-cere avea un caracter mult mai puțin public și filantro-pic. Auzai mereu zgomote în laborator. Și adesea focuri de revolver, ceea ce era, bineînțeles, normal pe un cîmp de luptă, însă cel puțin neobișnuit într-un spital. Spe-cimenele reanimate de doctorul West nu erau destinate unei lungi existențe și nici publicului larg. Pe lingă țe-sutul uman, West folosea o mare cantitate de țesut din embrionii de reptilă. În asemenea fragmente nematuri-zate viața se putea menține mai bine decât în țesutul uman, iar acum aceasta ajunsese activitatea cea mai însemnată a prietenului meu. Într-un colț întunecos al laboratorului, într-un incubator ciudat, conserva o can-titate apreciabilă de materie celulară reptiliană.

În noaptea aceea am avut un specimen splendid — un ins viguros ca fizic și totodată de o inteligență atît de ridicată încît poseda în mod cert un sistem nervos foarte sensibil. Ironie a sorții, era tocmai ofițerul care îl ajutase pe West să se înroleze, devenind apoi parte-nerul nostru. În plus, cindva studiasc în secret teoria reanimării, împreună cu West.

Maiorul Eric Moreland Chapham Lee, D.S.O., era cel mai mare chirurg din divizia noastră; fusese repartizat în sectorul Saint-Eloi îndată ce la cartierul general ajunseseră informații despre luptele violente din zonă. Venise cu un avion pilotat de temerarul Ronald Hill și fusese doborât chiar deasupra destinației sale. Căderea fusese teribilă și spectaculoasă. Hill era de nerecunoscut. Catastrofa ni l-a oferit pe marele chirurg practic decapitat, însă cu restul corpului intact. West, evident, s-a înstăpinit pe cadavrul care cindva fusese prietenul și colegul său de studii. Tremuram când a sfârșit operația de desprindere a capului de corp, plasându-l în recipientul diabolic cu țesuturi reptiliene, pentru a-l conserva în vederea unor experiențe viitoare. M-am simțit zguduit apoi, în vreme ce el se pregătea să se ocupe de corpul decapitat de pe masa de operație. I-a injectat sînge proaspăt, a făcut ligaturi ale venelor și ale nervilor la nivelul gîtului lipsit de cap și a acoperit tăietura aceea hidoasă cu o grefă de piele prelevată de la un specimen neidentificat care purtase uniforma de ofițer. Știam ce voia: să vadă dacă acel corp superior organizat putea, în lipsa capului, să pună în evidență vreun semn din activitatea mentală ce-l caracterizase pe Eric Moreland. Odinioară cercetător în domeniul reanimării, trunchiul mut era chemat acum, într-un mod macabru, să ne servească drept cobai. Îl mai revăd pe West sub sinistra lumină electrică, gata să injecteze soluția în brațul corpului decapitat. Nu pot descrie scena — aș leșina dacă aș încerca, fiindcă în încăperea domnea nebunia: bucăți de carne, vase cu sînge, rămășițe omenesti pînă-n glezne pe podeaua lipicioasă, fragmente de reptilă înmugurite făcînd bășici, dospind sub aspectul albastrui și tremurător al unei flăcări într-un ungher copleșit de umbre. Specimenul, a observat West, era dotat cu un sistem nervos splendid. Aștepta multe de la el. Pe cînd înce-

au să apară unele mișcări spasmodice, lui West i-am zis pe față interesul febril. Cred că aștepta să vadă dovada convingerii sale că rațiunea, conștiința și personalitatea pot exista independent de creier, că omul nu are un centru conector, ci o alcătuire mecanică de materii nervoase, fiecare secțiune formînd o entitate mai mult sau mai puțin extinsă.

Prin această demonstrație triumfală, West avea să izgonească misterul vieții în categoria miturilor.

Corpul se agita din ce în ce; sub privirile noastre lacome, a început să se miște într-un mod înspăimîntător. Brațele i sau vînturat în toate direcțiile, la fel și picioarele, contractîndu-și mușchii. Apoi creatura fără cap și-a aruncat miinile într-un gest ce era neîndoielnic unul de disperare — o disperare inteligentă, în aparență suficientă pentru a proba toate teoriile lui West. Nervii își rememoraу ultimele acte din existența bărbatului, felul cum se zbătea să scape din avionul în cădere.

Ce a urmat nu voi ști nicicînd cu certitudine. Poate că a fost o nălucire apărută exact în clipa cînd clădirea se prăbușea, total distrusă, sub un obuz german — cine ar putea să spună, din moment ce West și cu mine simțim singurii supraviețuitori? Înaintea dispariției sale recente, West prefera această versiune, dar avea și el momente cînd nu putea s-o creadă, căci era cel puțin straniu ca amîndoi să fi trăit aceeași halucinație. Privită în sine, întîmplarea pare foarte simplă, doar implicațiile fac din ea un lucru remarcabil. Pe masă, corpul s-a ridicat, pipăind orbește, înfricoșător, și-am auzit... N-am să numesc, ce-am auzit atunci, voce, fiindcă suna prea oribil. Și totuși, nu timbrul era lucrul cel mai cumplit, și nici măcar mesajul — fusese un simplu urlet: „Sări, Ronald, pentru Dumnezeu, sări!“ Sunetele proveneau însă din marele recipient acoperit, din colțul ignobil și colcăitor de umbre negre.

LEGIUNILE MORMINTELOR

Cu un an în urmă, când a dispărut doctorul West, poliția m-a înghesuit cu întrebări. Mă suspectau că ascund ceva, poate chiar lucruri grave, însă nu le puteam spune adevărul, căci nu m-ar fi crezut. Știau, firește, că West se consacrase unor activități ce depășeau imaginația obișnuită, fiindcă terifiantele experiențe de reanimare fuseseră făcute într-un număr prea mare pentru ca secretul să poată fi în întregime păstrat; dar catastrofa finală, în stare să-ți zdruncine mintea, antrena elemente atât de infernale încât încă mă mai îndoiesc de adevărul celor văzute de mine. Eram prietenul cel mai apropiat al lui West și unicul său asistent. Ne întâlniserăm cu mulți ani în urmă la Facultatea de medicină și participasem la cercetările sale chiar de la început. Multă vreme s-a străduit să îmbunătățească o soluție care, injectată în venele unui om abia decedat, îl readucea la viață. Treabă ce pretindea din abundență cadavre proaspete și, prin urmare, implica acțiunile cele mai potrivnice naturii. Produsele unora dintre experiențe erau încă și mai șocante — niște înfricoșătoare mase de cărnuri moarte, dar pe care West le adusese, lipsite de creier, la o stare de animație oarbă. Acestea erau rezultatele obținute de obicei, întrucât pentru a redeștepta un creier trebuia să ai specimene atât de proaspete încât delicatetele celule nervoase să nu fi suferit nici o deteriorare. Nevoia de cadavre nealterate provocase ruina morală a lui West. Se obțineau cu greu, iar într-o zi și-a procurat un specimen încă viu și sănătos. O scurtă luptă, o seringă și un alcaloid puternic îl transformaseră într-un cadavru foarte proaspăt, iar experiența reușise pentru un timp extrem de scurt; însă West ieșise din ea cu sufletul insensibil și împietrit și cu o privire rece care cerceta uneori, ca într-un fel de cîntărire hidoasă, oamenii

cu un creier deosebit de sensibil și cu un corp deosebit de viguros. Spre sfîrșit, mi s-a făcut și mie frică de el, căci începuse să mă privească în acest fel. Lumea nu părea să-i remarce privirea, dar observa spaima mea, iar după dispariția lui au început cele mai absurde bânuiri. În realitate, West se temea mai mult decît mine. Cercetările sale abominabile îl constrîngeau la o viață disimulată, bîntuită de umbre amenințătoare. Pe de-o parte îi era frică de poliție, dar citeodată nervozitatea sa era mai profundă și mai gravă; ea se lega de niște alcătuiți indescritibile cărora le injectase o viață morbidă, fără să le vadă dispărînd după aceea. De regulă, punea capăt experiențelor cu un revolver, dar în mai multe situații nu avusese rapiditatea necesară. A fost mai întîi specimenul pe al cărui mormînt s-au descoperit urme de unghii, a fost apoi corpul celui profesor care se dedase la acte de canibalism înainte de a fi capturat și zvîrlit, fără nici o identitate, într-o celulă de ospiciu unde s-a tot izbit cu capul de pereți vreme de șaisprezece ani.

Despre alți eventuali supraviețuitori ai acestor experiențe este cu mult mai greu să vorbești, deoarece, în anii ce urmaseră, zelul științific al lui West degenerase într-o manie nesănătoasă și fantastică, încît el își folosea priceperea reanimînd nu doar corpuri întregi ci și fragmente de corp sau membre combinate cu o materie organică diferită de cea umană. Afacerea devenise cu adevărat monstruoasă în clipa dispariției lui și o bună parte din experiențe rămîn necunoscute. Marele Război, la care amîndoi am participat în calitate de chirurși, i-a grăbit declinul. West încerca o vagă teamă față de creațiile sale. Iar teama aceasta complicată venea, într-o oarecare măsură, din simplul fapt că avea conștiința existenței monștrilor fără nume, dar și la gîndul suferințelor pe care le putea îndura de pe urma lor în anumite împrejurări. Dispariția lor sporea și mai mult oroarea

rei situației — căci West nu avea cunoștință decît de soarta unuia dintre ei, cel internat în ospiciu.

Mai nutrea apoi o teamă și mai subtilă — o senzație cu totul fantastică, avîndu-și originea într-o curioasă experiență pe care o făcuse în armata canadiană, în 1915. În plină bătălie violentă, West reanimase un medic aflat printre prietenii care-i cunoșteau experiențele și era capabil să le efectueze el însuși. Omul fusese decapitat într-un accident de avion, iar West tocmai întreprindea cercetări privitoare la posibilitatea inteligenței corporurilor. A avut parte de succes chiar în momentul cînd clădirea era demolată de un obuz german. Trunchiul se mișcase condus de inteligență și, oricît ar părea de necrezut, am fost amîndoi convinși că sunetele articulate veniseră dinspre capul tăiat care zăcea într-un ungher întunecos al laboratorului. Obuzul, ne cruțase, dar West n-a fost niciodată foarte sigur că noi doi eram singurii supraviețuitori. Făcea presupuneri înfrîntoare în privința actelor posibile ale unui medic fără cap, care ar fi avut puterea de a reanima morții. Ultima reședință a lui West se afla într-o casă venerabilă, foarte elegantă, dominînd unul dintre vechile cimitire din Bolton. Își alesese acest loc din rațiuni pur simbolice și estetice, întrucît cea mai mare parte a mormintelor datau din perioada colonială și, prin urmare, prezentau prea puțin interes pentru un savant aflat în căutarea unor cadavre foarte proaspete. Laboratorul era într-o pivniță construită pe ascuns, care adăpostea un incinerator spațios, ca să te poți debarasa discret de corpuri sau de bucățile de corp rezultate din experiențele ori din amuzamentele pîngăritoare ale proprietarului său. Săpînd pivnița, lucrătorii descoperiseră o porțiune de clădire extrem de veche, fără nici o îndoială legată de cimitirul străvechi, însă prea scufundată sub pămînt pentru a comunica în vreun fel cu vreunul din mormintele cunoscute. După niște calcule făcute de el, West a conchis că trebuie să fi fost o cameră secretă situată sub mormintul familiei Averill, cu ultima înhu-

mare în 1768. Eram cu el cînd studia zidurile și roind de apă și cu urme de salpetru, dezvelite de lopețile muncitorilor, și mă pregăteam să trăiesc emoția macabră ce ar fi însoțit descoperirea tainelor acelor morminte seculare însă pentru prima dată ezitarea a învins în West curiozitatea sa naturală. El n-a rămas fidel naturii sale perverse, căci a poruncit ca zidăria să fie lăsată intactă și să se acopere cu tencuială. Astfel că, pînă la cumplita noapte finală, ea a rămas o parte din pereții laboratorului secret.

Vorbesc despre decăderea lui West, însă trebuie să adaug că era o decădere pur mentală.

Ca înfățișare, a rămas același pînă la sfîrșit — rece, calm, slab, cu păr blond, cu ochi albaștri, purtînd ochelari, un tînar pe care anii și spaimele nu-l marcase. Părea liniștit chiar și atunci cînd se gîndea la mormîntul deschis și privit peste umăr. Cînd avea în vedere monstrul carnivor ce zgîria și mușca de după gratii, în Sefton. Sfîrșitul lui West s-a declanșat într-o seară, în vreme ce amîndoi stăteam în birou. El își citea ziarul, chiar în fața mea. Un titlu îl șocase și parcă o labă uriașă își făcea apariția din urmă cu șaisprezece ani. Ceva înspăimîntător, incredibil se produsese la azil, la o distanță de cincizeci de kilometri. În zorii zilei, un grup de oameni pătrunsese pe tăcute în spital, iar șeful lor îi trezise pe paznici. Era un militar amenințător care vorbea fără să-și miște buzele și a cărui voce aproape ventrilocă părea legată de o mare valiză neagră, purtată cu sine. Fața lui lipsită de expresie avea o frumusețe desăvîrșită, dar îl uimise pe director atunci cînd căzuse pe ea lumina din hol, căci era un chip de ceară cu ochi din sticlă pictată. Trebuie să fi suferit vreo mutilare cumplită. Un bărbat mai înalt îi călăuzea pașii, o namilă respingătoare cu pielea feței vinată, pe jumătate mîncată parcă de o boală necunoscută. Interlocutorul îl întrebă pe paznicul monstrului canibal cine era închis acolo. Avînd parte de un refuz, a dat semnalul de atac. Diavoli!

bătătură, călcară în picioare și-i mușcă pe toți supra-veghetorii care nu apucaseră să fugă, omorînd patru, iar în final reușiră să elibereze monstrul. Victimele care puteau vorbi despre întâmplare, fără crize de isterie, jurară că faptele se comportaseră nu ca niște oameni, ci ca niște automate fără creier comandate de șeful lor cu chip de ceară. Cînd sosiră ajutoarele, nu mai era nici urmă din atacatori și din captura lor dementă. Din clipa cînd terminase de citit, West a rămas ca paralizat pînă la miezul nopții. Atunci, cineva a bătut la poartă, iar el a tresărit de groază. Servitorii dormeau cu toții, așa că m-am dus eu să deschid. Cum am declarat mai tîrziu la poliție, nu era nici un vehicul în stradă, doar un grup de indivizi bizari cărînd o cutie mare, pătrată, pe care au depus-o în cadrul ușii, după ce unul dintre ei mormălise cu o voce ciudată:

— Expres. Transport plătit.

S-au îndepărtat apoi cu un mers sacadat și, pe cînd îi priveam cum pleacă, am avut strania impresie că se îndreptau spre vechiul cimitir din spatele casei. Am închis ușa după ei. West tocmai cobora scara, uitîndu-se la cutie. Avea cam șaiszeci de centimetri pe fiecare latură și purta numele și adresa lui West. Mai avea o inscripție: „Din partea lui Erik Moreland Chapham Lee, Saint-Eloi, Flandra“. Cu cîtiva ani înainte, în Flandra, un spital lovit de obuz se prăbușise peste corpul decapitat și reanimat al doctorului Chapham Lee și peste capul care, după cîte ni se părea, emisese sunete articulate. West nu dădea semne de agitație. Aspectul lui mă înspăimînta și mai mult. Mi-a spus la repezeală:

— Asta-i sfîrșitul, dar mai întîi să ardem chestia asta.

Cu urechea la pîndă, am coborît cutia în laborator. Nu-mi amintesc amănuntele -- vă puteți închipui în ce stare de spirit mă aflam --, însă e o minciună sfruntată că lucrul pe care l-am virat în incinerator era corpul lui West.

Cutia am introdus-o fără s-o deschidem, am închis

și am pus aparatul în funcțiune. N-a ieșit nici un sunet din cutie. West a remarcat cel dintîi că se desprindea tencuiala de pe porțiunea din perete unde fusese acoperită zidăria vechiului mormînt. Am dat să fug, însă el m-a oprit. Atunci am văzut o mică deschizătură neagră și am simțit un curent nesănătos, înghețat, ca duhoarea ieșită din măruntaiele putrede ale pămîntului. Nu se auzea nici un zgomot, dar chiar atunci lumina electrică s-a stins și am văzut, desprinzîndu-se din fosforescența unei lumi infernale, o hoardă de făpturi tăcute și lente, pe care doar nebunia le putea crea. Contururile lor erau omenești, pe jumătate omenești sau pur și simplu inumane. Hoarda era grotescă, eterogenă. Toți aceia scoteau pietrele din zidul secular, cu calm, una după alta. Cînd breșa a ajuns destul de largă, au pătruns în laborator în șir indian, conduși de o apariție cu un magnific cap de ceară. Un soi de monstruozitate cu ochi demenți, aflată în spatele șefului, l-a înhățat pe Herbert West; acesta n-a opus rezistență și n-a scos un cuvînt, apoi cu toții s-au aruncat asupra lui și l-au făcut bucăți sub privirile mele, ducîndu-i rămășițele sub bolta subterană, locul unor fabuloase abominații. Capul lui West fu purtat de șeful cu chip de ceară, care era echipat în uniformă de ofiter canadian. Și pe cînd capul lui West dispărea, am văzut ochii albaștri din spatele lentilelor sclipînd pentru prima dată de o emoție puternică. Servitorii m-au găsit fără cunoștință în dimineata următoare. West dispăruse. Incineratorul nu conținea decît cenușă neidentificabilă. Detectivii m-au luat la întrebări, dar ce puteam să le spun? N-au stabilit nici o legătură între toate aceste tragedii, și nici cu oamenii ce aduseră cutia și cărora le negau pînă și existența. Le-am vorbit de subterană și mi-au arătat rîzînd tencuiala intactă de pe zid. Atunci am tăcut. Ei își închipuie că-s nebun, sau ucigaș -- și poate că-s nebun. Dar n-aș fi înnebunit dacă blestemele acelea de legiuni ale mormintelor n-ar fi fost atît de tăcute.

CĂUTAREA LUI IRANON

Un tânăr cu fruntea încinsă de o cunună din frunze de viță-de-vie, așezată pe niște plete blonde strălucind de smirnă, îmbrăcat cu o tunică purpurie sfișiată de arbuștii muntelui, rățăcea prin Teloth, cetatea de granit. Locuitorii din Teloth, oameni gravi cu pielea negricioasă, trăiesc în case de formă pătrată. Bănuitori, îl întreabă pe străin de unde venea, căre-i era numele și averea. Tânărul răspunse:

— Mă cheamă Iranon. Vin din îndepărtata cetate Aira, din care am păstrat abia o vagă amintire, și pe care o caut mereu. Chemarea mea e să isc frumusețe, evocând copilăria. Cînt imnurile învățate în Aira. Aceste cîntece sînt bogăția mea. Ele-s făcute din mici amintiri, din vise și speranțe pe care le murmur seara, prin grădini, cînd luna e blîndă, iar vîntul apusului mișcă mugurii de lotus.

Auzind acestea, locuitorii din Teloth ținură sfat. Dacă risul și cîntecele sînt necunoscute în cetatea de granit, oamenii cei gravi priveau totuși, adesea, primăvara, spre colinele karthiene, cu gîndul la lăutele din Oonai despre care vorbeau călătorii. De aceea îl invită pe străin să rămînă și să cînte în piață, dinaintea turnului Mlin, deși nu le plăceau nici culoarea tunicii lui sfișiate, nici smirna din părul său, nici cununa din frunze de viță-de-vie, nici tinerețea vocii lui de aur.

Seara, Iranon cîntă. Și pe cînd el cînta, un bătrîn începu să se roage, iar un orb spuse că vedea o aureolă în jurul capului tînarului poet. Dar cea mai mare parte a oamenilor din Teloth se plictisiră. Unli riseră și alții

tipiră: Iranon nu spunea nimic folositor cînd își cînta doar amintirile, visele și speranțele.

— Îmi amintesc amurgul, luna și cîntecele mingiitoare care mă legănau să adorm. De la fereastră vedeam strada plină de lumini aurii, cu umbre jucăușe pe casele de marmură. Îmi amintesc de lucoarea fără seamăn proiectată de lună pe pămînt și de nălucile care dansau în razele astrului nopții cînd îmi cînta mama. Îmi amintesc, vara, soarele dimineții senine deasupra dealurilor pline de culoare și, la fel, mireasma dulce a florilor, adusă de vîntul de la miazăzi, care făcea arborii să cînte.

O, Aira, cetate de marmură și beril, fără număr sînt frumusețile tale! Cit îmi plăceau boschetele gingașe și parfumate de pe celălalt mal al riului Nithra! Și cascadele micului Kra, care curgea prin valea înverzită! Prin păduri și prin luncă, ghirlande de flori își împleteau, unii altora, copiii. Pe înserat visam vise stranii sub copacii muntelui, privind dedesubt luminile cetății și pe Nithra cel tăcut, ca o panglică de stele reflectate.

Iar cetatea gemea de palate de marmură — marmură cu vinișoare și culori; aveau bolți aurite, pereți pictați și grădini verzi prevăzute cu bazine de azur și fîntîni de cristal. Mă jucam adesea prin grădini, mă bălăceam în bazine. Mă întindeam să visez printre flori pale, sub copaci. Iar uneori, la scăpătatul soarelui, suiam lungă stradă în pantă ce ducea la citadelă și la terasă, de unde contemplem Aira, cetatea de marmură și beril, minunată în roba sa de aur scinteietor.

Îți duc de mult timp dorul, Aira. Eram încă mic cînd am cunoscut exilul dar tatăl meu era regele tău, iar eu voi reveni la tine, căci așa stă hotărît în Destin. Te-am căutat prin șapte ținuturi și într-o zi voi domni peste crîngurile și grădinile tale, peste străzile și palatele tale. Voi cînta pentru oameni care îmi vor înțelege cîntecele și le vor asculta fără să ridă. Fiindcă eu sînt Iranon, prinț de Aira.

În noaptea aceea, locuitorii din Teloth îl găzduiră pe străin într-un staul. Dimineața îl căută un arhonte ca să-i spună să meargă la dugheana lui Arthok, cizmarul, să fie ucenicul lui.

— Dar eu sint Iranon și cînt cîntece, spuse el, n-am nici o chemare pentru meseria de cizmar.

— Toată lumea trebuie să muncească la Teloth, răspunse arhonte. Asta-i legea aici.

— Pentru ce munciți voi? i-o întoarse Iranon. Nu ca să trăiți și să fiți fericiți? Iar dacă munciți doar pentru a munci și mai mult, cînd o să găsiți fericirea? Viața nu-i făcută oare și din frumusețe, și din cîntece? Dacă nu-i îngăduiți pe cîntăreți printre voi, atunci ce faceți cu roadele trudei voastre? Munca fără cîntece e ca o zi fără sfîrșit. Pînă și moartea îmi pare mai plăcută.

Arhonte era însă prost dispus. Nu pricepu nimic din cuvintele acelea și-l repezi pe străin:

— Tu ești un tînăr ciudat, nu-mi plac nici chipul și nici glasul tău. Vorbele pe care le rostești sînt blasfemii, căci zeii din Teloth spun că munca e bună. Zeii noștri ne-au promis un rai de lumină. După moarte, vom cunoaște odihna veșnică și o seninătate de cristal în care nimeni nu-și va chinui mintea cu gînduri sau ochii cu frumuseți. Du-te la Arthok, cizmarul, sau pleacă din cetate înainte de lăsarea serii. Toată lumea trebuie să muncească aici. Să cînti e o prostie.

Atunci Iranon ieși din staul. Merse pe străzile înguste, printre sinistrele case de granit, în căutarea unui spațiu verde, fiindcă totul era acolo de piatră. Fetele oamenilor erau dușmănoase și exprimau dezaprobarea. Ajunse, astfel, la cheiul de piatră al leneșului riu Zuro, unde ședea un băiețuș cu ochi triști, uitîndu-se în apă, la crengile cu muguri verzi aduse de torenți de pe dealuri. Copilul i se adresă:

— Nu ești tu cel despre care vorbesc arhontii? Cel ce caută o cetate de departe, dintr-o țară frumoasă? Pe mine mă cheamă Romnod. M-am născut în Teloth, dar

nu mă pot obișnui cu orașul de granit. Tinjesc în fiecare zi după boschete gingașe, după peisaje frumoase și îndepărtate, după cîntece. Dincolo de dealurile karthiene se află Oonai, cetatea lăutelor și a dansului, despre care poveștile călătorilor spun că-i și ispititoare și cumplită. Acolo m-aș duce, dacă aș fi destul de mare încît să găsesc singur drumul. Acolo trebuie să te duci tu. Acolo oamenii îți vor asculta cîntecele. Să plecăm din cetatea Teloth și să mergem împreună peste colinele primăvăratice. Tu o să-mi arăți cum se călătorește, iar eu o să te ascult cîntînd seara, cînd stelele, una după alta, aduc visul în sufletele celor adormiți. Poate că tocmai Oonai, cetatea lăutelor și a dansului, este cea frumoasă Aira pe care o cauți? Să mergem la Oonai, o, Iranon cel cu cap de aur, să mergem unde oamenii au să ne înțeleagă dorințele. Acolo unde ne vor întîmpina ca frații, unde nimeni n-o să ridă și n-o să încrunte din sprincene la ceea ce spunem noi.

— Așa să fie, mititelule, îi răspunse Iranon. Dacă tinjești după frumusețe, trebuie să pleci din cetatea de granit și să mergi dincolo de munți. Nu vreau să te las să te prăpădești pe malul leneșului Zuro. Dar să nu-ți închipui că vei afla bucurie și înțelegere dincolo de dealurile karthiene, nici mai încolo, și nici la capătul unei călătorii de o zi, de un an, sau de un lustru. Ascultă: cînd eram cit tîne de mic, locuiam în valea NARTHOS, aproape de înghețatul Xari, unde nimeni nu lua în seamă visele mele. Cînd o să fiu mai mare, îmi ziceam, voi merge la Sinara, pe coasta din sud, și voi cînta în piață pentru conducătorii de cămile cei veșnic zîmbitori. Cînd am ajuns, în sfîrșit, la Sinara, n-am întîlnit decît conducători de cămile beți și desfrînați. Cîntecele lor nu semănau cu ale mele. Am călătorit după aceea cu barca pe Xari, pînă la cetatea Jaren, cea cu ziduri de onix. Însă soldații din Jaren, și-au bătut joc de mine și m-au alungat, încît rătăceam din oraș în oraș. Am văzut Stethelos, sub marea cataractă, și am privit mlaștinile unde se ridica odinioară

Sarnath. Am fost la Thraa, la Ilarnek și la Kadathron, pe malurile șerpuitorului riu Ai. Am mai locuit mult timp la Olathoe, în țara Lomar. Dar dacă uneori am avut oameni dispuși să mă asculte, ei n-au fost niciodată prea mulți, iar eu știam că nu-mi voi găsi fericirea decât în Aira, cetatea de marmură și beril, unde tatăl meu era cindva rege. De asta o să căutăm Aira. Vom merge în îndepărtata Oonai, dincolo de dealurile karthiene, care ar putea fi Aira, deși nu prea cred. Frumusețea cetății Aira întrece închipuirea și nimeni nu poate vorbi despre ea fără încântare, ceea ce nu-i cazul cu Oonai, despre care conducătorii de cămile spun că-i un loc de dezmăț.

La apusul soarelui, Iranon și Romnod plecară din Teloth și rătăciră îndelung printre dealuri verzi și păduri pline de prospețime. Drumul era greu și întunecos, părea că refuză să-i conducă pe călători la Oonai, cetatea lăutelor și a dansului. În fiecare seară, cînd apăreau stelele, Iranon cînta despre Aira și minunățiile ei, iar Romnod asculta. Erau prieteni, fericiți, fiecare în felul lui. Ca să trăiască, mincau din belșug fructe roșii de pădure. Timpul trecea și nici unul, nici celălalt nu luară seama la anii mulți, scurși pe neobservate. Micul Romnod era mare de-acum. Glasul său nu mai era ascuțit ci adînc, însă Iranon nu îmbătrînea. Pletele lui aurii erau acoperite mai departe cu frunze și parfumate cu o rășină mirositoare, găsită pe copaci. Într-o zi, Romnod păru mai în vîrstă decât Iranon, cu toate că fusese foarte tînăr cînd prietenul său îl întâlnise la Teloth privind ramurile înmugurite și verzi ce pluteau pe lângă malurile de piatră ale lenevosului Zuro.

Într-o noapte cu lună plină, ajungînd pe o culme de munte, călătorii descoperiseră mulțimea de lumini din Oonai. Țăranii îl avertizaseră că se apropiau, însă Iranon știu că nu aceea era Aira, cetatea sa de baștină. Luminile din Oonai erau aspre și crude, pe cînd cele din Aira scilipeau tot atît de dulce și de minunat ca razele de lună pe pămînt, lângă fereastra unde mama lui

Iranon îi cînta odinioară cîntece menite să-l adoarmă. Iranon și Romnod coborîră panta povîrnită și intrară în Donai în căutarea celor cărora cîntecele și visele le aduceau bucurie. Ajunși în oraș, observară niște cheflii cu ghirlande de trandafiri în jurul gitului, mergînd din poartă în poartă. Oamenii aceștia ascultară cîntecele lui Iranon, iar la urmă îi aruncară flori și-l aplaudară. Atunci, pentru o clipă, Iranon crezu că-i găsise, în fine, pe cei ce gîndeau și simțeau la fel ca el.

Cînd se ivi aurora, Iranon privi în jur cu tristețe: cupolele din Oonai nu erau aurite, ci cenușii și lugubre; orașul era de o sută de ori mai urît decât Aira. Locuitorii erau livizi din pricina dezmățului, moleșiți de vin, cu totul altfel decât oamenii frumoși și radioși din Aira. Cum însă lumea îi aruncase flori, aplaudîndu-i cîntecele, Iranon rămase, și la fel prietenul său, căruia îi plăcea aerul sărbătorec al orașului. Romnod purta trandafiri și smîrnă în pletele lui negre, Iranon cînta noaptea pentru petrecăreți, dar nu se schimba deloc. Încununat cu viță de munte, visa mereu la străzile de marmură din Aira, la Nithra cea cu apele cristaline.

Iranon se produse într-o zi la palatul plin de fresce al monarhului, pe un podium de cristal înălțat deasupra unei oglinzi uriașe. Cîntă cu atîta suflet, încît le dădu ascultătorilor săi impresia că pardoseala rășfrîngea lucruri străvechi, splendide, pe jumătate uitate, și nu niște convivi congestionati de vin, care îi aruncau lui flori. Regele îl rugă să-și arunce purpura sfîșiată și-l îmbracă în satin și în țesături de aur, cu inele de jad verde și brățări de fildeș patinat. Îl găzduia într-o încăpere aurită și împodobită cu tapiserii, avînd un pat din lemn frumos sculptat, acoperit cu mătase brodată cu flori. Iranon rămase atunci la Oonai, cetatea lăutelor și a dansului.

Nu se știe cît timp a stat Iranon la Oonai, însă într-o zi regele invită la palat dansatori focosi din deșertul Liraniei și cîntăreți din flaut, negricioși, din Drinen. În

seara aceea, cheflirii îi aruncară lui Iranon mai puține flori decît dansatorilor și flautiștilor. Încetul cu încetul, Romnod, cîndva micul copil din Teloth, cetatea de granit, devenea tot mai grosolan și pus pe băutură. El visa din ce în ce mai puțin și nu mai asculta cu aceeași plăcere cîntecele lui Iranon. În ciuda tristeții sale, Iranon continua să cînte și să viseze la Aira, cetatea de marmură și beril.

Apoi, într-o noapte, greoi și congestionat, Romnod se stînsese pe pernele de mătase ale canapelei sale de benchetuală. Muri în vreme ce Iranon, palid și slab, cînta pentru sine într-un ungher întunecos.

După ce-și plinse prietenul și-i acoperi mormîntul cu ramuri verzi înmugurite, cum îi plăceau odinioară lui Romnod, Iranon își scoase veșmintele de mătase și podobe și plecă din Oonai, cetatea lăutelor și a dansurilor, fără să-l observe nimeni, îmbrăcat doar în purpura sfișiată cu care venise, și cu fruntea încununată de viță proaspătă de munte.

La apusul soarelui, Iranon pornea în căutarea țării sale de baștină și a oamenilor care i-ar fi înțeles și iubit cîntecele și visele. În toate orașele Cydathriei și în ținuturile de dincolo de deșertul Bnaziei, copiii cu chipuri răutăcioase își bătură joacă de cîntecele lui vechi și de tunica sa de purpură sfișiată. Iranon părea mereu tinăr și cînta fără încetare despre Aira, cetatea magică.

Ajunse într-o noapte în coliba mizerabilă a unui bătrîn cioban, îndoit de ani și murdar. Omul își păzea oile pe o pantă stîlcoasă, aflată deasupra unui smîrc cu nisipuri mișcătoare. Iranon i se adresă, așa cum o făcuse de atîtea ori:

— Poți să-mi spui unde aș găsi Aira, cetatea de marmură și beril, prin care curge Nithra cea cristalină?

Auzind aceste cuvinte, ciobanul îl privi pe Iranon lung și stăruitor, de parcă-și amintea un lucru de demult. Îi cercetă fiecare trăsătură a chipului, pletele aurii și ghirlanda de frunze. Apoi, clătînînd din cap, răspunse:

— O, străine, am auzit vorbindu-se despre Aira și de alte nume pe care le-ai pomenit, dar asta s-a întîmplat cu multă vreme în urmă. Le-am auzit în tinerețea mea din gura unui tovarăș de joacă, fiul unui cerșetor, care avea vise stranii și născocea lungi povești despre lună, flori și despre vîntul din apus. Noi rideam de el, știînd din cine se trăgea, chiar dacă el se credea fiul regelui. Era frumos, ca tine, dar ciudat și puțin nebun. A fugit de acasă încă de mic, ca să-i găsească pe cei ce i-ar fi ascultat cu plăcere cîntecele și visele. De cite ori nu mi-a cîntat poeme despre ținuturi care n-au existat nici cînd și despre lucruri care nici n-ar putea exista! Vorbea mult de Aira, de riul Nithra și de cascadele micului Kra. Spunea mereu, de parcă n-am fi știut prea bine din cine se trage, că avea să domnească peste locurile acelea. Dar n-a existat niciodată vreo cetate de marmură numită Aira, nici oameni care să fi ascultat cu plăcere cîntece trăsnete, decît în visele vechiului meu tovarăș de joacă, Iranon, care a dispărut.

Și în amurg, pe cînd stelele apăreau una cite una, iar luna răspîndea peste mlaștină o lumină asemănătoare celei pe care unui copil îi place s-o vadă palpitînd pe pămînt, cînd îl legeni să adoarmă, un bătrîn cu tunică sfișiată, încununat cu frunze veștede de viță-de-vie, se afundă în ucigașele nisipuri mișcătoare, privind drept înaintea sa, ca și cum ar fi văzut eupolele de aur ale unei minunate cetăți unde visele i-ar fi fost înțelese.

În noaptea aceea, o parte din tinerețea și din frumusețea vechii lumi dispăru pentru totdeauna.

În vis, Kuranos contempla cetatea din vale: Coasta, în tinsă pînă dincolo de piscul înzăpezit ce domina marea, și galerele în culori vesele care părăseau portul ca să exploreze ținuturi îndepărtate, acolo unde cerul și marea se ating. Tot în vis primise numele de Kuranos, fiindcă la trezire constată că îl chema altfel. Pentru el era pesemne ceva firesc să viseze un nume nou, întrucît, ultim descendent al familiei sale și singur printre milioanele de locuitori indiferenți ai Londrei, i se întimpla rareori să-i vorbească altcineva spre a-i aminti cine fusese. Își pierduse pămîntul și banii, și nu-i plăceau deloc manierele oamenilor din jur. Prefera să viseze și să-și însemne visele. Cei cărora le arăta scrierile rideau de el, încît ajunse să le păstreze pentru sine însuși, iar la urmă încetă să mai scrie. Cu cît se îndepărta de lumea înconjurătoare, cu atît mai minunate îi deveneau visele; era deci zadarnic să încerce să le mai aștearnă pe hîrtie. Kuranos nu era modern, el nu gîndea în felul celor care scriu. În vreme ce aceștia se silesc să despuieze viața de vîlurile brodate din miturile existente în preajma ei, arătînd în deplina sa urîțenie lucrul acela trist numit realitate, Kuranos căuta numai frumusețea. Cînd adevărul și experiența nu reușiseră să i-o reveleze, el o căută în închipuire și în iluzie, și o descoperi foarte aproape, printre amintirile tulburi ale basmelor și viselor din copilăria sa. În copilărie ascultăm și visăm, gîndurile ne sînt încă imprecise, iar cînd încercăm, ca adulți, să le redeșteptăm în propria noastră memorie, otrava prozaică a vieții ne întuneacă aceste viziuni. Unii

între noi, însă, se trezesc noaptea cu fantasmale stranii ale unor coline și grădini minunate, fîntîni susurînd în noapte, faleze aurii mărginînd mări calme, cîmpii ce se întind pînă în marginea unor cetăți adormite și legiuni de viteji pe cai albi acoperiți cu valtrapuri, galopînd sub liziera unor păduri dese. Atunci știm că ne-am întors în trecut, prin porți de ivory, în lumea minunată care exista pentru noi înaintea vîrstei rațiunii, vîrsta tristeții mai precis.

Kuranos reveni cu totul pe neașteptate în universul copilăriei sale. „Revăzuse“ casa unde se născuse, vasta construcție de piatră acoperită cu iederă în care trăiseră treisprezece generații de înaintași de-ai lui și unde el însuși sperase să-și încheie zilele. Lumina lunii strălucea, iar el ieșise în noaptea de vară, parfumată. Traversase grădinile, coborîse terasele, se plimbaseră pe aleea cu stejari, în parc, apucînd-o pe drumul lung și alb ce ducea spre sat. Acesta din urmă părea să aibă o mare vechime. Kuranos se întreba dacă acoperișurile ascuțite ale căsuțelor adăposteau somnul sau moartea. Pe ulițe creștea înalt iarba. De fiecare parte, ferestre cu geamurile sparte. Kuranos nu zăboviseră. Ca împins către un anume țel, își urmaseră neabătut calea. Apoi se simțiseră atras într-o ulicioară ce urca spre faleze și ajunseseră, în sfîrșit, la ripă, unde satul și lumea întregă se prăbușeau de-a dreptul în golul fără ecou al nemărginirii. Acolo unde cerul era gol, fără lună și stele. Un gînd de ne-zdruncinat îl îmboldise să-și continue înaintarea, peste prăpastie și în genune, unde coborîse plînd.

Contemplase vise întunecate și informe, sfere vag luminate ce puteau fi vise pe jumătate visate, fîpturi înaripate care rideau și păreau să-și bată joc de toți vișătorii din univers. Apoi o ruptură păru să se deschidă în întunericul din fața lui, iar el revăzu, departe, și cetatea din vale, luminoasă și scinteiitoare, cu marea și cerul în fundal, cu un munte avînd piscul înzăpezit, chiar lîngă țarm. Kuranos se trezi exact în momentul acela.

Dar el ştia de-acum că locul văzut nu era altul decât Celephais din valea Ooth-Nargai, de cealaltă parte a colinelor Tanatiei, unde spiritul său umpluse eternitatea unei ore într-o după-amiază de vară, cu multă vreme în urmă. Se îndepărtase de îngrijitoare şi, întins pe o faleză din apropiere, lăsase briza caldă a mării să-l lege şi să-l adoarmă. Protestase cînd îl găsiseră şi, deşteptîndu-l, îl conduseseră din nou acasă, fiindcă în clipa în care îl trezeau era pe punctul de a se imbarca într-o galără aurită, gata de plecare spre ţinuturile pline de ispită unde cerul şi marea se ating. Iar acum, el era la fel de furios că se deşteptase, căci îşi regăsise cetatea fabuloasă după patruzeci de ani penibili.

Trei nopţi mai tîrziu, Kuranos reveni în Celephais. Ca şi la precedentă intimplare, visă mai întîi satul adormit şi mort, apoi prăpastia peste care trebuie să pluteşti în tăcere. Spărtura se deschise iarăşi, iar el zări minaretele scinteietoare ale cetăţii, văzu zveltele galere la ancoră în portul albastru, distinse arborii gingko, pe muntele Aran, fremătînd sub adierea brizei marine. De data asta, însă, nu mai fu smuls din viziune şi, ca şi cum ar fi avut aripi, se aseză lin pe o colină înierbată. Revenise cu adevărat în valea Ooth-Nargai şi în splendida cetate Celephais.

La poalele dealului, Kuranos înainta printre ierburi parfumate şi flori pline de splendoare. Trecu peste Naraxa cea vijelioasă, folosindu-se de un podeţ în al cărui lemn îşi gravase numele în urmă cu mulţi ani, apoi traversează boschetele pînă la marele pod de piatră de la intrarea în cetate. Nimic nu îmbătrînise. Zidurile de marmură nu se decoloraseră, statuile de bronz şlefuit nu-şi întunecaseră luciul. Pînă şi străjile de pe metereze erau aceiaşi oameni, la fel de tineri ca odinioară. Cînd pătrunse în oraş, trecînd prin porţile de bronz şi păşind pe lespezi de onix, negustorii şi îngrijitorii de cămile îl salutară de parcă n-ar fi plecat nicicînd, şi la fel se întimplă în templul de turcoaze al lui Nath-Hor-

thath, unde preoţii încununăţi cu orhidee îi spuseră că timpul nu exista în Ooth-Nargai şi că tinereţea era acolo veşnică. Apoi Kuranos o porni pe strada mărginită de coloane spre zidul cetăţii, cel dinspre mare, unde se adunau la un loc negustori, marinari, înşi bizari veniţi din ţinuturile unde marea şi cerul se ating. Rămase acolo multă vreme, contemplînd portul plin de culoare, cu valurile lui sclipind sub un soare necunoscut şi cu galerele sosite de departe legănîndu-se pe apă. Mai contempla şi muntele Aran, care se înălţa majestuos deasupra oceanului, cu pantele sale acoperite de copaci şi cu vîrfurile albe atingînd cerul.

Mai mult decît oricînd, Kuranos dorea să plece cu o galără spre locurile îndepărtate despre care auzise atîtea poveşti stranii. Se apucă să-l caute pe căpitanul care acceptase odinioară să-l ducă. Îl găsi pe Athib aşezat pe aceeaşi ladă pentru mirodenii. Visliră împreună pînă la o galără din port şi, după ce marinarii primiră poruncile cuvenite, începură să se îndepărteze pe marea vălurită pe care se ajungea la cer. Timp de mai multe zile plutiră în voia valurilor, pînă cînd, în fine, ajunseră acolo unde marea şi cerul se atingeau. Galera nu se opri, ci începu să plutească uşor pe albastrul cerului, printre nori zdrenţuiţi şi coloraţi în roz. Iar Kuranos putea vedea, departe sub chihă, ţări ciudate, riuri şi cetăţi de-o frumuseţe nemaipomenită, nepăsător întinse sub soare. Într-un tîrziu, Athib îi spuse că li se apropia de capăt călătoriei, curînd aveau să intre în portul Serranian, oraşul făcut din marmura roză a norilor, pe coasta eterată unde cerul se întrepătrunde cu vîntul de vest; dar în clipa cînd apărură turnurile cele mai înalte ale cetăţii, undeva în spaţiu se produse un zgomot, iar Kuranos se deşteptă în mansarda lui din Londra.

Cîteva luni în şir, după aceea, Kuranos încercă în zadar să regăsească Celephais şi galerele sale plutitoare spre cer. În visele lui, nimeni nu fu în stare să-i arate drumul spre Ooth-Nargai, de cealaltă parte a colinelor

Tanariei. Într-o noapte zbură deasupra unor munți întunecați unde scilipeau focuri de tabără izolate, la mare distanță unele de altele, și vedcai câte ciudate ale căror șefi purtau clopoței. În partea cea mai sălbatică a acestui ținut necunoscut, descoperi un zid vechi de piatră condus în zigzag peste creste și prin văi, prea uriaș ca să fi fost construit de mîna omului și atît de lung încît nu-i puteai vedea capătul. Dincolo de acest zid, în cenușiul zorilor, ajunse la niște grădini întinse. La ivirea soarelui îl întâmpină o asemenea splendoare de flori roșii și albe, de frunzișuri și peluze verzi, de alei albe, de piraie diamantine, de lacuri azurii, de punți sculptate și de pagode cu acoperișuri roșii, că în plăcerea aceea uită de Celephais.

Într-o altă noapte, Kuranos se cătără pe o nesfîrșită scară în spirală, cu trepte umede, și ajunse la fereastra unui turn ce domina o cîmpie întinsă și un rîu luminat de lună. În orașul tăcut de pe malul rîului, avu impresia că regăsea un piesaj dinainte știut. Ar fi coborît să întreb de calea spre Ooth-Nargai, dacă o auroră neliniștitoare n-ar fi izbucnit dintr-un loc depărtat, de dincolo de orizont, ca să-i arate ruina și bătrînețea cetății, rîul nemișcat și năpădit de stuf, moartea stăpînind în țara aceea de cînd regele Kyranatholis, revenit din expedițiile sale de cucerire, trebuise să suporte răzbunarea zeilor.

Și uite-așa, Kuranos căuta în van minunata cetate Celephais și galerele ei care pluteau pe cer spre Serranian. El văzu destule minuni, iar o dată îl întâlni pe marele preot, care nu poate fi descris, fiindcă poartă pe față o mască de mătase galbenă și trăiește singur într-o mănăstire din pietre străvechi, pe platoul pustiu și înghețat din Leng. Cu vremea, nu mai putu suporta posomorîtele intervaluri ale zilelor și începu să-și cumpere droguri menite să-l lungească răstimpurile de somn. Hașișul îl ajută mult și, o dată, îl trimise într-o parte a spațiului unde forma nu există. Un gaz de culoare vio-

letă îl spuse că zona aceea din spațiu se afla dincolo de infinit. Gazul nu auzise vorbindu-se despre planete ori despre organisme niciodată pînă atunci, dar îl identifica pe Kuranos ca pe un simplu produs al infinitului în care materia, energia și gravitația există. Kuranos era acum nerăbdător să regăsească Celephais și minaretele sale, încît își mări dozele de drog.

Veni o vreme cînd ajunse în criză de bani. Apoi, într-o zi de vară, fu azvîrlit afară din mansarda lui și rătăci fără țință pe străzi. Dincolo de un pod, casele deveneau din ce în ce mai mici. Acolo se produse întimplarea așteptată, iar el se întîlni cu cortegiul venit din Celephais spre a-l conduce acolo definitiv. Erau niște cavaleri frumoși, încălecați pe cai roși, cu armuri scilipitoare și purtînd tabare urzite cu aur și blazoane ieșite din comun. Erau atît de mulți încît Kuranos îi luă drept o întreagă armată, deși fuseseră trimiși în onoarea lui; intrucît el însuși crease Ooth-Nargai în visele sale, urma să fie numit Zeul și stăpînul ei pentru totdeauna. Îi dădură un cal și-l puseră în fruntea cavalcadei, și galopară toți cu măreție peste cîmpiile din Surrey, pînă în ținutul unde văzuseră lumina zilei Kuranos și strămoșii lui. Era tare ciudat, dar cavalerii păreau că urcă înapoi în timp pe parcursul galopului lor. Cînd se lăsă întunericul, își sporiră viteza, pînă avură impresia că zboară. În zorii tulburi ajunseră într-un sat pe care Kuranos îl văzuse plin de viață în copilărie și mort sau adormit în visele lui. Acum era viu, iar tărani matinali se înclină adînc pe cînd cavalerii defilau pe drum, îndreptîndu-se spre ulicioara terminată în genunchi vîselor. Kuranos nu mai intrase în genune decît noaptea și se întreba cum avea să fie în timpul zilei. De aceea, aștepta cu îngrijorare să ajungă acolo. Chiar în momentul cînd ajungea pe marginea prăpastiei, o scîlpire aurie țîșni dinspre vest și învălui întreg peisajul în aburi strălucitori. Abisul era un haos clocotitor de splendori roze și azurii, iar niște voci nevăzute se avîntau în cîntec

pe cînd cortegiul cavalerilor plonja în gol și plutea grațios dincolo de norii scinteiatori. Cavalerii alergau spre infinit, cu caii galopînd prin eter ca pe nisipuri de aur. Aburii luminoși se desfășură apoi ca să lase la vedere o limpezime și mai impresionantă, limpezimea cetății Ce-lephais și a coastei desfășurate dincolo de ea, a pișcului înzăpezit ce domină marea și a galerelor în culori va-sele ieșind din port și plecînd spre ținuturile îndepărtate unde cerul și marea se ating.

Iar Kuranes domni de atunci înainte în Ooth-Nargai. El mă domnește încă și va domni mereu, chiar dacă la poalele falcei din Innsmouth valurile rostogolesc tru-pul unui vagabond care a străbătut în zori satul pustiu, se joacă așadar cu acest corp și-l aruncă în stîncile de sub turnul Trevor cel acoperit de iederă și unde un berar milionar, din cale-afară de odios, se bucură de bunurile unei familii nobile, astăzi stinsă în întregime.

POLARIS

Prin fereastra camerei mele, Steaua Polară aruncă licăriri stranii. Scinteiază neîntrerupt în lungile ore in-fernale ale nopții. Iar toamna, cînd vînturile suieră furioase, cînd copacii din smircuri — cu frunzele roșia-tice — freamătă de zor și cînd secera lunii pălește, mă așez lîngă fereastră cu ochii îndreptați spre ea. Din înălțimea boltei cerești, sclipirea Casiopeei tremură in-delung în vreme ce Charles Wain, tăietorul de lemne, își începe munca în pîcla umedă din mlaștină. Cu puțin înaintea aurorei, Arcturus pîlpile deasupra cimitirului și, departe, spre răsăritul misterios, Coama Berenicei li-cărește neliniștitor. Steaua Polară trimite către pămînt raze pale și reci, clipind urît, ca un ochi smintit ce în-cearcă să transmită un mesaj, dar care a uitat totul, mai puțin faptul că avea de transmis un mesaj. Uneori, cînd cerul era innorat, teușeam să dorm.

Îmi amintesc noaptea Marii Aurora, cînd răsfringe-rile acestei lumini diavolești jucau peste pămîntul mlăș-tinos. Un șir de nori grei i-a acoperit razele, și-am adormit.

Luna semăna cu un corn nîmbat cînd am observat, pentru prima dată, Orașul. Stătea, senin și amorțit, pe un platou ciudat, ivit în fundul unei vilcele înconjurată de piscuri neobișnuite, Zidurile, turnurile, coloanele, cupolele și trotuarele sale erau din marmură albicioasă. Pe străzile de marmură, stîlpi de marmură purtau, în partea lor superioară, capetele sculptate ale unor oameni bărboși, cu figuri aspre. Aerul era ușor, nemișcat și fier-bînt. La nici zece grade lîngă zenit, strălucea Steaua

Polară. Am cercetat îndelung oraşul, dar ziua întârzie să-şi facă apariţia. Abia după ce Aldebaran cel roşu — care sclipea în partea de jos a cerului — şi-a parcurs un sfert din cale în jurul orizontului, am văzut lumină şi animaţie în case şi pe străzi. Nişte siluete înveşmîntate bizar, purtînd amprenta unei evidente nobleţi, dar care mi-au părut îndată familiare, umblau prin lumina palidă a lunii coborîte spre asfinţit. Vorbeau lejer într-un idiom pe care-l înţelegeam, deşi nu semăna cu nici o limbă cunoscută.

Iar cînd Aldebaran cel roşu şi-a străbătut mai mult de jumătate din drum, se reînstăpîniră întunericul şi liniştea.

Trezindu-mă, nu mai eram acelaşi. Memoria mea păstrase viziunea Oraşului; iar în suflet îmi stăruia o amintire vagă, de o natură greu definibilă. Ca urmare, atunci cînd nopţile ceţoase îmi îngăduiră să dorm, am revăzut adesea Oraşul. Uneori apărea sub razele calde şi aurii ale unui soare care nici el nu apunea, ci se rotea încet în jurul orizontului. În nopţile limpezi, Steaua Polară arunca scîlpiri şi mai vii decît pînă atunci.

Treptat, am început să mă întreb care era locul meu în acel oraş misterios, pe platoul acela ciudat, pierdut între culmi stranii. Iniţial m-am mulţumit să observ totul ca un spectator din afara timpului, dar curînd doream să mă integrez în viaţa Oraşului, să-mi rostesc părerea asemeni locuitorilor lui, oamenii gravi care în fiecare zi îşi rezolvau în public treburile. Am ajuns chiar să-mi spun că nici nu era vorba de un vis. De ce să fi fost, oare, casa asta de piatră şi de cărămidă, aşezată în vârful unui deal, între un smîrc sinistru şi un cimitir, sau încăperea unde pătrunse în fiecare noapte Steaua Polară, de ce să fi fost ele mai reale decît Oraşul?

Într-o noapte, pe cînd ascultam o conversaţie purtată într-un parc mare şi plin de statui, am simţit o schimbare înţelegînd că eram în sfîrşit, fizic, prezent în oraş. Nu

mai apăream ca un străin pe platoul Sarkia, între virurile Noton şi Kadiphonek, ori pe străzile din Olathoe. Prietenul meu Alos luase cuvîntul, iar discursul mi-a mers la inimă. Erau vorbele unui om curajos şi patriot adevărat. În noaptea aceea Daikos fusese destituit şi inuţii reîncepeau ostilităţile. Cu cinci ani înainte, aceşti infernali pitici galbeni şi bondoci apăruseră din Vestul necunoscut la marginile regatului, asediîndu-ne mai multe oraşe. Erau deja la poalele muntelui, pe poziţii întărite ce puneau în pericol calea de acces spre platou. Dacă fiecare dintre noi nu opunea invadatorilor rezistenţa a zece oameni, eram pierduţi. Făpturile acelea scunde treceau drept maeştri în arta războiului. Faţă de cuceririle brutale n-aveau scrupulele noastre, ale oamenilor înalţi şi cu ochi cenuşii, din Lomar.

Alos, prietenul meu, comanda toate trupele de pe platou, purtînd pe umeri ultima speranţă a ţării noastre. Cu acel prilej, a evocat pericolele ce trebuiau înfruntate şi i-a îndemnat pe toţi bărbaţii din Olathoe să se arate la fel de viteji ca strămoşii lor, temerarii lomarieni care îi măturaseră din drum pe gnophkeni — canibalii cu braţe lungi şi coamele nerăiate — atunci cînd fuseseră constrînşi să plece din Zobna spre sud, împinşi de înaintarea unui imens strat de gheaţă.

Alos nu mi-a îngăduit să lupt alături de războinicii lui. Ştia că eram slab, că sufercam de un rău straniu atunci cînd trebuia să fac faţă eforturilor şi privaţiunilor. Cum aveam ochii cei mai ageri din oraş, şi asta în ciuda lungilor ceasuri petrecute zilnic în studiul manuscriselor pnakotice şi al scrierilor filosofice datorate Părinţilor zobnarieni, prietenul meu, care nu voia să mă condamne la inactivitate, mi-a incredinţat o sarcină de cea mai mare importanţă. M-a trimis la turnul de veghe din Thapnen, ca observator. Dacă inuţii încercau să ia prin surprindere garnizoana din Citadelă, prin defileul muntelui Noton, urma să dau semnalul pentru luptă-

torii noștri, care ar fi salvat astfel orașul de un dezastru neîntârziat.

Eram singur în turn, fiindcă de orice om valid era nevoie la apărarea trecătorilor. Simțeam un junghi în inimă din pricina agitației launtrice și a oboseții (nu dormisem mai multe zile în sir). Iubeam țara Lomar, în care m-am născut, și Olathoe, orașul de marmură zidit între piscurile Noton și Kadiphonek. Eram cît se poate de hotărît să-mi fac datoria.

Dar pe cînd stăteam la pîndă în încăperea din virful turnului, am observat cornul lunii gata să apună, roșu și sinistru, pilpiind prin picla adunată deasupra îndepărtatei văi Banof. Printr-o deschizătură din acoperiș, pala și scinteietoarea Stea Polară începu să tremure ca vie și să mă provoace asemeni unui diavol ispititor. Mi s-a părut că îmi trimitea, murmurate, povești rele, sugerîndu-mi să mă scufund într-o somnolență trădătoare, prin această litanie cu ritm diabolic:

Dormi, pîndar, pînă cînd astrele

Se vor învîrți douăzeci și șase de milenii.

Atunci mă-ntorc în locul unde ard în prezent.

Atte stele se vor ridica în axa cerului,

Stele ce mîngîie și stele care binecuvîntează

Cu o dulce îndurare.

Și-abia cînd îmi voi termina periplul

Trecutul va veni să bată-n porți.

Luptam împotriva nestăpinitei dorințe de somn, încercînd zadarnic să găsesc în lecturile mele din manuscrisele pnakotice privitoare la știința cerească un sens pentru cuvintele acelea stranie. Capul, greu și clătinat, mi-a căzut în piept, iar cînd am deschis din nou ochii, eram într-un vis. Peste copacii urîți și legănați dintr-un smîrc de coșmar, Steaua Polară mă fixa prin fereastră cu un rinjet înspăimîntător. Iar visul acesta n-are sfîrșit.

Uneori, urlu ca un turbat de rușine și de disperare,

implorînd creaturile de vis care mă înconjoară să mă trezească înainte ca inuții să străpungă defileul muntelui Noton și să atace prin surprindere Citadela. Dar ființele acelea sînt diavoli, îmi spun că nu visez. Își bat joc de mine. Rid de mine pe cînd dorm, în vreme ce dușmanul cu pielea gălbuie pătrunde pe tăcute în liniile noastre. N-am putut să-mi fac datoria și am predat astfel orașul de marmură Olathoe. L-am trădat pe Alos, prietenul meu, șeful meu. Iar umbrele astea continuă să mă batjocorească. Ele îmi spun că țara Lomar nu există niciunde altundeva decît în închipuirea mea întunecată, că în ținuturile unde Steaua Polară strălucește în mijlocul cerului iar Aldebaran cel roșu se deplasează jos, la orizont, n-a existat de mii de ani decît gheață și zăpadă, și nici alți oameni decît făpturile galbene și pîernicite, închiruite de frig, care se numesc „eschimoși”.

Și pe cînd eu mă zbucium în chinurile vinovăției, străduindu-mă nebunește să salvez orașul pentru care pericolul crește cu fiecare minut, luptînd disperat să mă desprind din visul cu casa de piatră și de cărămidă ridicată pe deal, între un smîrc sinistru și un cîmîtir, Steaua Polară, diabolică și monstruoasă, își aruncă de pe bolta neagră razele pale și reci, clipind hidos, ca un ochi dement ce încearcă să transmită un mesaj, dar care a uitat totul, afară de faptul că avea de transmis un mesaj.

În țara Anar se află un lac întins și liniștit. Nici o apă nu iese, nici o apă nu intră în el. Puternica Sarnath, cetate construită pe malurile sale cu zece mii de ani în urmă, nu mai există. Dar cu mult înainte de Sarnath, când lumea abia începea, se ridica prin acele locuri o altă cetate, Ib, la fel de veche ca lacul însuși.

Ib, orașul din piatră cenușie, era locuit de creaturi urite și stranii. Pe cărămizile cilindrice de la Kadatheron se poate citi că aveau aceeași culoare verde ca și lacul piclos. Aveau ochi proeminenți, buze cărnoase și atirătoare, urechi ciudate, iar glasul le lipsea. Coboriseră din lună, într-o noapte cu ceață, odată cu lacul și cu cetatea cenușie, Ib. Aceste fapte bizare se închinău unui idol de piatră verde ca marea, cioplit după înfățișarea lui Bokrug, uriașa șopirlă acvatică, pe care o venerau în dansuri oribile când luna plină arăta ca o cocoasă. Pe papirusurile de la Ilarneke se mai poate citi și că ele descoperiseră, într-o bună zi, secretele focului. Flăcările fuseseră întreținute cu grijă, spre a le însoți cu sculpirea lor fantastică neobișnutele ceremonii. Dar se știa foarte puține lucruri despre locuitorii din Ib. Au trăit cu atât de mult timp în urmă, iar lumea noastră omenească e atât de nouă...

După câteva milenii, oamenii și-au făcut apariția în Anar. Păstori oacheși cu turmele lor purtătoare de lină ridicară localitățile Thraa, Ilarneke și Kadatheron în lungul șerpuitului riu Ai. Unele triburi, mai îndrăznețe ca altele, înaintară până la malul lacului, unde subsolul era foarte bogat în metale prețioase, și constru-

iră cetatea Sarnath. Instalați nu departe de cenușia cetate Ib și de ciudații ei locuitori, păstorii fură cuprinși de o ură cumplită față de vecinii lor. Nu le plăcea să-i vadă seara plimbându-se pe lângă așezare. Nu le plăceau nici straniile și cenușiile lor sculpturi monolitice, mărturii ale faptului că acea civilizație era anterioară celei cu care veniseră ei. Cu cât trecea timpul, tot mai mulți oameni din Sarnath disprețuiau populația din Ib. Îi disprețuiau cu atât mai virtos cu cât ființele respective erau mici, slabe și vulnerabile; corpurile lor aveau consistența piftiei și nu rezistau deloc la pietre ascuțite și săgeți.

Într-o zi, războinicii din Sarnath hotărâră să distrugă așezarea Ib. Prăștiași, arcași, lăncieri, cu toții mărșăluiră asupra cetății cenușii, căreia îi masacrară locuitorii. Pentru a nu atinge acele fapte stranii, le împinseră trupurile în lac cu ajutorul unor prăjini lungi. Apoi nimiciră sistematic tot ce găsiră în cetate, azvirlind în lac enormele blocuri monolitice dintr-o piatră gri ce nu semăna cu nici o altă piatră, pină ce, în sfârșit, nu mai rămase nimic din vechea localitate Ib.

Doar idolul de piatră de culoarea mării, cioplit după înfățișarea lui Bokrug, șopirla apelor, găsi îndurare din partea războinicilor, care îl luară cu ei ca simbol al victoriei lor asupra zeilor și poporului cetății Ib. Însă, în noaptea ce a urmat instalării sale în templu, pe lac apăru un ciudat vârtej luminos, iar a doua zi mulțimea din Sarnath constată că idolul verde dispăruse, descoperind totodată cadavrul marelui preot Taran-Ish. Acesta zăcea întins lângă altarul de crizolit, cu fața desfigurată de un înspăimântător rictus de teamă. Înainte de a muri scrisese, cu o mână tremurătoare pe altarul de crizolit: *Blestem*.

După Taran-Ish urmară mulți mari preoți în Sarnath, însă idolul din piatră de culoarea mării nu mai fu găsit niciodată. Se scurseră veacuri, Sarnath ajunsese o cetate foarte prosperă. Doar preoții și câteva bătrâne

își mai aminteau de ultimul mesaj scris de Taran-Ish pe altarul de crizolit. Există acum un drum de legătură între Sarnath și Ilarneek. Numeroase caravane îl foloseau în comerțul lor cu metale prețioase, țesături fine, bijuterii, cărți, unelte pentru meșteșugari, și cu toate obiectele de lux prețuite de populația ce locuia de-a lungul șerpuitorului riu Ai și dincolo de el. Sarnath deveni o localitate încă și mai frumoasă, mai plină de roadele înțelepciunii, mai puternică. Își trimisese armatele să cucerească ținuturile învecinate, pînă în ziua cînd nu mai există decît un singur rege, pe tronul din Sarnath, conducător al întregii țări Anar. Magnifica Sarnath era minunea lumii, mîndria întregii omeniri. Zidurile sale erau din marmură șlefuită. Aveau trei sute de coți înălțime și șaptezeci și cinci lărgime, ca să poată permite carelor să circule cu ușurință. În partea dinspre lac fusese ridicat un zid de piatră verde care să oprească valurile uriașe ce comemorau astfel, în mod curios, o dată pe an, distrugerea cetății Ib. Cînd intrai în oraș, cincizeci de bulevarde largi, traversate de cincizeci de străzi, uneau lacul cu porțile. Toate erau pavate cu onix, exceptîndu-le pe cele pe care treceau caii, cămilele și elefanții, acestea fiind acoperite cu granit. Fiecare din porțile de bronz ale cetății era flancată cu statui de lei și elefanți, cioplite dintr-o piatră necunoscută. Casele din Sarnath erau din cărămizi lăcuite și calcedonie; fiecare avea o grădină închisă între ziduri și un frumos bazin cu apă limpede. Erau foarte plăcute și unice în felul lor. Bolțile lor splendide îi încîntau pe călătorii veniți din Thraa, din Ilarneek și din Kadatheron. Și totuși, aceste case nu însemnau nimic în comparație cu măreția palatelor, a templelor și grădinilor aparținînd bătrînului rege Zakkar. Cea mai mică dintre numeroasele sale reședințe era mai minunată decît cea mai frumoasă clădire din Thraa, din Ilarneek sau din Kadatheron. Palatele lui erau atît de înalte că, văzute de afară, păreau să atingă cerul. Iar cînd le luminau torțele inmu-

ate în ulei de Dother, pereții lăsau să se distingă mari fresce epice de o splendoare și o bogăție inimaginabile. Toate coloanele de marmură erau sculptate, iar spațiile de la parter încîntător decorate cu berile, cu lapislazuli și alte pietre rare, aranjate în așa fel încît să reproducă extraordinare covoare florale. Mai erau fîntini somptuoase, ale căror jeturi de apă înmiresmată alcătuiau dansuri de un rafinament uimitor. Cît despre tronul regal, el se înălța cu multe trepte deasupra solului plin de strălucire. Era în întregime din ivory, cioplit dintr-o singură bucată. Nimeni n-ar fi știut să spună de unde putea proveni blocul acela enorm, dar el existase, fiindcă tronul era dovada. Mai existau numeroase galerii și circuri uriașe unde leii, elefanții și oamenii se înfruntau pentru plăcerea regilor. Cîteodată, aceste arene erau umplute cu apele lacului pentru a îngădui organizarea de lupte între înotători, sau între oameni și diferite specii periculoase de animale acvatice. Cele șaptesprezece temple din Sarnath semănau cu niște turnuri înalte și, pe măsură ce te apropiai de ele, observai că fuseseră construite din pietre multicolore cu totul necunoscute în alte părți. Cel mai mare dintre ele avea o mie de coți înălțime. Acolo trăia marele preot, într-un lux cu nimic mai prejos celui princiar. Acolo se aduna mulțimea ca să-i adore pe Zo-Kalar și pe Tamash, principalele zeități din Sarnath, ale căror racle, învăluite în tîmîie, păreau tronuri de monarhi. Imaginile acestor idoli erau atît de perfect lucrate, atît de vii, încît ai fi jurat că Zeii bărboși ședeau acolo în carne și oase. În templu se perpetua ura lui Bokrug, șopirla apelor. Și tot acolo se păstrase altarul de crizolit pe care stătea înscris blestemul lui Taran-Ish.

Bătrînul rege Zakkar mai poruncise să se construiască niște grădini mărețe. Ele se aflau în mijlocul cetății Sarnath, pe un loc larg, înconjurat de ziduri înalte și acoperit de un imens dom de sticlă prin care soarele, luna și planetele se reflectau cu scilipiri blinde, atît ziua

cît și noaptea. Vara, grădinile erau răcorite de o briză plăcut mirositoare, răspîdită prin dispozitive ingeni-oase, iar iarna, un nevăzut sistem de încălzire întreținea înăuntrul grădinilor o temperatură de primăvară. O mulțime de poduri încălecau micile cursuri de apă roștoglete peste pietricele colorate. Despărțite prin peluze largi, piriișele, cafe străbăteau spații extrem de divers colorate, cădeau sub formă de cascadă în niște bălți cu nuferi înfloriți. Lebede albe pluteau acolo în tihnă, le-gănate de cîntecele melodioase ale păsărilor rare, riva-lizînd cu susurul apelor. Malurile inverzite erau dispuse în terase supraetajate, prevăzute ici-colo cu butuci de viță-de-vie, cu arbori înfloriți și cu bănci de marmură ori de porfir. Și mai erau capele și temple mai mici unde te puteai odihni în reculegere deplină, rugîndu-te zeilor celor mai apropiați.

În fiecare an, Sarnath comemora distrugerea cetății Ib. Era prilej de cîntec, de băutură și dans. Aveau loc petreceri numeroase și importante. Serbări însufle-țite, unde cîntau din lăută artiști încununăți cu tranda-firi de Zokkar, omagiînd vitejia strămoșilor care exter-minaseră locuitorii din Ib. Ca să blesteme osemintele morților, regii se aplecau peste lacul unde acestea ză-ceau în adîncuri. La început, marilor preoți nu le plă-ceau asemenea manifestări ale bucuriei sălbatice, în-trucît circulau printre ei povești stranie. Se vorbea de felul cum dispăruse idolul de culoarea mării, de faptul că Taran-Ish n-ar fi murit de nimic altceva, decît de frică. Din înălțimea turnului lor, spuneau preoții, ob-servau uneori licăriri pe apele lacului. Dar anii trecură fără ca vreun lucru important să se petreacă. Preoții ajunseră să rîdă de povestea aceea și să se alăture în cele din urmă orgiilor făcute de petrecăreți. În fond, nu săvîrșiseră oare ei înșiși, din virful turnului lor, ritul străvechi și secret al urii față de Bokrug?

Sarnath trăi o mie de ani în bogăție și plăceri. Săr-bătorirea mileniului scurs de la distrugerea cetății Ib

depăși în măreție tot ce se putea imagina. În țara Anar, festivitățile fuseseră pregătite vreme de zece ani. Cu ocazia aceea, oamenii dădură fuga din Thraa, din Ilar-niek și din Kadatheron, care pe cai, care pe cămile, care pe elefanți. În ajunul mării zile, prinții și pelerinii ridi-caseră corturi și pavilioane dinaintea zidurilor de mar-mură. În sala banchetului, Nargis-Hei, regele, îmbătat de vinul vechi din pivnițele de la Pnoth, oraș cucerit, petrecea înconjurat de nobilii săi. Avea la masă bucate ispititoare: păuni de pe îndepărtatele dealuri Implan, călcîie de cămilă din deșertul Bnaziei, nuci, mirodenii din cringurile sydathriene, perle de Mthal, bătute de valuri și dizolvate în oțet de Thraa. Bucătari vestiți pregătiseră o sută de sosuri diferite. Dar felurile prefe-rate de convivi erau peștii cei mari din lac, serviți pe platouri de aur, încrustate cu rubine și diamante.

În vremea asta, ceilalți sărbătoreau mileniul prin alte locuri. În turnul Marelui Templu, preoții gustau și 'ei din plăcerea festinului, iar sub pavilioanele ridicate în afara incintelor, prinții străini își organizaseră propriile lor petreceri.

Marele preot Gnai-Kah fu cel dintîi care văzu um-brele coborînd spre lac din luna cocoșată și ceața verde ridicîndu-se deasupra întinderii de apă spre a învălui într-un halou funest domurile și turnurile cetății Sar-nath, de-acum condamnată.

Apoi, cei care erau în turnuri și în jurul orașului văzură plutind pe ape lumini stranie, pe cînd pintenul de piatră cenușie Akurion, care în mod obișnuit se înălța pe malul lacului, ajunsese sub apă. Frica puse stăpînire pe prinții din Ilarniek și din Rokol, care porunciră să li se desfacă în grabă corturile și plecară.

Către miezul nopții, toate porțile de bronz ale cetății Sarnath se deschiseră, lăsînd să treacă o mulțime îngro-zită care invadă cîmpia. Era momentul cînd toți stră-inii o luară la fugă. Pe chipurile acelea terorizate se citea o nebunie născătoare de orori cu neputință de su-

portat. Cuvintele smulse de pe buzele lor evocau scene alit de înfiorătoare, încît nimeni nu cuteză să le verifice spusele. Oamenii pătrunși în sala banchetului regal o părăsiseră buimaci, cu ochii ieșiți din orbite de spaimă. Căci Nargis-Hei și curtea sa dispăruseră din locul acela invadat de o hoardă de creaturi verzui, mute, cu ochi bulbucăți, cu buze cărnoase și atîrnătoare, cu urechi ciudate. Nou-venții dansau. Agitau platourile încrustate cu rubine și diamante, din care țîșneau flăcări. Prinții și pelerinii care fugeau din cetate, călărind pe cai, pe cămile sau pe elefanți, se întoarseră pentru ultima dată spre lacul piclos și văzură stîncă Akurion scufundată.

Cei ce s-au salvat din acele locuri înfricoșătoare povestiră tuturor întimplarea. Caravanele evităra cetatea Sarnath, renunțînd de atunci înainte la metalele ei prețioase.

Trecu multă vreme pînă cînd să reapară oamenii. Nu erau însă locuitorii țării Anar, ci niște tineri blonzi cu ochi albaștri. Pe drumul spre Sarnath, acești aventurieri găsiră marea lac liniștit și pîntenul cenușiu care îl domina. Dar nu văzură minunea lumii și fala întregii omeniri. Acolo unde cîndva se ridicau ziduri de trei sute de coți și turnuri încă și mai înalte, se afla un rîu mlăștinos. Unde trăiseră cincizeci de milioane de oameni, se tira acum detestata șopîrlă a apelor. Pînă la minele de metale prețioase, dispărute și ele...

Da, blestemul se abătuse peste Sarnath.

Înfundat în stufăriș, fu găsit însă un curios idol verde. O sculptură străveche, înfățișîndu-l pe Bokrug, marea șopîrlă acvatică. Transportat în cel mai înalt templu din Ilarneck, idolul este de atunci adorat, în serile cu lună cocoșată, în cetățile din Anar.

CORABIA ALBĂ

Mă numesc Basil Elton și sint paznicul farului din North Point, de care tata și bunicul au avut grijă înaintea mea. E un far cenușiu, construit destul de departe de țărm, pe stîncile alunecoase, dezvelite doar de reflux. Vreme de un veac, navele cele mai arătoase de pe șapte mări au trecut falnic prin fața lui. Cînd trăia bunicul, erau foarte multe, însă în anii tatălui meu se împuținaseră în mare măsură. Acum vin atît de rar, că uneori mă simt înfiorător de singur, de parcă aș fi ultimul om de pe pămînt.

Navele acelea vechi, cu pînze albe, soseau de pe coaste îndepărtate unde strălucește un soare fierbinte și miresme amănitoare plutesc deasupra grădinilor și templelor viu colorate. Bătrînii căpitani veneau adesea să-l vadă pe bunicul meu, să-i vorbească de lucrurile pe care el le-a povestit tatălui meu, iar tata mi le-a povestit mie în lungile seri de toamnă, cînd vîntul dinspre est urla nebunește. Iar despre lucrurile pomenite și despre multe altele eu am citit în cărțile primite cînd eram tînăr și foarte curios. Există însă ceva și mai măreț decît știința bătrînilor și decît cea din cărți. Asta-i știința secretă a oceanului. Albastru, verde, cenușiu, alb sau negru, calm, agitat sau cu mici valuri înspumate, oceanul nu-i niciodată tăcut. Îl observ dintotdeauna, îl ascult și-l cunosc bine. La început îmi spunea numai povești simple despre plajele liniștite și porturile din vecinătate, dar cu trecerea anilor a devenit mai prietenos, vorbindu-mi și despre altceva. Despre subiecte mai stranii și mai îndepărtate în spațiu și timp. Citeo-

dată, în amurg, aburii suri de deasupra orizontului s-au retras într-o parte și-n alta ca să-mi îngăduie să descopăr ce se afla dincolo de lumea reală. Iar alteori, noaptea, apele adinci ale mării au devenit limpezi și fosforescente, ca să pot întrezări ce ascundeau în străfundurile lor. Și lucrurile pe care le-am văzut adesea m-au făcut să înțeleg ce a fost, ce va fi și ce este, fiindcă oceanul e mai vechi decît munții, și plin de amintirile și de visele timpului.

Corabia albă avea obiceiul să vină dinspre sud, cînd luna era plină și înălțată mult pe cer. Venea dinspre sud, alunecînd încet și tăcut pe suprafața mării. Și fie că marea era agitată sau calmă, fie că vîntul era favorabil sau nu, plutea mereu cît se poate de normal, cu toate pinzele desfășurate, cu lungile ei șiruri de vise lovind apa în același ritm. Într-o noapte, am zărit pe punte un om cu o barcă, echipat cu o tunică lungă, și care părea că-mi face semne să mă îmbarc pentru o călătorie spre țărmuri depărtate și necunoscute. L-am revăzut adesea după aceea, pe lună plină, și de fiecare dată îmi făcea semne. În noaptea cînd am răspuns chemării lui, luna strălucea din cale-afară de viu. Am traversat valurile pînă la corabie pe un pod alcătuit din raze de lună. Omul care îmi făcuse semne mi-a urat bun venit într-o limbă melodioasă ce-mi părea perfect cunoscută. Orele următoare fură pline de cîntecele vislașilor. Navigam spre sudul misterios, călăuziți de scipirea aurie a lunii pline. Iar la ivirea zorilor roșietici ai zilei, am zărit țărmul verde al unor ținuturi îndepărtate, limpezi și frumoase, pe care nu le știam. Terasă impunătoare, presărate cu arbori, lăsau să se vadă ici-colo acoperișuri albe, strălucitoare, și coloanele unor temple ciudate, ridicate din mare. Pe cînd ne apropiam de țărmul înverzît, omul cu barbă mi-a vorbit despre ținutul acela, țara Zar, unde se găseau adunate laolaltă toate visele și toate gîndurile minunate trăite cîndva de oameni și apoi uitate. Cercetînd iarăși terasele, mi-am

dat seama că spusese adevărul, căci multe din spectacolele ce mi se ofereau privirii le mai văzusem printre cefuri, dincolo de orizont, și în adîncurile fosforescente ale oceanului. Erau, de asemenea, forme și fantezii mai încîntătoare decît tot ce privisem pînă atunci: viziuni ale tinerilor poeți morți înainte ca lumea să poată afla ce văzuseră și ce visaseră. Noi n-am ancorat însă lîngă pajiștile vălurite din Zar, deoarece se zice că acela care pune piciorul acolo nu se mai întoarce nicicînd în locurile sale natale.

În vreme ce corabia albă se îndepărta fără zgomot de terasele și templele din Zar, am observat departe, la orizont, turlele unui oraș. Omul cu barbă mi-a spus:

— E Thalarion, orașul celor o mie de minuni, acolo se află toate misterele pe care omul a încercat zadarnic să le pătrundă.

Cînd am ajuns aproape, am văzut că așezarea era mai mare decît toate orașele visate de mine înainte. Turlele templelor sale străpungeau cerul, nu le puteai zări virful. Pînă dincolo de orizont se întindeau ziduri severe, cenușii, pe deasupra cărora reușeai să distingi doar cîteva acoperișuri, ștranii și neliniștitoare, însă decorate cu frize bogate și cu minunate sculpturi. Mă ardea dorința de a intra în orașul acela fascinant, dar și respingător, și l-am rugat pe bărbos să mă debarce pe jetelă, lîngă enorma poartă sculptată Akariel. El a refuzat, vorbindu-mi cu blîndețe:

— Mulți sînt cei intrați în Thalarion, orașul cu o mie de minuni, însă nici unul dintre ei n-a mai revenit vreodată. Căci acolo nu trăiesc decît demoni smintîți care au fost cîndva oameni, iar străzile sînt albe de osemintele celor ce și-au ridicat privirile spre zeita Lathu, stăpîna orașului.

Corabia albă trecu, așadar, pe dinaintea zidurilor din Thalarion și, timp de mai multe zile, se ținu pe urmele unei păsări care zbura spre sud, avînd penajul scilpitor; de culoarea cerului. Apoi am ajuns pe o coastă ademe-

nitoare, cu tufe înflorite în toate nuanțele, și unde, cît vedeai cu ochii, nu întâlneai decît cringuri vesele și copaci scâlțați din plin de lumina soarelui ajuns la zenit. Din niște boschete ascunse, ajungeau pînă la noi frînturi de cîntec și de melodii armonioase, întrerupte prin risete atît de plăcute încît, nerăbdător, i-am îndemnat pe vislași să-mine mai repede. Omul cu barbă n-a scos un cuvînt, însă mă observa pe cînd ne apropiam de malul copleșit de crini. Deodată, vîntul care adia peste pajiștile înflorite și peste copacii stufoși aduse un miros ce m-a făcut să mă înfior. Suflarea lui se întări și aerul se umplu de mirosul fetid și carnal al orașelor lovite de ciumă și al cimitirelor abia săpate. În vreme ce ne îndepărtam rapid de coasta blestemată, bărbosul mi-a vorbit în sfîrșit:

— Asta e Xura, țara plăcerilor de neatîns.

Încă o dată, corabia albă urmă pasărea cerului pe mări calde, mîngiate de brize ușoare și înmîresmate.

Zi după zi, noapte după noapte am tot plutit, iar pe lună plină ascultam cîntecele vislașilor, unduioase ca noaptea îndepărtată în care îmi părăsisem ținutul natal.

Pe un incîntător clar de lună, am aruncat ancora în portul Sona-Nyl, mărginit de promontoriile de cristal, gemene, care se înalță din mare și, întîlnindu-se, formează un arc splendid. Era Țara Închipuirii. Am ajuns la țărmul înverzit pe un pod de aur alcătuit din raze de lună. În ținutul Sona-Nyl nu există nici timp, nici spațiu, nici suferință, nici moarte, iar eu am rămas acolo vreme de mai multe eternități. Cringurile și pajiștile sînt verzi, florile vii și parfumate, riurile albastre și cîntătoare, fîntînile limpezi și răcoroase. Minunate și mărețe sînt templele, palatele și orașele din Sona-Nyl! Pămîntul acesta n-are margini, căci după fiecare spectacol al frumuseții îmi oferea altul încă și mai frumos. La țară și în splendoarea orașelor, mulțumiți, oamenii trăiesc după placul inimii lor. Toți locuitorii sînt

înzeștrați cu o grație nepieritoare și au parte de o fericire neumbrită de nimic.

Pe parcursul eternităților petrecute de mine acolo m-am plimbat cu sufletul răpit prin grădinile ce lăsausă se vadă printre pilcuri de arbuști pagode cu acoperișul avîntat în sus la ambele capete și unde pe marginea aleilor albe cresc tufe gingașe cu flori. M-am cățărat pe dealuri din al căror vîrf puteam contempla împrejurimile de un farmec subtil: tîrguri dominate de clopotnițe se cuibăreau în scobiturile văilor pline de verdeată, iar cupolele aurii ale unor orașe imense scînteiau pe orizontul nesfîrșit. Am admirat pe clar de lună marea sclipitoare, promontoriile de cristal și portul liniștit unde stătea la ancoră corabia albă. Și tot într-o noapte cu lună plină, în anul imemorial Tharp, am remarcat silueta păsării cerului. Îmi făcea semne și m-a cuprins iarăși dorul de ducă. I-am vorbit atunci omului cu barbă, mărturisindu-i dorința mea de a vizita îndepărtata Cathurie, pe care n-a văzut-o nimeni, dar se credea că ar fi situată dincolo de coloanele de bazalt din apus. Țara aceea e a Speranței și în ea luminează în toată strălucirea lor reprezentările ideale ale lucrurilor cunoscute de noi — cel puțin așa își închipuie lumea. Însă bărbatul mi-a zis:

— Ia aminte la mările primejdioase unde se spune că se află Cathuria. În Sona-Nyl nu există nici durere, nici moarte, dar cine poate ști ce-i dincolo de coloanele bazaltice de la apus?

În luna următoare m-am îmbarcat pe corabia albă și am părăsit portul acela pașnic, însoțit de bătrîn.

Pasărea cerului, zburînd înaintea noastră, ne-a condus pînă la coloanele de bazalt din apus, însă de data asta vislașii nu și-au mai cîntat cîntecele duioase sub lună. Mă gîndeam adesea la țara necunoscută a Cathuriei, la boschetele ei, la palatele ei minunate, întrebîndu-mă ce plăceri noi mă așteptau.

Cathuria, îmi repetam, este lăcașul zeilor și ținutul

unor orașe de aur, fără număr. Pădurile sînt de santal și de aloe, ca boschetele înmiresmate de camorin, iar prin arbori ciripesc vesel păsări colorate.

Pe înălțimile verzi și înflorite se înalță temple din marmură roz, bogat sculptate, iar în curțile lor se află fîntini de argint prin care țîșnesc, cu un susur încîntător, apele parfumate ce coboară de la izvoarele rîului Narg. Iar orașele Cathuriei sînt încinse cu ziduri de aur, străzile lor tot cu aur sînt pavate. În grădinile acestor orașe cresc orhidee stranii, și mai găsești acolo lacuri plăcut mirositoare cu fundul de cora! și ambră. Noaptea străzile și grădinile sînt luminate de felinare meșteșugit fasonate din carapace de broască țestoasă, în trei culori, și auzi sunetele melodioase ale unui solist și ale unui cîntăreț din lăută.

Și toate casele din Cathuria sînt palate, fiecare construit la marginea unui canal plin de miresme pe unde curg apele sacre ale rîului Narg. Clădirile sînt din marmură și porfir, iar acoperișurile sînt din aur sclipitor ce rășfringe razele soarelui, sporind splendoarea orașelor, pe cînd zeii pașnici le privesc de pe piscurile unor munți îndepărtați. Mai strălucit decît toate celelalte este palatul marelui monarh Dorieb, despre care unii afirmă că-i un semizeu, iar alții că-i zeu de-a binelea.

Zidurile înalte ale palatului său au deasupra o mulțime de turnulețe din marmură. În săli spațioase se adună popor nenumărat, și tot acolo stau agățate trofee vechi de secole. Iar acoperișul este din aur pur, așezat pe stîlpi înalți cu rubine și lapislazuli. Pardoseala e din sticlă și de sub ea curg apele iluminate ale rîului Narg, prin care înoată pești multicolori, necunoscuți dincolo de încîntătoarea Cathurie.

Așa îmi închipuiam eu Cathuria, însă omul cu barbă mă sfătuiă mereu să fac calea-ntoarsă și să revenim pe tărîmurile fericele din Sona-Nyl, fiindcă Sona-Nyl le

este cunoscută oamenilor, pe cînd Cathuria n-o văzuse nimeni, niciodată.

Iar în a treizeci și una zi a călătoriei noastre pe urmele păsării, am zărit coloanele de bazalt din apus. Ceața le învăluia, pentru ca nimeni să nu poată străbate cu privirea dincolo de ele sau să le distingă virful, despre care se spune că străpunge cerul.

Iar omul cu barbă m-a implorat din nou să fac cale-ntoarsă. Dar nu l-am ascultat, fiindcă de dincolo de picla ce înconjura coloanele am avut impresia că aud melodii cîntate din gură și din lăută, slăvind-mă pe mine, cel ce călătorisem atît de departe pe lună plină și trăisem în Țara Închipuirii.

Iar pe sunetele acestui cîntec corabia albă s-a afundat în ceață, între coloanele de bazalt din apus. Și pe cînd muzica înceta iar ceața se ridica, nu Cathuria ni s-a ivit dinaintea ochilor, ci o mare agitată și de neimblînzit, care ne-a antrenat ambarcațiunea fragilă spre un loc necunoscut. Curînd urechile noastre au perceput vîietul îndepărtat al unor căderi de apă; iar la orizont am observat izbucnirea colosală a unei cascade monstruoase, unde toate oceanele lumii se adunau laolaltă ca să se prăbușească în neantul abisului.

Atunci omul cu barbă mi-a zis, cu lacrimi curgîndu-i pe obraji:

— Am plecat din țara minunată și n-o s-o mai revedem nicîcînd. Zeii sînt mai mari decît oamenii, zeli au cîștigat.

Mi-am închis ochii înainte de șocul care, știam, urma să se producă, ferindu-mi astfel privirile de pasărea cerului, rămasă să-și agite aripile albastre cu un aer batjocoritor.

După ciocnire a venit întunericul, și am auzit urlăte de oameni și de făpturi neomenești. Vînturile din est băteau cu violența furtunii și îmi înghețaseră pînă și oasele, cum stăteam ghemuit pe piatra umedă ce-mi apăruse sub picioare. Apoi, auzind alte bubuituri, mi-am

deschis ochii și m-am trezit pe postamentul farului de unde plecasem cu o eternitate în urmă. În bezna de sub mine se puteau distinge contururile neclare ale unui vas mare care se zdrobea de stincile nemiloase, iar când am privit în sus, am văzut că — pentru prima dată din clipa în care bunicul își asumase grija funcționării lui — lumina farului se stinsese.

Iar mai târziu în noapte, când am intrat în turn, am descoperit pe perete un calendar rămas exact așa cum îl lăsasem eu în ziua plecării mele în călătorie. În zori, am coborât din turn și am căutat urmele naufragiului pe stinci, dar tot ce am putut găsi au fost o ciudată pasăre moartă, la fel de albastră cum e cerul, și o vislă sfărîmată, de un alb mai viu decît al spumei de pe valuri ori al zăpezii de pe înălțimi.

Și din ziua aceea oceanul nu-mi mai povestește secretele lui, iar luna a strălucit de multe ori de atunci încolo, plină, înălțată mult pe firmament, însă corabia albă venită din sud n-a mai apărut niciodată.

PISICILE DIN ULTHAR

Se povestește că în Ulthar, pe celălalt mal al riului Skai, nimănui nu-i este îngăduit să ucidă o pisică. Sînt tot mai convins de asta, uitîndu-mă la cea care stă întinsă și toarce aici, lîngă foc. Pisica e un animal misterios. Ea ghicește și vede lucruri pe care ființele umane nu le percep. Nu-i oare sufletul străvechiului Egipt și subiectul istorisirilor uitate din Meroe și Ophir? În plus, e rudă cu Stăpinul Junglei, iar în această calitate moștenește secretele sumbrei și neliniștitoarei Africi. Sfinxul e vărul ei. Vorbește aceeași limbă, dar e mai veche decît el și își amintește ceea ce Sfinxul a uitat.

În Ulthar, cu mult înainte de a se fi interzis uciderea pisicilor, trăiau un bătrîn și nevasta lui, cărora le plăcea să prindă și să omoare pisicile vecinilor. De ce făceau ei un asemenea masacru? N-am habar. Mulți oameni nu suferă pisicile și nu le pot vedea alunecînd pe furis prin curți și prin grădini după lăsarea amurgului. Poate că și cei doi erau dintre aceștia, cert e că omorau toate pisicile care se apropiau de casa lor. După tipetele auzite noaptea, mulți săteni credeau că ei trebuie să fi avut un mod foarte aparte de a se descotorosi de animale. Evitau, însă, cu grijă să discute cu bătrînul și cu femeia lui. Trebuie să spun că expresia fețelor lor ridate era înspăimîntătoare. Într-adevăr, dacă proprietarii pisicilor îi detestau pe acești strani locatari ai unei căsuțe modeste, ascunsă sub niște stejari centenari în fundul unei curți părăginite, teama le era încă și mai mare. Și în loc să-i trateze ca pe niște ucigași, se mulțumeau să-și împiedice animalele favorite să se apropie de casa blestemată. Cînd,

ca urmare a vreunui imprudente, dispărea o pisică iar la căderea nopții se auzeau zgomote ciudate, stăpinului ei nu-i mai rămânea nimic de făcut decât să se jeluiască, ori să se resemneze, mulțumind destinului că dispărutul nu era vreunul din copiii lui. Căci oamenii din Ulthar erau simpli. Ei nu știau de unde proveneau pisicile. Într-o zi, o caravană cu străini veniți din miazăzi pătrunse pe ulițele strimte și pavate din Ulthar. Călătorii aceștia aveau pielea închisă la culoare și nu semănau cu cei ce străbăteau, de două ori pe an, satul. Pentru câțiva bănuți, îți ghiceau norocul în piață și cumpărau din ciștișig coliere de sticlă. Nimeni n-ar fi știut să spună care le era țara de baștină. Se purtau însă curios, iar rugile lor neobișnuite provocau uimire. Pe laturile căruțelor pictaseră siluete stranii ale căror corpuri omenеști purtau capete de pisici, de șoimi, de berbeci și de lei. Conducătorul caravanei avea pe cap o căciulă decorată cu două coarne și un cerc ciudat.

În caravana aceea ieșită din comun se afla un băiețel orfan de tată și de mamă, care își revărsase toată iubirea asupra unui frumos pisoi negru. Ciuma nu-i ocolise pe ai săi, lăsându-i totuși acea mică făptură spre a-i ușura durerea. Când ești foarte tânăr, poți găsi alinare în topăielile vesele ale unei pisicuțe negre. Băiatul, pe care necredincioșii îl numeau Menes, era mai mult cu zimbetul pe buze decât cu lacrimi în ochi cînd se juca, pe treptele unei rulote pictate straniu, cu micul său animal. În cea de-a treia dimineață a sederii călătorilor în Ulthar, Menes nu-și mai găsi pisoiul negru. Văzîndu-l cum hohotea în piață, niște săteni îi povestiră de bătrîn și de nevestă-sa, de zgomotele ce se auzeau noaptea pe lângă casa lor. La auzul acestor cuvinte, copilul se opri din plîns și rămase pe gînduri. Apoi spuse o rugăciune. Își întinse brațele spre soare și recită niște litanii într-o limbă pe care nici un locuitor din Ulthar n-o putea înțelege. În clipa aceea, norii luară o formă curioasă. Pe cer se formară contururi vagi și neclare de plante exotice,

de creaturi hibride incununate cu cercuri și coarne. Na-turii îi plac cîteodată asemenea figuri vinzolute, care fac impresie asupra celor cu imaginație. În aceeași noapte, călătorii plecară din Ulthar și nu mai fură văzuți niciodată.

Dimineata următoare, sătenii descoperiră cu tulburare că pisicile dispăruseră. Familiarele animale păreau să fi fugit din fiecare cămin. Mici, mari, grase, negre, cenușii, galbene, vărgate, în tot satul nu mai era nici o pisică. Bătrînul Kranon, primarul, o ținea mortîș că oamenii cu pielea închisă la culoare luaseră toate animalele acelea pentru a răzbuna moartea pisoiului lui Menes; el blestemă și caravana, și pe băiat. Dar Nith, notarul cel plîpînd, declară că era vorba neîndoicnic de o nouă ispravă de-a bătrînului și a nevestei sale, căci dușmănia lor față de pisici creștea cu fiecare zi. Totuși, nimeni nu îndrăzni să-i învinuiască fătiș pe oamenii aceia sinistri. Atal, fiul hângiului, jură că văzuse toate pisicile din Ulthar adunate în amurg în curtea pustie a cocioabei lor. Puteai să dai însă crezare poveștilor unui băiat necopt? El spunea că pisicile le urmau solemn pe două dintre ele, ca și cum ar fi îndeplinit un rit necunoscut. Dar sătenii, temîndu-se că bătrînul și baba lui le făcuseră pisicilor farmece ca să moară, preferară să nu se ducă în locul acela lugubru. Îi așteptară pe cei doi să iasă în sat, ca să-i copleșească de reproșuri. Satul Ulthar adormi mînios. În zori, însă, pare să se fi produs un miracol, fiindcă locuitorii, deș-teptîndu-se, regăsiră pisicile din localitate. Mici, mari, grase, negre, cenușii, galbene, vărgate toate pisicile reveniseră acasă. Păreau sătule și curate și torceau de plăcere. Localnicii discutară întimplarea, mirîndu-se din ce în ce mai mult de acea aventură stranie. Bătrînul Kranon repetă că acolo era mina oamenilor cu pielea închisă la culoare, deoarece toată lumea știa prea bine că pisicile nu se întorceau niciodată vii de la casa celor doi consăteni sinistri. Cu toții căzură de acord că, întrucît pisicile nu se atingeau nici de bucățelele de carne și nici de

farfuriile cu lapte, era ceva necurat la mijloc. Timp de două zile întregi, pisicile din Ulthar refuzară să se uite la hrană și doar se încălziră la soare, ori pe lângă vetre. Trecu o săptămână pînă cînd sătenii să observe că nu mai apărea nici o lumină la fereastra căsuței de sub copaci. Apoi, Nith cel plătind declară că nimeni nu-i mai văzuse pe bătrîn și pe nevastă-sa din noaptea cînd dispăruseră pisicile. După încă o săptămână, primarul își învinse teama și se duse să vadă ce se petrece în locuința aceea tăcută. Avu grijă să meargă însoțit de doi martori: Shang, fierarul, și Thul, cioplitorul în piatră. Cînd forțară ușa, nu găsiră decît două schelete perfect curățate și un mare număr de gîndaci ciudați care forfoteau prin încăpere. Descoperirea asta prilejui numeroase discuții. Zoth, judecătorul, se contrazise îndelung cu Nith, notarul cel firav. Kranon, Shang și Thul erau hărțuiți cu întrebări. Pînă și Atal, fiul hangiuului, fu interogată în mai multe rînduri și primi drept răsplată bomboane. Se vorbea despre bătrînul sătean și nevastă-sa, despre micul Menes și pisoiul său negru, despre litanile lui Menes și cerul vînzolit, despre ce făcuseră pisicile în noaptea cînd plecase caravana și despre ceea ce se găsise mai tîrziu în cecioabă de sub arborii întunecoși ai acelei curți respingătoare. Și, ca să încheiem, localnicii stabiliră legea aceea minunată, despre care vorbesc negustorii în Hotheg, iar călătorii în Nir. Și anume, că la Ulthar nimănui nu-i este îngăduit să ucidă o pisică.

LUMEA DE DINCOLO

Oribila schimbare suferită de cel mai bun prieten al meu, C. Tillinghast, depășește orice închipuire. Două luni și jumătate nu ne-am mai văzut, din ziua cînd îmi explicase încotro ținteau cercetările lui de fizică și metafizică. Atunci cînd, ca răspuns la timidele mele mustări, m-a azvîrlit afară din laborator într-un acces de furie, înțelesesem că de-acum înainte rămînea zăvorît acolo, în compania blestematei sale mașini electrice, mîncînd puțin și alungîndu-și din preajmă servitorii. Totuși, nu-mi trecuse prin minte că un scurt interval de zece săptămîni putea să modifice, să desfigureze în așa hal o ființă omenească. Nu-i deloc plăcut să vezi un om corpulent slăbind brusc, să constatăi că pielea îi devine gălbuie, că ochii i se afundă în cap, i se încercănează și încep să strălucească neliniștitor, că fruntea i se umple de vinișoare și de riduri, iar miinile i se agită într-un tremur convulsiv. Iar dacă la toate acestea adaugi o murdărie respingătoare, o evidentă lipsă de îngrijire în cazul cuiva altădată meticulos și impecabil, descoperirea te întoarce pe dos. Și totuși, așa mi-a apărut C. Tillinghast în noaptea cînd mesajul său incoerent mă adusese iarăși dinaintea ușii lui, după săptămîni întregi de exil.

Așadar, el era spectrul care tremura pe cînd îmi dădea drumul înăuntru, ținînd o luminare în mînă și aruncînd priviri furișe peste umăr, ca și cum s-ar fi temut de niște prezențe invizibile în acea casă veche și singuratică de pe lângă Benevolent Street. Ar fi fost greșit să se spună că C. Tillinghast slujise știința și filosofia. Cercetările periculoase trebuiau lăsate în seama unor spirite reci,

impersonale. Tillinghast căzuse nu demult pradă eșecului, solitudinii și melancoliei. Dar acum, știam că reușise, prevăzusem asta cu zece săptămâni în urmă, cînd îmi descrie cu entuziasm ce era pe cale să descopere. Atunci era foarte agitat.

— Ce știm noi despre lume, despre universul înconjurător? întrebese pedant și febril. Mijloacele prin care putem obține impresii sînt ridicol de puține, iar în privința obiectelor ce ne impresionează avem cunoștințe extrem de restrînse. Nu distingem lucrurile decît din propriul nostru punct de vedere și n-avem nici o idee despre adevărata lor natură. Cu cinci simțuri slabe pretendem că putem cuprinde cosmosul complex și nemărginit, cînd alte ființe, posedînd un avantaj de simțuri mai larg, mai puternic, ori diferit, pot percepe universuri întregi de materie, de energie și de viață, care ne stau la îndemînă și, totuși, nu pot fi detectate nicicînd de organele noastre de simț. Mi-am spus mereu că astfel de lumi inaccesibile există, lingă noi chiar. Acum cred că am găsit un mijloc de a înfrînge barierele ce ne separă de ele. Nu glumesc deloc. Peste douăzeci și patru de ore, mașina asta va emite niște unde care vor acționa asupra unor organe necunoscute din noi înșine și, în consecință, atrofiate. Undele acestea urmează să ne deschidă perspective nebănuite. Vom vedea în sfîrșit la ce anume urlă cîinii noaptea, sau de ce își ciulesc pisicile, după miezul nopții, urechile. Vom vedea toate astea, și alte lucruri pe care nici o făptură vie încă nu le-a văzut. Vom străbate timpul, spațiul și dimensiunile lui și, fără să ne mișcăm din loc, vom putea privi în miezul creației.

Cînd a vorbit așa, i-am făcut reproșuri căci îl știam destul de bine încît cuvintele lui să mă sperie mai degrabă decît să mă amuze. L-a cuprins o furie nebună și m-a alungat din casă. Acum nu era mai puțin fanatic, însă dorința de a se exprima îi învinsese resentimentul; îmi scrisese, deci, o scrisoare pe un ton imperativ.

Pătrunzînd în locuința prietenului meu transformat

pe neașteptate într-o epavă tremurătoare, m-am simțit cuprins de o teroare de neînțeles. Vorbele rostite cu zece săptămîni în urmă păreau să se fi materializat în obscuritatea instăpînită în casă. Vocea dogită și alterată a gazdei mă înflora. Mi-aș fi dorit să-i văd pe servitori, însă el pretindea că se despărțise de ei cu trei zile în urmă. Mi s-a părut ciudat ca bătrînul Gregory să-și părăsească stăpînul fără să-l fi prevenit pe un prieten atît de statornic ca mine. Dar curiozitatea îmi sporea într-atîta încît temerile îmi dispărură curînd. Nu puteam face decît presupuneri în legătură cu ceea ce aștepta Tillinghast de la mine, însă n-aveam nici o îndoială că urma să-mi încredințeze vreun secret important. Înainte, protestasem împotriva pătrunderii sale nefirești într-un domeniu ce nu poate fi cuprins cu mintea. Acum, cînd după toate aparențele reușise, aproape că-i împărtășeam starea de spirit, în ciuda prețului cu care părea să-și fi plătit victoria. Am urmat, prin casa pustie, flacăra tremurătoare a luminării pe care o ținea în mînă caricatura aceea de om. Electricitatea fusese intreruptă. Am vrut să știu de ce.

— Ar fi fost prea... Nu mai îndrăzneam, murmură gazda mea.

Și continuă să vorbească în șoaptă. I-am înregistrat această nouă manie. Nu i se întimpla odinioară să mormăie de unul singur. Am intrat în laborator și privirile mi-au căzut pe nesuferita de mașină electrică, dinspre care venea o lucoare nesănătoasă, sinistă și violentă. Era conectată la o puternică baterie chimică, dar nu părea să fie alimentată cu curent, întrucît îmi aduceam aminte că, în stadiul său experimental, zumzăia atunci cînd era pusă în funcțiune. Tillinghast mi-a spus că lumina aceea permanentă nu era electrică în sensul știut de mine. M-a poftit să mă așez în stînga mașinii și a răsucit un buton undeva, sub lămpile ei. Se auziră niște pîrîlituri transformate curînd într-o șuierătură, pentru a sfîrși într-un zbirniit uniform. În același timp luminozitatea creșcu, se micșoră iarăși, după care primi o tentă

palidă și imposibil de definit, încît n-o puteam descrie. Observîndu-mă, Tillinghast își dădu seama că eram surprins.

— Știi ce-i asta? mi-a șoptit. Asta-i *ultravioletul*.

A scuturat din cap într-un fel curios:

— Ți-ai închipuit cumva că *ultravioletul* e invizibil? Într-adevăr, dar *acum* poți să-l vezi, la fel ca pe atitea alte lucruri invizibile. Ascultă, undele venite de acolo trezesc în noi un milion de simțuri amorțite, simțurile pe care le-am moștenit prin secole de evoluție, de la starea de electron pînă la cea de organism. Am văzut *adevărul* și intenționez să ți-l arăt și ție. Te întrebi cum va fi fiind, așa că o să-ți spun.

Tillinghast s-a așezat în fața mea, a stins luminarea și m-a privit înspăimîntător de fix.

— Urechile tale, mai întii, vor recepționa un mare număr de impresii. Ai auzit vorbindu-se de glanda pineală? Îmi vine să rid cînd mă gîndesc la ceea ce spun despre ea preștii și discipolii lui Freud. Glanda asta e cel mai important organ de simț. *Eu am făcut descoperirea*. E ca un ochi fără limite care ar transmite creierului imaginile. Dacă ești normal, atunci trebuie să le percepi. Vei avea dovada *lumii de dincolo*.

Am privit în jurul meu prin spațioasa cameră de mansardă, luminată slab de raze pe care ochiul obișnuit nu le putea vedea. Colțurile mai îndepărtate zăceau în umbră și, luat în întregime, locul era învăluit într-un halou ireal ce invita imaginația să producă fantasme. Cîtă vreme Tillinghast rămase tăcut, m-am simțit într-un templu populat de zei morți de cine știe cînd, un edificiu greu de închipuit, cu nenumărate coloane de piatră neagră ridicîndu-se dintr-o pardoseală de dale umede pînă la nivelul norilor, dincolo de limitele privirii mele. Pe durata unei clipe, imaginea a avut trăsături foarte clare, apoi s-a schimbat treptat în ceva și mai teribil: o pustietate absolută, un spațiu infinit unde nu

vedeai și nu auzeau nimic. Părea însuși neantul și nimic altceva.

O spaimă copilărească m-a făcut să scot din buzunar revolverul pe care îl purtam mereu asupra mea din noaptea cînd fusesem atacat la East Providence. Și chiar atunci, venind din zonele cele mai profunde ale depărțării, *sunetul* și-a făcut încetîșor apariția. Era foarte slab, cu vibrații subtile și în mod cert muzicale. Aven însă și o oarecare încărcătură brutală, datorită căreia l-am recepționat în întreg corpul ca pe o delicată tortură. În același timp, un curent de aer rece trecu prin fața mea, venind tot din direcția de unde se auzea *sunetul*. Cum așteptam cu respirația oprită, am constatat că atît *sunetul* cît și curentul de aer creșteau în intensitate, dîndu-mi impresia că stau legat pe șine în calea unei locomotive uriașe. Am început să-i vorbesc lui Tillinghast și, ca urmare, toate impresiile acelea neobișnuite dispărură brusc. Am văzut doar omul, mașina fosforescentă și apartamentul întunecos. Tillinghast zimbea batjocoritor, cu privirile la revolverul pe care-l scosese aproape fără să-mi dau seama. Dar, după expresia lui, am fost convins că auzise și văzuse la fel de bine cu mine, dacă nu și mai mult. I-am explicat cu voce scăzută ce simțisem, iar el mi-a cerut să rămîn cît se poate de calm și receptiv.

— Nu te mișcă, mi-a poruncit. Sub razele astea *putem fi văzuți la fel de ușor cum putem vedea și noi*. Ți-am spus că servitorii au plecat, dar nu ți-am spus și *cum* anume. Nepriceputa aia care-mi făcea menajul a aprins jos lumina, deși îi avertizasem pe amîndoi să n-o facă — iar firele au captat vibrații concordante. Trebuie să fi fost ceva teribil, i-am auzit, pînă aici tipetele, în ciuda celor văzute și auzite dintr-o altă direcție. Mai tîrziu, am descoperit cu oroare veșmintele împrăstiate prin casă. Hainele doamnei Updike erau lingă comutatorul de la intrare; așa am știut ce se petrecuse. N-au scăpat nici unul. Dar nu trebuie să te temi. Cîtă vreme nu ne

mișcăm, sintem în siguranță. Aminteste-ți că avem de-a face cu o lume terifiantă, în care ne găsim practic fără apărare. *Nu te mișca deloc.*

Dublul șoc al revelației și al ordinului ce urmasse m-a paralizat, iar sub imperiul terorii spiritul mi s-a îndreptat din nou către impresiile venite din ceea ce Tillinghast numea *lumea de dincolo*. Eram acum într-un vârtej de sunete și de mișcări, avînd în fața ochilor imagini confuze. Vedeam contururile vagi ale încăperii, însă dintr-un anumit punct al spațiului părea să se reverse un torent clocotitor de forme sau de vapori imposibil de identificat, pătrunși prin acoperiș, mai la dreapta mea. Apoi am avut iarăși impresia că stăteam într-un templu, dar de data asta coloanele ajungeau la un ocean de lumină care trimitea o rază orbitoare în locul unde se înălța coloana vaporeasă văzută mai înainte.

Scena a devenit apoi caleidoscopică, iar în această dezordine de viziuni, sunete și alte senzații fără înțeles m-am simțit gata-gata să mă împrăstii, să-mi pierd forma solidă. Îmi voi aminti mereu de situația aceea aparte. Cred că la un moment dat priveam un fragment de cer nocturn, plin de sfere strălucitoare și rotitoare, iar pe cînd cerul se îndepărta, am observat cum sorii scînteietori alcătuiau o constelație, o galaxie cu formă determinată: aceea a feței desfigurate a lui C. Tillinghast. Într-un alt moment, am simțit cum niște enorme obiecte mișcătoare mă atingeau și chiar îmi traversau corpul presupus solid, și mi s-a părut că-l văd pe Tillinghast privindu-le de parcă simțurile lui mai bine antrenate puteau să le sesizeze vizual. Mi-am amintit ce spusese despre glanda pineală și m-am întrebat ce vedea el prin acel ochi supranatural. Deodată, am avut senzația că posed și eu o vedere sporită. Deasupra haosului de lumină și umbră se înălța o imagine care, încă imprecisă, avea totuși elemente ținînd de coșistență și de permanență. Ceva oarecum familiar, deosebite partea neobișnuită se suprapunea pe scena terestră normală, așa cum

o imagine de film poate fi proiectată pe cortina pictată a unui teatru. Am văzut laboratorul, mașina electrică și silueta lui Tillinghast chiar în fața mea, însă în spațiul neocupat de obiecte cunoscute nu exista nici măcar o singură porțiune goală. Niște forme indescriptibile, și vii și neînsuflețite, se amestecau într-o dezordine dezgustătoare, și pe lingă fiecare obiect știut apăreau multime de entități necunoscute. Părea că oricare lucru cunoscut intra în componența lucrurilor necunoscute, și invers. Printre obiectele însuflețite existau niște monstruoșități gelatinoase și negre, tremurînd mărunț după cum vibra mașina. Erau multe și, spre marea mea oroare, am văzut că se încălecau, că erau pe jumătate fluide și capabile să se străbată reciproc și să traverseze, la fel, corpurile pe care le considerăm solide.

Arătările nu rămîneau niciodată imobile, ci păreau să plutească mereu. Uneori, lăsau impresia că se devorează, agresorul aruncîndu-se asupra victimei și făcînd-o să dispară instantaneu. Scuturat de un fior, am înțeles în ce fel dispăruseră nefericiții de servitori și, străduindu-mă să observ și alte trăsături ale acelei lumi ce devenise de puțin timp vizibilă, dar care ne înconjoară în invizibilitatea ei, nu puteam să-mi alung din minte gîndul acela. Tillinghast, care mă observa, începu să vorbească:

— Le vezi, vezi chestiile ălea ce plutesc în jurul tău și te traversează în fiecare clipă a existenței tale, vezi creaturile care alcătuiesc ceea ce oamenii numesc aer pur și cer albastru. Dacă n-aș fi reușit să dobor barierele, ți-aș fi arătat oare lumi pe care nici o ființă vie nu le-a mai văzut vreodată?

L-am auzit strigînd prin haosul înspăimîntător și l-am privit fața sălbatică, aflată foarte aproape de a mea. Ochii lui scăpărau fulgere și mă fixau cu ceea ce am priceput că era o ură profundă. Mașina zbîrniia neliniștit.

— Îți spui că formele plutitoare i-au făcut pe servitori să dispară? Prostii... Ele sînt inofensive. Dar servitorii au dispărut, nu-i așa? Ai încercat să mă oprești. M-ai descurajat cînd aveam cea mai mare nevoie de toate încurajările din lume. Ți-era frică de adevărul cosmic, lașule! Dar acum te am la mînă. Cine i-a făcut pe servitori să dispară? Ce i-a determinat să urle atît de tare? Nu știi, hai?... Dar o să afli imediat. Uită-te la mine. Ascultă ce-ți spun. Îți inchipui că forma și materia există. Află că am atins profunzimi pe care mîntoarea îngustă nu e în stare nici măcar să și le reprezinte. Am trecut de limitele infinitului și m-am întors aici cu demoni proveniți din stele. Am încălecat umbrele ce galopează din univers ca să semene moartea și nebunia. Spațiul îmi aparține, pricepi? Totul mă ascultă acum, lucruri care înghit și dizolvă, însă eu știu cum să le evit. Tu ești cel pe care-l vor înhăța, cum i-au înhățat și pe servitori. Te miști, iubitule? Ți-am spus că-i periculos să te miști. Te-am salvat pînă acum, cerîndu-ți să stai liniștit, te-am salvat ca să mai poți vedea cîte ceva, să mă poți asculta. Dacă te-ai fi mișcat, s-ar fi aruncat de mult asupra ta. N-avea teamă, lucrurile din jur nu-ți vor face rău. Nu le-au făcut rău nici servitorilor. Vederea lor i-a împins pe diavolii ăia să urle. Creaturile mele nu-s frumoase, pentru că vin din locuri unde criteriile estetice sînt foarte diferite. Dezintegrarea e oricum nedureroasă. Te asigur de asta, dar vreau să le vezi. Eu aproape că le-am văzut, dar am știut să mă opresc la vreme. Nu ești curios? Am știut întotdeauna că nu ai spirit științific. Tremuri, hai? Tremuri la gîndul că o să vezi aceste ultime fapte pe care le-am descoperit. Ei bine! De ce nu te miști? Ești obosit? Nu-ți face griji, amice, căci ele vin. Uită-te, uită-te, nenorocitul! Privește peste umărul stîng...

Mai rămîne de povestit foarte puțin, și poate că știți urmarea din relatările ziarelor. Poliția a auzit o împușcătură în casa bătrînului Tillinghast și ne-a descoperit acolo.

Tillinghast mort, eu inconștient. M-au arestat, deoarece mă găsiseră cu un revolver în mînă, însă mi-au dat ~~drum~~ după trei ore, cînd s-a constatat că Tillinghast murise de apoplexie și că glonte fuseseră destinate mașinii, acum împrăștiată în mii de bucăți pe podeaua laboratorului. N-am descris acolo ce văzusem, temîndu-mă că sergentul de poliție s-ar fi arătat sceptic. Dar cîteva informații împărtășite doctorului l-au făcut pe acesta să creadă că fusesem neîndoiește hipnotizat de un nebun pus pe răzbunare. Aș vrea să-l cred pe doctor. Asta mi-ar mai liniști nervii zdruncinați. Ah, dacă aș putea să uit ce știu acum despre aerul și despre cerul care mă înconjoară! Nu mă simt niciodată în deplină siguranță și nici la largul meu, iar uneori, la oboseală, mă asaltează senzația înfrîntoare că sînt urmărit. Ceea ce mă împiedică să-l cred pe doctor e un fapt foarte simplu: poliția n-a descoperit nici pînă azi corpurile servitorilor pe care Tillinghast, după cîte se zice, i-a asasinat.

TEMPLUL

Manuscris găsit pe coasta Yucatan

În această zi de 20 august 1917, eu, Karl Heinrich, conte de Altberg-Ehrenstein, locotenent-comandant al submarinului U-29 din flota imperială germană, mă pregătesc să vir într-o sticlă ultimul mesaj scris după ce nava mea a naufragiat într-un anume loc din Oceanul Atlantic căruia nu-i cunosc coordonatele exacte, dar care, după toate aparențele, se situează la 25° latitudine nordică și la 35° longitudine vestică.

Îndeplinesc acest ultim act din dorința de a aduce la cunoștință lumii un fapt neobișnuit. În mod neîndoielnic, nu voi supraviețui pentru a putea vorbi eu însumi despre el.

Submarinul mi s-a scufundat, cum am mai spus. Dar împrejurările în care mă găsesc sînt în același timp extraordinare și amenințătoare, încît neclintita mea voință germană are mult de suferit. •

În cursul după-amiezii de 18 iunie, așa cum am transmis prin radio submarinului U-61 aflat în drum spre Kiel, am torpilat cargoul englezesc *Victory*, plecat din New York spre Liverpool, la 45° 16' latitudine nordică și 28° 34' longitudine vestică. Echipajului i s-a permis să părăsească nava în șalupe, pentru ca filmul pe care-l turnăm pentru arhivele Amiralității, legat de evenimente, să fie și mai dramatic. Vasul s-a scufundat în mod spectaculos, mai înțîi cu prova, ridicîndu-și pupa deasupra valurilor pe cînd se afunda în apă vertical. Aparatul nostru de filmat n-a scăpat nici un detaliu și regret că un atît

de reușit document cinematografic nu va ajunge nicio-dată la Berlin. După asta am scufundat șalupele de salvare cu tunurile, apoi am plonjat în adîncuri.

La apusul soarelui, cînd submarinul a revenit la suprafață, am descoperit pe punte corpul unui marinar. Mîinile îi erau încheștate de parapet. Bietul băiat era tinăr, cu tenul mat, foarte frumos. Un italian sau grec, probabil, care, evident, făcuse parte din echipajul lui *Victory*. Își căutase salvarea chiar pe nava nevoită s-o distrugă pe a sa — victimă ca atîtea altele a nedreptului război de agresiune pe care porcii ăștia de englezi l-au pornit împotriva Patriei noastre. Oamenii mei l-au scotocit peste tot, găsindu-i în buzunarul hainei o ciudată piesă de fildes, gravată, reprezentînd un chip tinăr încununat cu lauri. Secundul, locotenentul Klenze, închipuindu-și că obiectul era vechi și de mare valoare artistică, l-a luat și și l-a însușit. Cum a putut ajunge acel cap sculptat în posesia unui matelot, nimeni n-o va ști nicio-dată.

Pe cînd cadavrul era aruncat peste bord, s-au produs două incidente, semănînd tulburare între marinarii noștri. În timp ce trăgeau corpul spre bastingaj, ochii mortului, pînă atunci închiși, s-au deschis larg. Mai mulți oameni au afirmat că mortul îi privea ironic pe cei doi marinari aplecați peste el, Schmidt și Zimmer. Matrozul Müller, un bărbat în vîrstă și care din această cauză ar fi trebuit să se arate cu judecată, dar în realitate nu-i decît un cretin de alsacian superstițios, a fost într-atîta de șocat de acea pretinsă privire, încît a urmărit căderea corpului. El s-a jurat mai apoi pe toți dumnezeii că, după ce se scufundase o clipă sub valuri, marinarul se redresase, își întinsese brațele și se îndepărtase rapid spre sud, înotînd pe sub apă. Klenze și cu mine n-am acordat nici un credit acestei demonstrații de credulitate țărănească și am hotărît să-i pedepsim pe oamenii noștri, în special pe Müller.

A doua zi, o parte din echipaj s-a îmbolnăvit. După toate aparențele, sufereau din pricina tensiunii nervoase la care îl supunea lunga noastră călătorie. Avuseseră coșmaruri groaznice. Mulți dintre ei arătau ca năuci, loviți de o ciudată apatie. După ce m-am convins că nu era vorba de purtările unor simulanți, le-am permis să se odihnească. Și cum marea era agitată, am coborât la o adâncime unde valurile nu ne deranjau prea mult. Ne-am aflat astfel la adăpost, ruta nu ne era stinjenită decît de un enigmatic curent oceanic orientat spre sud, și care nu figura pe nici una dintre hărțile noastre de bord. Văicărelile bolnavilor, chiar enervante prin insistență, nu păreau să demoralizeze peste măsură restul echipajului, așa că n-am aplicat măsuri extreme. Ne făcuserăm planul să așteptăm în apele acelea ca să interceptăm pachebotul *Dacia*, căruia agenții noștri din New York îi anunțaseră trecerea.

La sfîrșitul după-amiezii, cînd ne-am ridicat la suprafață, marea se liniștise. La orizont, înspre nord, am zărit fumul unui vas de război, însă eram destul de departe și nu ne îngrijora prezența lui, cu atît mai mult cu cît nava noastră se scufunda foarte ușor. Mai multă neliniște ne produceau monologurile lui Müller, din ce în ce mai violente pe măsură ce se apropia noaptea. Căzuse într-un soi de dezgustătoare mentalitate infantilă și, cu o stranie logoree, declara că vede prin hublouri cadavre. Aparițiile acelea, pretindea el, îl priveau fix și intens. Zicea că recunoaște în ele victimele isprăvilor noastre încununat de succes. Mai mult, adăuga el, erau conduse de tinărul marinăr aruncat peste bord. Povestea lui era atît de sinistă că, după ce l-am biciuit zdravăn, l-am pus în lanțuri. Cum nemulțumirea oamenilor creștea, am crezut că era cazul să pretindem păstrarea disciplinei. Am respins totodată și cererea unei delegații conduse de Zimmer, care dorea ca figurina de fildeș să fie azvîrlită în mare.

În 20 iunie, matelotii Bohm și Schmidt, care în ajun se număraseră printre bolnavi, deveniră nebuni furioși. Am regretat că nu inclusesem în echipaj și un ofițer medic, căci viețile germane sînt prețioase. Aiurelile celor doi tulburau într-atît disciplina generală, că am aplicat soluția extremă. Echipajul a acceptat-o în silă însă ea a părut să-l liniștească totuși pe Müller — care de atunci nu ne-a mai pricinuit nici un necaz. În starea aceea l-am pus în libertate, iar el s-a întors fără o vorbă la treburile sale obișnuite.

Săptămîna următoare, în așteptarea *Daciei*, am fost cu toții foarte nervoși. Tensiunea a crescut după ce am descoperit dispariția lui Müller și Zimmer, care se sinuciseră probabil, istoviți de viziunile terifiante ce-i urmăriseră zile în șir. Totuși, nimeni nu i-a văzut cu adevărat aruncîndu-se peste bord. Aproape că-mi părea bine că scăpasem de Müller, fiindcă, pînă și în perioada liniștită, prezența lui influențase mult echipajul. Acum fiecare rămînea tăcut, de parcă și unii și alții am fi avut de păstrat un secret teribil. Bolnavii sporiseră la număr. Locotenentul Klenze suporta greu presiunea adîncurilor, și cel mai mic lucru îl irita. Îndecosebi delfinii, din ce în ce mai mulți în jurul lui U-29, îl agasau din cale-afară, și la fel forța în creștere a curentului misterios ce ne făcea să derivăm spre sud.

Atunci ne-am dat seama că rataserăm *Dacia*. Astfel de eșecuri nu sînt rare, iar eu eram mulțumit în forul meu intim, fiindcă puteam de-acum să mă întorc la Wilhelmshaven.

În 28 iunie, la amiază, am pus cap-compas spre nord-est și, în ciuda unor coliziuni destul de comice cu niște mase neobișnuit de compacte de delfini, ne-am văzut curînd așezați pe direcția cea bună.

Explozia produsă în compartimentul mașinilor la ora 2 dimineața ne-a luat pe toți prin surprindere, căci oamenii, care nu-și neglijaseră o singură clipă datoria, nu constataseră pînă atunci nici o defecțiune mecanică. Dînd

fuga acolo, locotenentul Klenze a găsit rezervorul de combustibil și cea mai mare parte a aparatelor distruse complet. Raabe și Schneider, cei doi mecanici, fuseseră uciși pe loc. Bineînțeles, regeneratorii chimici de atmosferă erau neatinși, puteam folosi rezervele de aer comprimat și acumulatorii ca să ne scufundăm ori să urcăm la suprafață, dar ne-a devenit imposibil să înaintăm sau să manevrăm submarinul. Iar dacă ne-am fi căutat norocul la bordul bărcilor de salvare, ar fi însemnat să ne predăm nemilosului inamic al mării noastre națiuni germane.

În după-amiaza zilei următoare, ne-a survolat un stol dens de păsări de mare, venit din sud, și oceanul a început să se infurie. După ce am închis tambuchiurile, am așteptat desfășurarea evenimentelor și, foarte curînd, am înțeles că trebuia să coborîm sub apă, dacă nu voiam să ne dea valurile peste cap. Rezervele noastre de aer comprimat scădeau văzînd cu ochii și nici nu doream să le irosim pe cele de electricitate, dar n-aveam de ales. De altfel, nu ne-am scufundat prea adînc. La capătul mai multor ore, dîndu-mi seama că marea se liniștise, am hotărît să urc la suprafață. Însă mecanismul de revenire se deteriorase. Cu toată rîvna mecanicilor, a refuzat să funcționeze.

Acest prizonierat submarin a avut darul de a-i înspăimînta pe oameni, care începeau să murmure lucruri neplăcute în legătură cu Klenze, deoarece încăpățînarea lui de a păstra plăcuța de fildes îi contraria. N-am putut să instaurăm calmul decît după ce i-am amenințat cu pistoalele. Ca să le dăm o ocupație și să-i liniștim, le-am ordonat să se inverșuneze pe mașini, deși n-avea nici un rost.

Klenze și cu mine dormeam cu schimbul. Răscoala a izbucnit în timpul somnului meu, în data de 4 iulie pe la orele cinci dimineața. Cei șase porci de mateloți care ne rămîneau, închipuîndu-și că eram pierduți, trecuseră printr-o criză de furie cînd, cu două zile în urmă, re-

fuzaserăm să ne predăm unei nave americane. De atunci delirau întruna, improșcîndu-ne cu injurii, răcnînd ca niște animale abjecte ce erau, sfărîmînd fără alegere piese de mobilier și material de navigație. Pomeneau neconținut de chipul tinărului care i-ar fi privit înainte de a fugi înot și blestemau cît era ziua de lungă figurina lui Klenze. Acesta, un renan moale și efeminat, părea paralizat. S-a dovedit ineficace.

Am sfîrșit prin a-i împușca pe cei șase. Lucrul devenise necesar. După asta, m-am asigurat că erau cu toții atinși mortal. Le-am azvirlit cadavrele prin dublul sas. De acum înainte, Klenze și cu mine eram singurii ocupanți ai submarinului. Secundul meu, foarte încordat, începu să bea fără cumpătare. Am stabilit între noi să rămînem în viață cît mai mult posibil, apelînd la stocul abundent de provizii și la rezervele de oxigen. Busolele și celelalte aparate de măsură fuseseră distruse. Nu ne-am mai putut stabili poziția decît cu aproximație. Din fericire, aveam rezerve de electricitate în acumulatori, pentru proiectoare și pentru iluminatul interior. Privînd prin hublouri, nu vedeam niciodată altceva decît cetele de delfini care înotau paralel cu direcția derivei noastre. Pe plan științific, acești delfini mă interesau, intrucît toți specialiștii știu că *Delphinus delphi* din specia comună, care este un mamifer cetaceu, nu poate rezista multă vreme fără aer. Or, supraveghînd indeaproape unul dintre acești înotători vreme de două ore, am putut constata că nu ieșea la suprafață deloc.

Pe măsură ce trecea timpul, Klenze aprecia că derivam în continuare spre sud și ne scufundam tot mai adînc. Ne-am dedicat studiului florei și faunei marine, căci luasem în bagajele mele numeroase cărți pe acest subiect. Camaradul meu n-avea cultură. Spiritul său, care nu era al unui prusac, se pierdea în considerații lipsite de interes. Apropierea morții noastre inevitabile îl tulbura extrem de tare și-l surprindeam adesea exprimîndu-și regretul pentru bărbații, femeile și copiii

pe care îi trimisese la fund. Nu după multă vreme, mi s-a părut profund dezechilibrat. Ore întregi fixa figurina de fildeş, delirind despre lucrurile pierdute și uitate sub ape. Uneori, cu titlu de experiment psihologic, îi încurajam reveriile pentru a-i asculta nesfârșitele citate poetice și poveștile despre naufragii. Eram nefericit din cauza lui, căci e întotdeauna trist să vezi suferind un german. Dar am considerat că nu era camaradul împreună cu care mi-ar fi convenit să mor. Fiindcă eu sint un om de fier, știu cum o să-mi cinstească Patria memoria, știu că voi fi un model pentru generațiile tinere.

La 9 august, am văzut fundul, spre care am îndreptat îndată un proiector puternic. Era o întindere ondulată, cu alge și cochilii. Mai era presărată cu mici obiecte acoperite de ierburi marine și încrustate cu sidef, și care, după părerea lui Klenze, erau niște epave străvechi zăcând în mormintele lor. A fost totuși surprins de un pinten de materie solidă, cu diametrul de două picioare, ivit la mai mult de patru picioare deasupra fundului oceanului, cu laturile turtite și suprafețe netede, formind, acolo unde se întâlneau, unghiuri foarte obtuze. Eu unul mi-am zis că pintenul nu era decât o protuberanță oarecare, dar Klenze susținea că vedea niște semne gravate. La un moment dat, a început să tremure și și-a întors privirile de la acel peisaj submarin, ca terorizat. Ca să se justifice, mi-a spus că întinsul spațiilor acelor imense, obscuritatea, depărtarea și misterul abiselor oceanice îl aduseseră la capătul puterilor. Era obosit, fizic și moral, asta-i adevărul, și de-acum înainte fără nici o utilitate. Însă eu, care sint german de rasă pură, am putut să mai remarc două lucruri: *primo*, că U-29 rezista minunat la presiune; *secundo*, că delfinii acela ciudați ne urmau mai departe, la o adâncime unde naturalistii consideră că existența unor organisme atât de evoluat nu este posibilă. De fapt, e neîndoielnic că exageram în privința adâncimii. Totuși, coborîrea du-

rase destul de mult timp și eram îndejuns de jos încît să fiu sigur pe ceea ce am spus.

În 12 august, la orele 3 și un sfert dimineața, Klenze a înnebunit. A urcat în turelă ca să dea drumul proiectorului. L-am văzut năvălind cu fața complet desfigurată în bibliotecă, unde mă instalasem. A început să strige, pe un ton surprinzător:

— Ne cheamă! El ne cheamă! Îl aud! Trebuie să mergem acolo.

Pe cînd vorbea, a luat de pe masă figurina de fildeş, a vîrit-o în buzunar, m-a apucat de mină și a încercat să mă tragă spre punte. Într-o străfulgerare, am înțeles că intenționa să deschidă sasul și să plonjeze cu mine în apă, comițînd în același timp o crimă și o sinucidere. Am încercat să-l calmez, însă devenea din ce în ce mai violent:

— Haide acum, să nu mai așteptăm, o să fie prea tîrziu. E mai bine să ne căim imediat și să fim iertați pe loc, decît să n-avem încredere și să fim osîndiți.

Am hotărît să-mi schimb atitudinea și i-am spus că era pe cale de a-și pierde mințile.

— Dacă-s nebun, a urlat el atunci, e minunat! Zeii ar putea disprețui un om atît de dur încît își păstrează singele rece în fața unei morți de o asemenea atrocitate. Vino, fii nebun, cită vreme el ne mai cere o favoare.

Explozia lui de revoltă părea să-i fi produs o oarecare ușurare: sfîrșindu-și fraza, s-a liniștit. M-a rugat să-i îngădui să plece singur, dacă nu voiam să-l urmez. Era un german, fără îndoială. Dar din Rhenania, și în plus nebun. Acceptîndu-i cererea, mă debarasam de cînova care nu-mi mai era camarad, ci o amenințare continuă. I-am pretins să-mi înmîneze figurina de fildeş înaintea marii sale plecări, dar asta l-a făcut să izbucnească într-un rîs atît de straniu, încît n-am insistat. L-am întrebat dacă nu dorea să lase vreo amintire familiei, o suviță de păr, bunăoară, în caz că eu avem să mă salvez. A plecat rîzînd în același fel neobișnuit.

Klenze s-a cățarat pe scară, iar eu am acționat levierul ce-l trimiteau la moartea pe care și-o alesese. Pe cînd era aruncat afară din navă, am măturat apa cu proiectorul ca să-l mai văd pentru o ultimă dată. Voiam să știu dacă presiunea îl turtise, cum ar fi fost logic, sau, dimpotrivă, rămăsese neatins, la fel ca delfinii aceia nemaipomeniți. N-am reușit să-l observ pe ultimul meu camarad, fiindcă delfinii stăteau grămadă în jurul submarinului.

În seara aceea, am regretat că nu-i șterpelisem bietului Klenze, din buzunar, figurina de fildeș, căci amintirea ei mă fascina. Nu puteam să-mi șterg din memorie acel cap tinăr și frumos, cu cunună de frunze, deși firea mea n-are nimic de artist. În plus, mă mîhnea întrucîtva faptul că nu era nimeni căruia să-i vorbesc. Chiar lipsit de inteligența mea, Klenze însemna mai mult decît nimic. Am dormit destul de rău peste noapte și am început să mă întreb cînd anume, cu exactitate, urma ca totul să ia sfîrșit. Orice s-ar fi întîmplat, îmi spuneam că încă îmi mai rămînea o șansă de salvare.

A doua zi, la lumina proiectorului, mi-am reluat explorările submarine. Spre nord, peisajul rămînea nemedificat de mai multe zile, însă am constatat că deriva lui U-29 pierduse din viteză. Îndreptînd fasciculul luminos spre sud, am observat că în depărtare fundul oceanului se înclina într-o pantă abruptă și că, la intervale regulate, îl jalonau numeroase blocuri de piatră, aparent dispuse în așa fel încît să alcătuiască un traseu foarte precis. A trebuit să reglez proiectorul, ca să poată lumina mai bine locurile acelea de dedesubt. Pe cînd făceam operația asta, s-a desprins un fir și am pierdut cîteva minute bune pînă să-l pot repara. Dar, în fine, lumina a revenit, inundînd valea din fața ochilor mei.

Nu sînt deloc o fire emotivă; totuși, contemplînd ceea ce-mi arăta lumina electrică, surpriza nu mi-a fost mică. Și să nu fi crescut în respectul prusac al termenului *Kultur*, tot n-aș fi fost mai puțin năucit dinaintea acelei

froscie a geologiei și a tradiției, aflată pe fundul oceanului. Un mare număr de edificii în diferite stadii de conservare, majoritatea ruinate, se întindeau în fața mea. Arhitectura lor, fără să țină de vreun stil anume, era admirabilă. Unele clădiri erau din marmură și scilipeau în razele proiectorului. Planul general al locului era, de fapt, acela al unui mare oraș plasat în mijlocul unei văi înguste, cu multe temple singuratice și vile pe pantele ei. Acoperișurile căzuseră și coloanele erau sparte dar ansamblul păstra un aer de splendoare veche, imemorială imposibil de șters.

Confruntat cu Atlantida, pe care pînă atunci o crezusem un simplu mit, am devenit cel mai dirz dintre exploratori. Cîndva, în fundul acelei văi cursese un riu. Printre ruine distingeam rămășițele unor poduri, terase și cheiuri, neîndoielnic plăcute și înverzite în alte vremuri. Entuziasmul m-a făcut aporape tot atît de idiot și de sentimental ca bietul Klenze și abia după mult timp am observat că U-29 se așeza încet în orașul scufundat, ca un avion venit la aterizare. Și, la fel, nici dispariția grupului de delfini n-am remarcat-o decît într-un târziu.

După două ore, submarinul meu se odihnea într-o vastă piață pavată, în apropierea peretelui stîncos al văii. Într-o parte puteam admira întreg orașul, coborînd spre albia rîului străvechi. De cealaltă parte, chiar lîngă mine, se afla fațada bogat ornamentată și perfect conservată a unei construcții mari, în mod precis un templu tăiat în stîncă. N-am putut face decît presupuneri în legătură cu clădirea aceea ciclopică. Fațada uriașă pare să acopere o galerie întinsă, fiindcă are ferestre numeroase și largi. La mijloc se deschide o poartă mare, deasupra unor scări impresionante, iar în jurul intrării se află basoreliefuri splendide, reprezentînd bacanale. Mai sînt acolo niște coloane solide și frize decorate cu sculpturi de o dovedită frumusețe. Acestea din urmă reproduc în mod evident scene pastorale, sau procesiuni de preoți

și preotese, purtând ciudate embleme rituale folosite în adorarea unui zeu.

Arta aceasta este de o minunată perfecțiune, de o inspirație inrudită cu cea a Greciei antice, și totuși foarte originală. Se degaja din ea o asemenea impresie de vechime, că ai fi crezut-o anterioară până și artei produse de civilizația din care se trăgea Grecia. Tot ce se întindea sub ochii mei era din aceeași piatră cu colina, iar aceasta din urmă trebuie să fi servit drept carieră. După mii de ani, totul rămânea intact, nederanjat în noaptea fără capăt a genunii marine.

N-aș putea spune cite ceasuri am petrecut dinaintea admirabilei cetăți, a caselor și podurilor sale, a frumuseții, a misterului său. Știam că sfârșitul îmi era aproape, dar curiozitatea mă devora. Plimbam neîncetat, lumina proiecteurului. Am descoperit citeva amănunte noi, însă nu puteam privi dincolo de poarta întredeschisă a templului. După un timp oarecare, m-am resemnat să sting proiectorul, căruia îi scădea intensitatea. Dar, lucru straniu, cu cât puteam vedea mai puțin, cu atât îmi sporea dorința de a ști mai mult. Ardeam de nerăbdare să explorez orașul antic. Un gând îmi revenea stăruitor în minte: ca german, aveam datoria să fiu primul care pune piciorul prin locurile acelea vechi de milenii și uitate.

Am scos un scafandru de mare adâncime, înarmându-mă cu o lampă portabilă și cu un generator de oxigen. Abia cu prețul unor mari eforturi am reușit, susținut de avida mea curiozitate, să deschid de unul singur dublul sas. Știam însă că voi învinge orice obstacol prin îndemnarea mea, prin cunoștințele mele tehnice și științifice; aveam să umblu prin cetatea moartă.

Într-adevăr, am făcut prima ieșire la 16 august. Mi-am croit cu greu un drum spre albia râului. Nu exista pe acolo nici un schelet, nici cea mai mică urmă de rămășițe umane. Am adunat în schimb mormane de stațuete și de monezi. Nu pot să vorbesc de ele acum, însă țin să arăt cit eram de uluit în fața unei culturi în plină

înflorire într-o vreme când Europa era locuită de oamenii cavernelor, iar pe malurile Nilului încă nu trăia nimeni. Fie ca alții, călăuziți de manuscrisul meu (dacă va fi eventual descoperit într-o zi), să găsească o explicație acceptabilă pentru acest mister pe care, în situația mea, nu pot decît să-l semnez. Pe cînd lanterna îmi slăbea, m-am întors la navă hotărît să vizitez templul în ziua următoare.

În 17 august, spre marea mea decepție, am fost nevoit să-mi amîn ambițiosul proiect, constatînd că materialele necesare unei reîncărcări a lămpii portabile fuseseră distruse cu prilejul revoltei din iulie. Mi-am stăpinit cur greu furia, însă bunul simț germanic nu-mi îngăduie să mă aventurez în interiorul aceluia templu obscur, care putea să se dovedească Mrllogul vreunui înspăimîntător monstru marin, sau chiar un labirint unde riscam să mă pierd. Singurul lucru pe care l-am putut face a fost să îndrept spre poartă proiectorul epuizat al submarinului. Apoi am ieșit. Speram să pot admira astfel basoreliefurile monumentului. Dar a fost zadarnic: nici măcar clădirea nu se vedea. M-am văzut obligat să-mi sistez cercetările. În plus, pentru prima dată în viață, am simțit groaza. Începeam să înțeleg ce sentimente îl vor fi năpădit pe bietul Klenze, căci, pe cînd templul mă atrăgea din ce în ce mai mult, abisele acvatice mă înspăimîntau. Întors la navă, am stins luminile și m-am așezat să reflectez pe întuneric.

Am petrecut întreaga sîmbătă de 18 în beznă, tulburat de gîndurile și de amintirile care amenințau să-mi înfrîngă voința germanică, de fier. Klenze înnebunise, pierise înainte de a vedea acea fantastică fantomă a unui trecut incredibil de îndepărtat. Mă implorase să-l însoțesc... Nervii mei erau puși la grea încercare și, totuși, am reușit să alung frămîntările acelea caracteristice numai celor slabi.

Noaptea, n-am putut să închid un ochi și am aprins din nou proiectorul, oricît urma să mă coste un aseme-

nea gest. În chinuitoarea mea dorință de a vedea mai mult, mi-ar fi plăcut să am rezerve mai consistente de electricitate, nu de aer și provizii. Mi-a trecut prin minte să mă omor și am rămas multă vreme cu ochii ațintiți pe pistolul automat. Am adormit într-un tirziu, cu lumina aprinsă. A doua zi dimineața, am deschis ochii în beznă. Bateriile se goliseră. Am aprins câteva chibrite, începând să-mi reproșez cu disperare neprevăderea.

Am stat timp îndelungat fără lumină, cât se poate de calm. Întrucât îmi credeam sfârșitul inevitabil, în minte mi s-a ivit o imagine semiconștientă ce l-ar fi făcut să tremure pe unul mai slab decât mine, sau mai superstițios: *chipul zeului înconjurat de raze din sculpturile templului era același cu cel de pe figurina de fildeș găsită asupra cadavrului tinărului marinăr și pe care Klenze o dusese în fundul oceanului.*

Coincidența mă intriga, dar nu m-am speriat din pricina asta. Creierul îmi era zdruncinat, însă propriul meu mod de a raționa îmi interzicea să explic ceva unic și complex printr-un scurt circuit al Supranaturalului. Împrejurările erau tulburătoare; totuși, nimic nu mă îndreptățea să stabilesc vreo legătură întâmplătoare între situația mea din prezent și tot ce se întâmplase pe navă după istoria cu *Victory*. Având nevoie de odihnă, am luat un sedativ și am adormit. În vis, îmi părea că aud tipete omenesti și văd fețe de mort apărind dincolo de hublouri. Iar în mulțimea acestor capete se afla și cel viu, ironic și batjocoritor, al tinărului de pe figurina de fildeș.

Astăzi trebuia să-mi redactez cu multă prudență însemnările, simțindu-mă teribil de zguduit; de atunci încolo, halucinațiile și faptele reale se amestecă. Psihologic vorbind, cazul meu este foarte interesant și regret că nu pot fi examinat de un specialist german competent în materie. Căci, de când m-am trezit, am simțit o puternică dorință de a vizita templul. Dorința continuă să crească, deși, în mod reflex, îi rezist opunându-i frica

mea de această lume necunoscută. Apoi a intervenit o impresie de lumină ivită în tenebrele acvatice și, prin hubloul îndreptat spre templu, mi s-a părut că văd un fel de lucire fosforescentă. Asta mi-a ațîțat curiozitatea, deoarece știam că nu există nici un organism submarin capabil să emită o asemenea lumină. Mai înainte însă de a ajunge s-o observ cu atenție, s-a produs un al treilea fenomen, atât de straniu încât a reușit să mă facă să mă îndoiesc de toate simțurile mele. De data aceasta era vorba de o impresie auditivă. Niște sonorități ritmate, melodioase, ca și cum un cîntec ar fi putut pătrunde pînă la mine prin pereții pe deplin izolanți ai submarinului. Convins că simțurile îmi erau suprasolicitate, am înghițit o doză masivă de bromură de sodiu care mi-a risipit senzațiile auditive. Dar fosforescența persista și mi-am înfrînat cu greu îmboldul copilăresc de a mă apropia de hublouri ca să-i caut sursa. Ea devenea însă din ce în ce mai reală, fiindcă puteam acum distinge în jurul meu obiecte familiare, bunăoară paharul gol din care îmi sorbisem calmantul. Cu câteva clipe în urmă, paharul era încă invizibil. Am traversat încăperea, să-l ating. Se găsea chiar acolo unde crezusem că-l văd. Am înțeles deci că lumina era reală, nicidecum efect al vreunei halucinații atât de puternice încît nu puteam s-o risipesc. Astfel că, abandonînd orice rezistență, m-am cățărat în turelă. Să fi fost oare un alt submarin, venit să-mi salveze viața?

N-aș vrea ca lucrurile ce urmează să fie apreciate drept un adevăr obiectiv. Pentru că întâmplările pe care le descriu depășesc legile naturale, ele sînt în mod precis creația minții mele surmenate. Ajuns în turelă, mi-am dat seama că marea era cu mult mai puțin luminoasă decât crezusem. Prin precauție nu era nici un animal, nici o plantă fosforescentă, iar orașul stătea scufundat în beznă, invizibil. Ceea ce am văzut nu era nici spectaculos, nici terifiant, și totuși m-a făcut să-mi pierd restul de încredere pe care-l mai aveam în mine însumi *poarta*

și ferestrele templului submarin construit direct în colina pietroasă împrăștia o lumină pilpuitoare, ca și cum, înăuntru, o flacără puternică ardea în fața unui altar.

Ce urmează e haosul pur. Privind fix la poarta aceea, la ferestre, am căzut pradă unor viziuni atât de extravagante, că nici măcar nu le pot povesti în mod logic. Îmi părea, de exemplu, că disting obiecte din interiorul templului. Obiecte în același timp mișcătoare și imobile. Mi s-a părut că aud din nou cîntecele stranii pe care le mai auzisem. Gîndurile mele înfricoșate se concentrău spre amintirea tinărului venit din mare și spre figurina de fildeș cu imaginea ce se repeta în frize și pe coloane. M-am gîndit la sârmanul Klenze, la corpul său din fundul apelor. Mă prevenise de ceva de care nu ținusem seama. Dar el nu era decît un renan slab, incapabil să suporte neplăcerile îndurate de un prusac cu ușurință.

Restul e foarte simplu. Pornirea de a vizita templul s-a transformat într-o atracție irezistibilă, la care nu mă mai pot împotrivi mult timp. Voința mea germană nu-mi mai controlează actele. E o nebunie asemănătoare celei ce l-a împins pe secundul meu, fără costum de protecție, în ocean. Eu sînt însă prusac, om cu judecată, și-o să mă folosesc pînă la capăt de restul meu de voință. Cînd am înțeles că trebuie să merg acolo, mi-am îmbrăcat scafandrul. Mă grăbesc să încredințez unei sticle această relatare grăbită, în speranța că într-o zi lumea o va cunoaște.

Nu mă încercă nici o teamă. Profețiile biștelui Klenze mă lasă indiferent. Ceea ce am văzut nu poate fi adevărat. Totul vine de acolo că nu mai am aer și mă sufoc. Lumina templului e o simplă iluzie, iar eu plec să mor liniștit, ca un german, în adîncurile negre și uitate. Risul diavolesc pe care-l aud vine din spiritul meu epuizat.

Așa că o să-mi ajustez cu grijă scafandrul și-o să merg cu curaj spre sanctuarul acela primitiv. Spre secretul tăcut al apelor nepătrunse, al secolelor fără număr.

COPACUL

Pe o pantă înverzită a muntelui Menal, în Arcadia, există o livadă cu măslini în jurul unui conac. Chiar în vecinătate se ridică un mausoleu decorat odinioară cu sculpturi minunate, dar care astăzi, ca și restul, a căzut în ruină. La picioarele mormîntului, spărgînd prin unele locuri cu rădăcinile lui ciudate blocul de marmură pentelică, crește un măslin de o mărime nefirească și avînd o formă aparte. Seamănă cu corpul unei ființe omenesti întepenite în somnul din urmă. Imaginea este atât de impresionantă, încît locuitorii ținutului se feresc să treacă pe acolo noaptea, cînd luna lucește slab. Muntele Menal e cunoscut drept unul din locurile preferate de vajnicul Pan și numeroșii săi tovarăși. Păstorii, oameni simpli, sînt convinși cu toții că arborele acela nu-i pe deplin străin de fioroșii adoratori ai lui Pan. Și totuși, un bătrîn stupar ce locuia nu departe de casa ruinată mi-a spus o poveste care sună în bună măsură altfel.

Cu cîteva decenii în urmă, conacul de pe colină era nou și plin de strălucire. Doi sculptori, Kalos și Musidis, și-l aleseseră drept domiciliu. Din Lydia și pînă la Neapole, arta lor perfectă avea parte de celebritate și nimeni n-ar fi știut să spună care dintre ei îl depășea pe celălalt. *Hermes*-ul lui Kalos se găsea într-un templu de marmură din Corint, pe cînd *Pallas* a lui Musidis era așezată în vîrfurile unei coloane, la Atena, aproape de Parthenon. Toată lumea lăuda arta lui Kalos și Musidis, minunîndu-se că nici o umbră de invidie nu tulburase vreodată călduroasa și frățească lor prietenie. Chiar trăind într-o armonie perfectă, cei doi bărbați n-aveau

același caracter. Lui Musidis îi plăcea să-și petreacă nopțile în chefuri la Tegeos. Kalos, dimpotrivă, prefera să rămână acasă, de unde ieșea cîteodată, fără știrea sclavilor săi, ca să viseze și să mediteze în prospețimea livezii de măsline. Acolo își găsea inspirația, acolo crea în închipuire statuile cu forme desăvîrșite pe care apoi le imortaliza, pline de viață, în marmură. Neserioșii spuneau despre Kalos că mergea acolo să converseze cu spiritele livezii de măsline și că operele lui nu erau decît reprezentarea formelor pe care le văzuse, căci nu făcea nicicînd apel la vreun model omenesc. Kalos și Musidis erau cu atîta îndreptățire celebri, încît nimeni nu s-a mirat că tiranul Siracuzei și-a trimis solii să le vorbească despre minunata statuie a lui Tyché, pe care avea de gînd s-o ridice în cetatea lui. Lucrarea trebuia să fie de mari dimensiuni și cit se poate de perfectă, intrucît el voia să facă din ea una din minunile lumii, țintă a călătorilor. Cel ales să ducă la bun sfîrșit această muncă avea dreptul la toată cinstirea, iar Kalos și Musidis erau poftiți să se întreacă în acest scop. Cum prietenia lor afectuoasă era bine cunoscută, puternicul tiran insistă ca ei să se ajute și să se sfătuiască reciproc, în loc de a lucra singuri. Colaborarea ar fi produs, fără îndoială, două opere de o mare frumusețe, deoarece ar fi fost concepute în comun de cei mai însemnați sculptori. Amîndoi acceptară cu bucurie propunerea. În zilele următoare, sclavi auziră lovituri de daltă neînterupte. Kalos și Musidis lucrau împreună, ascunzîndu-și însă operele de ochii privitorilor. Cu excepția lor, nimeni nu putu vedea cele două siluete divine, cioplite îndeminatic din blocuri grosolane, lipsite de formă încă de la începutul lumii.

Noaptea, ca de obicei, Musidis frecventa banchetele din Tegeos, pe cînd Kalos rătăcea de unul singur prin livada de măsline. Dar, după un timp oarecare, Musidis păru preocupat. Era ciudat, se spunea, ca tristețea să pună stăpînire pe cineva care avea toate șansele să ajungă

la consacrarea supremă. Mai trecură cîteva luni și nimic din atitudinea lui Musidis nu lăsa loc presupunerii că el se bucura de situația sa privilegiată. În fine, într-o zi începu să vorbească despre neobișnuita boală a lui Kalos. Nimeni nu se miră atunci de proasta sa dispoziție, căci toată lumea știa ce sentimente adînci îi legau pe cei doi. Ca urmare, mulți vizitatori veniră să se intereseze de sănătatea lui Kalos. Ei îi remarcară, bineînțeles, paloarea chipului, dar și seninătatea fericită din priviri. Musidis, în schimb, agitat și neliniștit, își respingea sclavii și nu lăsa pe nimeni altul să-i hrănească și să-i vegheze prietenul. Ascunse după draperii grele, cele două statui neterminate reprezentînd-o pe Tyché nu mai fuseseră atinse de mult nici de bolnav, nici de prietenul său. În ciuda îngrijirilor pline de zel ale lui Musidis și ale unui medic, sănătatea lui Kalos se înrăutățea. Și cu cît se înrăutățea, cu atît mai insistent cerea bolnavul să fie transportat în livada de măsline pe care o iubea nespus. Ținea morțiș să rămînă acolo, singur, ca și cum ar fi dorit să vorbească unor ființe nevăzute. Prietenul său ceda acestor rugăminți, îndurerat totuși de gîndul că afecțiunea lui Kalos se îndrepta spre spiritele livezii de măsline mai mult decît spre el.

Sfîrșitul era tot mai aporape, iar Kalos începu să vorbească de lumea de dincolo. Plîngînd, Musidis îi promise un mormînt mai frumos decît mausoleul. Dar Kalos îl imploră să nu-i mai pomenească de splendorile marmurei. O singură dorință îl obseda acum pe muribund: să fie îngropate odată cu el, la cap, și ramurile unui măsline. Într-o noapte, pe cînd zăcea singur în bezna livezii de măsline, Kalos muri. Mormîntul de marmură sculptat de Musidis, cel zdrobit de durere, pentru prietenul său mult iubit era de o frumusețe inimaginabilă. Nimeni altul, doar Kalos ar mai fi putut face asemenea basorelieful, înfățișînd toate splendorile Eliseului. Iar Musidis nu uită să depună lingă corpul lui Kalos ramurile de măsline. Cînd intensitatea durerii sale lăsa loc

resemnării, Musidis reîncepu să lucreze cu ardoare la statuia lui Tyché. El era acela care avea să obțină toate onorurile. Munca îi fu un refugiu din durere, încît lucra din ce în ce mai mult, zi de zi, abandonînd distracțiile ce-i fuseseră cîndva atît de dragi. Își petrecea serile lîngă mormîntul prietenului său, unde un măslin tînr prinsese rădăcini chiar în locul în care se odihnea capul mortului. Copacul crescuse atît de repede și avea o formă atît de ciudată, că toți privitorii scoteau exclamații de surpriză. Musidis părea uluit, simțind în același timp fascinație și repulsie.

La trei ani după moartea lui Kalos, Musidis trimise un sol la tiranul Siracuzei și se zvoni în agora, la Tegeos, că uirașa statuiei era gata. În vremea asta, copacul de pe mormînt atinsese proporții uimitoare, întrecîndu-i pe toți ceilalți din specia sa; o ramură nespus de groasă atîrna chiar deasupra camerei unde lucra Musidis. Cum mulți vizitatori veneau să vadă copacul minunat și să admire osteneala artistului, Musidis era rareori singur. Dar mulțimea aceea nu-l deranja. Mai mult chiar, părea să-i fie teamă să rămînă singur, acum, că-și sfîrșise epuizanta lucrare. Vîntul rece din munți sufla peste livada cu măsline, iar copacul de pe mormînt scotea sunete stranie, vag articulate. Cerul era sumbru în seara în care sosiră la Tegeos trimișii tiranului. Se știa că mergeau să vadă marea statuie a lui Tyché și să-i ofere cinstire veșnică lui Musidis. Din acest motiv fură întîmpinați cu multă căldură. În timpul nopții, o furtună violentă se dezlănțui pe culmea muntelui Menai, iar locuitorilor Siracuzei le păru bine că stăteau în cetate, la adăpost. Discutară despre ilustrul lor tiran, despre splendoarea capitalei sale, și evocară renumele statuii înălțate de Musidis pentru el. Apoi, cei din Tegeos vorbiră despre bunătatea lui Musidis, despre durerea încercată pentru prietenul său, apreciînd că, fără îndoială, laurii ce urmau să-i încununeze arta nu-l vor consola de lipsa lui Kalos, care ar fi putut purta el însuși acești lauri. Vor-

biră de copacul care creștea pe mormînt, la capul lui Kalos. Vîntul urla îngrozitor și, cu toții, oamenii din Siracuză și din Arcadia, îi înălțară rugi lui Eol.

Cînd soarele se ivi în dimineata următoare, mairarii locului îi conduseră pe solii tiranului pe povîrniș în sus, la locuința sculptorului, însă vîntul nopții făcuse ravagii neobișnuite. Strigătele sclavilor izbucneau dintr-un spectacol dezolant, căci nimic nu mai rămăsese din colonadele splendide ale marelui vestibul din livada de măsline unde visase și muncise Musidis. Doar cîteva ziduri mai scunde stăteau încă trist în picioare; ramura grea a ciudatului copac se abătuse peste peristilul somptuos, prefăcînd marea arhitectură din marmură într-o ruină. Cu toții rămaseră năuci, holbîndu-se cînd la ruine, cînd la uriașul copac cu un aspect atît de straniu-omenesc și ale cărui rădăcini se afundau atît de bizar în mormîntul sculptat al lui Kalos. Temerile și neliniștile lor sporiră atunci cînd pătrunseră în apartamentul devastat, deoarece nu găsiră nici urmă din îndatoritorul Musidis, și nici din minunata statuie a lui Tyché. Doar haosul stăpînea peste dărîmăturile acelea monstruoase. Trimisii celor două orașe plecară nespus de dezamăgiți. Cei din Siracuză fiindcă nu puteau duce cu ei statuia, cei din Tegeos intrucît nu-și mai puteau recompensa artistul. Siracuzanii reușiră totuși să-și procure, după o vreme, o superbă statuie a Atenci, iar tegeenii se mulțumiră să ridice în agora un templu de marmură celebrînd calitățile, virtuțile și pietatea frățească a lui Musidis.

Dar livada cu măsline stă mai departe acolo, și la fel copacul crescut pe mormîntul lui Kalos, iar bătrînul stupar mi-a povestit că, uneori, tufișurile murmură în vîntul nopții, repetînd neîncetat:

„Oida! Oida! — Eu știu! Eu știu!“

În vârful celui mai înalt munte din lume își au sălașul zeii pământului, care nu îngăduie să fie văzuți de nici un muritor. Cîndva locuiau pe culmi mai joase, însă oamenii din cîmpii escaladau cu tot mai multă îndrăzneală pantele stîncoase și înzăpezite, împingîndu-i pe zei spre aceste ultime înălțimi unde se află în prezent.

Părăsindu-și sălașul anterior, și-au luat cu ei tot ce putea să le trădeze prezența. Au lăsat, totuși, o sculptură cioplită în coasta unui munte cunoscut sub numele de Ngramek.

Trăiesc acum în necunoscuta țară Kadath, într-un pustiu înghețat pe care nici un om nu-l străbate, și s-au sălbăticit. Sînt aspri și, dacă odinioară acceptau ca oamenii să-i facă să se mute, astăzi le interzic să vină acolo, iar dacă vin, le interzic să plece înapoi. E preferabil ca oamenii să nu știe de Kadath, țara din pustiu înghețat, altfel vor fi tentați să se ducă acolo.

Cîteodată, cînd zeii au nostalgia lăcașului lor dinainte, vizitează în tăcerea nopții munții pe care au trăit mai demult și plîng încetîșor, încercînd să se joace ca odinioară pe pantele bine știute.

Oamenii au simțit lacrimile zeilor pe Thurai cel cu vârful înzăpezit, dar și-au zis că era ploaia; au auzit și suspinele lor, în zori, în vînturile tînguitoare din Lerion. Zeii călătorese cu corăbiile norilor, iar sătenii înțelepți cunosc legende care-i împiedică să umble prin unii munți noaptea, cînd cerul e înnoat, fiindcă zeii nu mai sînt atît de îndurători ca în alte rînduri. La Ulthar, pe celălalt mal al rîului Skai, locuia cîndva un bătrîn dor-

nic să-i vadă pe zeii pământului. Un om tare înțelept, care cunoștea cele șapte cărți secrete ale lumii, ca și manuscrisele din îndepărtata și petrificata cetate Lomar. Numele lui era Barzai Înțeleptul. Sătenii povestesc cum a urcat el muntele, în noaptea unei eclipse bizare.

Știa atîtea lucruri despre zei și despre venirile și plecările lor, le ghicea atît de bine tainele, că lumea îl credea și pe el un semizeu.

El fusese acela care îi sfătuisese pe țigoveții din Ulthar să oprească prin lege uciderea pisicilor, el arătase tinărului preot Atal unde se duc pisicile negre în miezul nopții de Sfîntul Ioan. Barzai era priceput în știința zeilor pământului și dorea nespuse să-i vadă la chip. Își închipuia că adîncă sa cunoaștere a zeilor îl va apăra de minia lor. Așa că se hotărî să urce pe vârful stîncos al muntelui Hatheg-Kla, într-o noapte cînd era sigur că zeii aveau să fie acolo.

Hatheg-Kla se află în pustiu pietros de dincolo de Hatheg, al cărui nume îl poartă, și se înalță ca o statuie de piatră la capătul unui templu tăcut. Vârful lui e mereu înfășurat în cețuri, intrucît cețurile sînt amintirile zeilor, iar pe atunci zeilor le plăcea mult ținutul Hatheg... Adesca, zeii pământului veneau în Hatheg cu corăbiile lor de nori, imprăștiind pe pante aburi albi-cioși cînd dansau în vârful muntelui printre amintirile lor, pe clar de lună. Sătenii din Hatheg pretind că-i imprudent să urci muntele și pe vreme bună, iar ca să urci acolo noaptea, cînd aburii albi-cioși ascund piscul, e primejdie de moarte.

Însă Barzai nu ținu seama de vorbele lor cînd sosi din Ulthar, însoțit de tinărul preot Atal, discipolul său. Atal nu era decît fiul unui hangiu și se temea intrucitva, dar tatăl lui Barzai fusese senior, într-un castel străvechi; de aceea Barzai nu avea asemenea superstiții de rînd. El nu-i lua în seamă pe sătenii înfricoșați. Cei doi ieșiră din țîrg și se adînciră în pustiu de piatră, în ciuda văicărelor cu care îi însoțiseră țărani. Noaptea, lîngă

focul lor de tabără, vorbeau despre zei. Călătoriră astfel vreme de mai multe zile și văzură de departe mureșul Hatheg-Kla, aureolat de ceață. În a treisprezecea zi, ajunseră la poalele muntelui, iar Atal nu-și mai ascunse teama. Dar Barzai era bătrîn și înțelept. Lui nu-i era frică. Își începu cu curaj drumul în sus, pe panta necălcătată de vreun om încă din epoca lui Sansu (la care face cu groază aluzie în manuscrisele pnakotice).

Calea lor trecea numai pe stîncă și devenise periculoasă din pricina crăpăturilor, a colților de piatră și a avalanșelor. Apoi vremea se făcu rece și ninse. Barzai și Atal alunecau și cădeau pe cînd se cățarau ajutîndu-se cu toiegele și cu securea. În sfîrșit, aerul se rarefie, iar cerul își schimbă culoarea. Cățărătorii începură să respire greu. Dar merseră mai departe, încîntați de neobișnuitul peisajului, ațîțați de ceea ce urma să se întîmple pe culme cînd avea să strălucească luna și aburii albișioși aveau să se împrăștie.

Vreme de trei zile se tot cățărău spre acoperișul lumii, apoi făcură popas, așteptînd ca luna să se ascundă în nori. În următoarele patru nopți nu apăru nici un nor, iar luna scilipea rece prin ceața ușoară ce înconjura piscul tăcut. Apoi, în cea de-a cincea noapte, cînd luna era plină, Barzai văzu niște nori groși sosind dinspre nord și stătu de veghe împreună cu Atal, așteptîndu-i să se apropie. Ei pluteau, grei și misterioși, cu o deliberată incetineală. Se rinduiră în jurul muntelui, mult deasupra celor ce vegheau, ascunzînd de ochii lor luna și piscul. Cei doi oameni priviră cu încordare într-acolo o oră întreagă, iar în acest timp norii se involburau și stratul lor devenea tot mai dens.

Barzai cunoștea obiceiurile zeilor pămîntului. Asculta cu atenție, însă Atal resimțea răceala nopții umede și-i era teamă. Cînd Barzai începu să se cațere mai sus, făcîndu-i semn și lui, Atal ezită multă vreme să-l urmeze. Iar cînd, în cele din urmă, se puse în mișcare, Atal abia vedea forma cenușie a lui Barzai pe pantă, în lumina

tulbure a lunii. Barzai era destul de departe în fața lui și părea să se cațere cu mult mai ușor decît Atal, în ciuda vîrstei sale. El nu se temea de înălțimea devenită insuportabilă și nu pregeta dinaintea despicăturilor largi care lui Atal, cînd trebuia să le depășească, îi dădeau amețeli. Continuă deci să urce peste stînci și genuni periculoase, înfiorați uneori de liniștea adîncă a virfurilor înghețate și dezolate, de înălțimile de granit. Deodată, Barzai dispăru din privirile lui Atal, escaladînd un perete ce părea că se înalță acolo, anume spre a bara trecerea oricui nu era un admirator al zeilor pămîntului. Atal se afla mult mai jos și se întrebă ce-i rămînea de făcut odată ajuns acolo, cînd observă că lumina se întărise în mod ciudat, de parcă virful fără nori, loc de întîlnire al zeilor sub revărsări de lună, ar fi fost foarte aproape. Și în vreme ce se cățara pe peretele uriaș spre cerul luminat, o spaimă imensă puse stăpînire pe el. Distinse prin ceață glasul lui Barzai, care striga în extaz:

— I-am auzit pe zei! I-am auzit pe zeii pămîntului cîntînd pe Hatheg-Kla. Vocile zeilor pămîntului îi sînt acum cunoscute lui Barzai Profetul! Ceața e ușoară și luna strălucitoare, încît o să-i văd pe zei dansînd pe piscul pe care l-au iubit atîta în tinerețea lor. Înțelepciunea lui Barzai l-a făcut mai mare decît zeii pămîntului, iar împotriva voinței sale farmecele și piedicile lor rămîn neputincioase. Barzai îi va privi pe zei, zeii cei orgolioși, zeii cărora nu le place să fie văzuți de om.

Atal nu mai putea auzi glasul acela, însă era acum foarte aproape de peretele uriaș și căuta locuri de sprijin. Apoi auzi vocea lui Barzai întărită și ascuțită.

— Ceața e foarte ușoară și luna aruncă umbre pe pantă, glasurile zeilor pămîntului sînt puternice, se tem de venirea lui Barzai Înțeleptul, care e mai mare decît ei. Lumina lunii tremură pe cînd zeii dansează. Le văd siluetele dansînd și dezlănțuindu-se în sclipirea lunii. Lumina slăbește și zeii se tem...

Cind Barzai striga aceste cuvinte, Atal avansa spre vîrf ca și cum legile pămîntului se înclinau dinaintea altor legi mai puternice. Căci, dacă locul era mai abrupt ca oricînd, drumul devenise acum nespus de ușor, iar povîrnișul nu mai fu decît o piedică neînsemnată cînd îl atinse și se lăsă să alunece în sus pe perete. Lucirea lunii scăzuse în mod inexplicabil și, în vreme ce Atal își continua suișul prin ceață, își auzi tovarășul urlînd în întineric:

— Luna e sumbră și zeii dansează în noapte. Cerul e cuprins de teroare, căci peste lună s-a abătut o eclipsă pe care nici o carte omenească ori divină n-a prezis-o vreodată. O magie necunoscută domnește pe Hatheg, fiindcă strigătele zeilor înfricoșați s-au prefăcut în hohote de ris, iar pantele de gheață urcă în cerurile negre spre care mă îndrept. Hei! Hei! În sfîrșit! În lumina vagă îi disting pe zeii pămîntului.

Atunci Atal, alunecînd pe pantele vertiginoase, auzi în beznă un ris înspăimîntător, amestecat cu un țipăt cum nu s-a mai pomenit vreodată, poate doar în acel Phlegethon al unor coșmare cu neputință de povestit. Un țipăt în care se răsfrîngeau toată oroarea și toată groaza unei vieți întregi, adunate într-o singură clipă.

— Ceilalți zei, zeii infernurilor exterioare care-i apără pe nevolnicii zeii ai pămîntului! Nu te uita! În-țoarce-te! Nu privi! Răzbunarea abiselor fără capăt! Acest hău cumplit și blestemat... Zei milostivi ai pămîntului!... Cad în cer!

Iar pe cînd Atal închidea ochii, își astupa urechile și încerca să fugă spre a scăpa de atracția puternică a înălțimilor necunoscute, o furtună teribilă izbucni pe Hatheg-Kla, trezindu-i din somn pe bravii săteni din cîmpii și pe bunii țîrgoveți din Hatheg, Nir și Ulthar și făcîndu-i să privească printre nori ciudata eclipsă de lună pe care nici o carte n-o prevăzuse. Cînd luna dispăru, în sfîrșit, Atal era în siguranță pe gheturile mai

joase ale muntelui, dincolo de privirea zeilor pămîntului sau a celorlalți zei.

Stă scris în manuscrisele pnakotice că Sansu n-a găsit nimic altceva decît gheață și stîncă atunci cînd s-a cățarat pe Hatheg-Kla, în primele vîrste ale lumii. Totuși, cînd oamenii din Ulthar, Nir și Hatheg își învinseseră teama și urcară muntele, ziua, în căutarea lui Barzai Înteptul, găsiră gravat în piatra muntelui un curios simbol ciclopic de cincizeci de coți lățime, ca și cum stîncă ar fi fost cioplită cu o dală uriașă. Iar simbolul semăna cu cele întîlnite de învățați în niște părți ale manuscriselor pnakotice prea vechi pentru a mai putea fi descifrate.

Barzai Înteptul n-a mai fost găsit niciodată, iar Atal, preotul hărăzit cu sfințenie, n-a putut nicicînd să se roage pentru odihna sufletului său. De atunci și pînă azi, oamenii din Ulthar, Nir și Hatheg se tem de eclipse și se roagă în noaptea cînd aburi albicioși ascund vîrfurile muntelui și luna. Iar deasupra ceturilor de pe Hatheg-Kla, zeii pămîntului dansează uneori cu amintirile lor, căci se știu în siguranță deplină. Le place să vină din necunoscuta țară Kadath, pe corăbiile lor de nori, să se joace ca în timpurile vechi, cînd pămîntul era tînăr și oamenii nu se cățarau pe culmile inaccesibile.

Chiar în vârful unei coline înverzite, pe coastele căreia cresc copacii noduroși ai unei păduri datînd din epoci in memoriale, se înalță vechiul castel al strămoșilor mei. Vreme de secole, a slujit drept adăpost și feudă neamului nostru semet, cu o vechime ce întrece pe cea a meterezelor acoperite de mușchi și care dominau, odinioară, cîmpia aspră și sălbatică din jur. Turnurile îmbătrinite, purtînd pecetea furtunilor stîrnite prin generații și fărîmițindu-se astăzi sub neînduplecata, sub cumplita apăsare a timpului, făceau parte, în Evul de Mijloc, dintr-o fortăreață formidabilă, printre cele mai redutabile din Franța. De la înălțimea turnurilor crenelate și a meterezelor sale, baroni, conți, pină și regi au fost ținuți în șah și niciodată spațioasele ei săli de arme n-au răsunit sub pașii cuceritorilor.

Dar lucrurile s-au schimbat mult după epoca feudală. Austeritatea a înlocuit fastul de dinainte. Prea mîndri de numele lor încît să se dedice comerțului, înaintașii mei s-au despărțit încetul cu încetul de bunurile posedate. Nici castelul n-a fost cruțat: zidurile i se macină, parcul e năpădit de ierburi crescute nebunește, șanțurile de apă sînt goale, iar turnulețele amenință să se prăbușească. Înăuntru, pardoselile denivelate, tapiseriile învechite, lambriurile mîncate de cari povestesc istoria noastră lugubră, aceea a unei splendori apuse.

Pe măsură ce se scurgeau secolele, cele patru turnuri mari au căzut pe rînd în ruină, pină în ziua cînd n-a mai rămas decît unul să-i adăpostească pe rarii descendenți ai seniorilor, atotputernicii cîndva, ai acestor locuri.

Într-una din camerele spațioase și lugubre ale turnului pomenit, eu însumi, Antoine, ultimul dintre nefericiții și blestemații conți de C..., am văzut lumina zilei cu nouăzeci de ani în urmă.

Primii ani ai vieții mele agitate i-am petrecut între aceste ziduri și în aceste păduri întunecoase, ca și prin rîpele și peșterile sălbatice din coasta colinei. Nu mi-am cunoscut niciodată părinții. Tatăl mi-a fost ucis la vîrsta de treizeci și doi de ani, cu o lună înainte de a mă naște eu, de o pîatră desprînsă dintr-unul din crenelurile castelului. Iar mama a murit aducîndu-mă pe mine pe lume. M-a crescut un bătrîn servitor foarte inteligent care răspundea la numele de Pierre. Eram unicul copil, iar singurătatea îmi era și mai adîncă din pricină că tutorele meu mă obliga cu strictete să stau departe de copiii țaranilor, ale căror locuințe se risipesc în cîmpie, la poalele dealului.

Pe atunci, Pierre îmi spunea că această regulă trebuia respectată deoarece prin naștere eram așezat foarte sus față de oamenii de rînd. Acum știu că țelul său adevărat era să mă împiedice să aflu ceea ce se povestea noaptea, cu voce scăzută, la lumina focului din vetre, despre cumplitul blest în ce apăsa asupra familiei noastre. Izolat și lăsat de capul meu, mi-am petrecut o bună parte din copilărie citind vechile volume care umpleau biblioteca prăfuită a castelului și plimbîndu-mă prin pădurea fantomatică de pe colină. Foarte curînd m-a lovit melancolia. Nu mă mai interesa decît ceea ce ținea de natura misterioasă și de ocultism.

N-am reușit să cunosc prea multe lucruri despre familia mea, însă puținul pe care l-am aflat m-a impresionat profund. Poate că această trăsătură curioasă o datorez reținerilor lui Pierre cînd se întîmpla să-mi vorbească despre ai mei, dar adevărul e că mereu se întîmpla să nu pot auzi pronunțîndu-se numele stirpei mele fără să tremur de spaimă.

Pe măsură ce creşteam, am pus cap la cap fragmentele de informaţie pe care reuşisem cu greu să le smulg de pe buzele bătrînului meu preceptor. Povestea lui se referea la nişte împrejurări care întotdeauna mi-au părut stranii, dar pe care acum le găseam neliniştitoare. E vorba de vîrsta precoce la care toţi conţii din neamul nostru îşi găsiseră moartea. Pînă atunci crezusem că eram o familie de oameni cu viaţă foarte scurtă, însă am început să reflectez la toate acele decese premature şi să fac legături între ele şi divagaţiile bătrînului, care pomenea adesea de blestemul ce, de secole, îi împiedica pe toţi deţinătorii titlului să treacă de treizeci şi doi de ani.

În ziua cînd aniversam douăzeci şi unu, bravul Pierre mi-a înmînat un manuscris care, spunea el, fusese transmis din tată în fiu de multe generaţii. Conţinutul său mi-a părut foarte îngrijorător, iar lectura acelui document a avut darul să-mi confirme cele mai teribile temeri. Pe vremea respectivă, credinţa mea în supranatural era de nezdruccinat; altfel, cum să-mi explic faptul că n-am respins cu dispreţ istoria aceea incredibilă?

Pergamentul data din secolul al XII-lea, cînd vechiul castel se afla în apogeul puterii sale. Evoca portretul unui personaj care trăise odinioară pe pămînturile noastre. Un bărbat cu mari merite, deşi condiţia sa îl plasa doar cu puţin deasupra ţăranilor. Se numea Michel, dar fusese poreclit *cel Rău* din cauza sinistrei sale reputaţii. El cunoştea, într-adevăr, înflorătoarele secrete ale magiei negre şi ale alchimiei. Şi fiindcă mersese cu studiul mult dincolo de ceea ce-i îngăduia propria sa stare socială, cercetările lui privitoare la piatra filosofală sau la elixirul vieţii eterne îl terorizau pe săteni. Michel *cel Rău* avea un fiu, Charles, un băiat la fel de versat în ştiinţele oculte şi care primise porecla *Vrăjitorul*. Cei doi locuiau chiar la marginea satului şi erau bănuţi că se dedau unor practici dintre cele mai odioase. Se spunea, de pildă, că bătrînul Michel îşi arsesese de vie nevasta într-un sa-

crificiu destinat diavolului, iar răpirea fără urme a mai multor copii de ţăran tot lor le era pusă în seamă. Cu toate acestea, în întunecata fire a tatălui şi a fiului exista o mintuitoare rază de umanitate. Bătrînul îşi adora fiul, iar tînărul nutrea pentru tatăl său o iubire mistică.

Într-o noapte, castelul a cunoscut o mare agitaţie ca urmare a dispariţiei micului Godfrey, fiul contelui Henri. În fruntea escortei sale, tatăl disperat conducea el însuşi cercetările. Ajunse astfel la vrăjitori, unde îl găsi pe Michel *cel Rău* aplecat deasupra unui uriaş cazan în clocot. Orbit de deznădejde, furios, pierzîndu-şi cu totul controlul nervilor, contele îl înhăţă de gît, cu violenţă, pe bătrîn. Cînd îşi slăbi strînsoarea, victima lui nu mai era în viaţă. Chiar atunci servitorii îl anunţară că micul Godfrey fusese găsit într-una din camerele nefolosite ale castelului. Dar era prea tîrziu pentru sărmanul Michel, care murise degeaba.

În vreme ce contele şi oamenii săi se îndepărtau de umila locuinţă a alchimistului, silueta lui Charles Vrăjitorul apăru printre copaci. El înţelese astfel, din vorbăria iobagilor atraşi de agitaţia aceea, tot ce se petrecuse. Mai întîi păru să nu-i pese de soarta tatălui său, apoi înaintă încet spre contele şi rosti cu o voce ştearsă, şi totuşi terifiantă, acest blestem înspăimîntător:

— Fie ca nici un nobil din stirpea ta ucigaşă să nu trăiască mai mulţi ani decît ai tu acum.

Cu aceste cuvinte, scoase din tunică o fiolă cu un lichid străveziu pe care i-l aruncă în faţă ucigaşului tatălui său. Apoi dispăru în beznă noapţii.

Contele muri pe loc, fără să scoată un sunet. Fu îngropat în ziua următoare. Abia trecuse de treizeci şi doi de ani. Cete de ţărani bătură în lung şi-n lat pădurile învecinate şi pășunile din împrejurimi, dar urma Vrăjitorului nu mai fu găsită niciodată. Apoi timpul estompă în memoria familiei contelui Henri amintirea acelui blestem. Cînd Godfrey, pricină involuntară a tragediei şi purtător al titlului, fu ucis în cursul unei partide de

vinătoare, cu o săgeată, la vîrsta de treizeci și doi de ani, nimeni n-a făcut nici cea mai mică legătură între sfîrșitul său și prezicerea lui Charles. Dar cînd, peste încă niște ani, fiul său Robert fu găsit mort fără vreo cauză aparentă, pe un cîmp învecinat, țăranii vîrstnici nu scăpară prilejul să observe coincidența tulburătoare: și el avea tot treizeci și doi de ani. Louis, fiul lui Robert, fu găsit înecat într-un șanț la aceeași vîrstă fatidică. Neliniștitoarea necrologie continua astfel pînă în zilele noastre. Tuturor acestor Henri, Robert, Antoine și Armand li se smulseseră viețile fericite și virtuose la vîrsta pe care o avea nenorocitul de strămoș cînd fusese asasinat.

Dacă era să cred în cronica aceea, îmi rămîneau deci, cu totul, unsprezece ani. Viața, pînă atunci fără interes pentru mine, mi-a devenit mai prețioasă cu fiecare zi petrecută în studiul vrăjilor magiei negre. Rupt de lume cum eram, știința modernă n-a avut asupra mea nici o influență. Îmi petreceam tot timpul, așa cum trebuie să se fi întîmplat în Evul Mediu cu bătrînul Michel și cu fiul său Charles, însușindu-mi știința demonologică și alchimică. Deși am citit cu atenție toate documentele pe care le puteam aduna, niciunde n-am găsit vreo referire la incredibilul blestem ce apăsă asupra familiei mele. În rarele mele momente de luciditate, mergeam pînă acolo încît să invoc o cauză naturală cu explicație la toate decesele, atribuind moartea prematură a înaintașilor mei descendenților sinistrului Charles Vrăjitorul. După cîte putusem afla, alchimistul nu părea să fi lăsat vreun moștenitor. M-am întors așadar la studiile mele, căutînd disperat o formulă magică prin care să-mi eliberez neamul de infernala fatalitate. Oricum, un lucru era sigur: eu unul n-aveam să mă însor. Cum eram ultimul membru în viață al casei noastre, blestemul avea să ia astfel sfîrșit o dată cu mine. Cînd am împlinit vîrsta de treizeci de ani, bătrînul Pierre a fost chemat pe lumea cealaltă. Singur, l-am îngropat sub pietrele curții,

acolo pe unde îi plăcuse atîta să se plimbe. Rămăs unicul ocupant al acestei uriașe clădiri, am simțit că teama mi se domolea treptat. Mintea nu-mi mai protesta în van împotriva unei soarte de neocolit și am ajuns chiar să nu mai tremur la gîndul unui sfîrșit ce fusese al tuturor strămoșilor mei.

Începînd din clipa aceea, mi-am petrecut cea mai mare parte din timp explorînd sălile și turnurile părăsite ale castelului, lucru pe care, din frică, nu-l făcusem niciodată în tinerețe. Unele încăperi nu mai fuseseră vizitate de vreo ființă omenească de mai bine de patru veacuri. Am descoperit acolo numeroase obiecte ciudate, mobile acoperite de praf secular, putrezite din pricina umezelii, și cantități incredibile de pînze de păianjen. Niște lilieci enormi, cu aripi osoase, erau singurii ocupanți ai locului. Am început să-mi țin cu minuție socoteala vîrstei, în zile și ore. Fiecare balans al uriașei pendule din bibliotecă îmi smulgea cite o secundă de viață. Mă apropiam în felul acesta de momentul atît de multă vreme temut. Întrucît cea mai mare parte a strămoșilor mei muriseră cu puțin înainte de a atinge vîrsta exactă a contelui Henri, mă așteptam în orice clipă la un sfîrșit. Cum avea să-mi fie moartea? Sub ce formă se va înfățișa blestemul? Nu puteam ști, firește, dar nici n-aveam de gînd să mă supun fără împotrivire. Nu voiam să fiu o victimă lașă. În așteptare, am reînceput să scotocesc cu patimă prin ungherele vechiului castel. Iar în decursul celei mai lungi dintre explorări, cu mai puțin de o săptămînă înaintea sfîrșitului meu, conform calculelor, s-a produs întîmplarea care, pentru mine, urma să fie cea mai importantă din viață.

După ce aproape toată dimineata urcăsese și coborîsesem scările unui turn în ruină, după-amiază am cercețat nivelele inferioare, iar acestea m-au condus în ceea ce putea fi la fel de bine o remiză medievală sau un mai recent depozit de muniții. Străbătînd încet coridorul cu urme de salpetru, aflat chiar la capătul ultimei scări,

am descoperit la lumina tremurătoare a torței un zid neted și umed care îmi bara calea. Tocmai voiam să mă întorc, când privirile mi-au căzut pe o trapă prevăzută cu inel, chiar în fața mea. Cuprins de curiozitate, am reușit nu fără efort să ridic capacul de lemn, dînd la iveală o gaură neagră prin care ieșeau aburi atît de ne-sănătoși, încît sclipirea torței deveni șovăitoare. Îndată ce flacăra, înclinată spre bezna de dedesubt, a reînceput să ardă normal, am întezărit capătul de sus al unei scări de piatră și m-am hotărit să cobor. Erau trepte multe și conduceau spre un coridor îngust ce trebuie să fi fost săpat adînc sub nivelul solului. Destul de lung, culoarul se termina printr-o masivă poartă de stejar, pătrunsă de umezeală, și care nu ceda deloc încercărilor mele de a o deschide. Ostenit din cale-afară, mi-am întrerupt eforturile infructuoase. Abia apucasem să fac cîțiva pași în direcția scării că, deodată, am avut parte de un șoc dintre cele mai violente și mai zguduitoare ce se pot imagina. Cînd mă așteptam mai puțin, poarta grea s-a deschis încet îndărătul meu, scîrtilind înfiorător din balamalele ruginite. Pentru moment, n-am putut deloc să-mi controlez reacțiile, într-atîta tremuram de frică. Iar, cînd în fine, m-am întors spre locul de unde venea zgomotul, ochii aproape că mi-au ieșit din orbite la vederea spectacolului ce li se oferea. Acolo, în deschizătura străvechii porți gotice, stătea o ființă ome-nească. Omul era îmbrăcat cu o tunică lungă, de culoare închisă, și avea pe cap o tichie de felul celor purtate în Evul Mediu. Barba lui bogată era de un negru intens, iar fruntea — cu mult mai înaltă decît frunțile obișnuite. Obrajii săi scofilciți erau marcați de șanțurile adînci ale ridurilor; miinile lungi, noduroase, semănînd cu niște gheare, aveau o albeață de marmură, cum nu mai văzusem la cineva niciodată pînă atunci.

Cu un aspect scheletic, silueta era teribil de girbovită și părea pierdută în pliurile ample ale aceluia veș-mînt anacronic. Dar mai ciudat decît orice îi erau ochii,

două abise de beznă întru totul asemănătoare, exprimînd o profundă inteligență, dar și o cruzime aparent inumană. Iar ochii aceia erau acum ațintiți asupra mea, străpungîndu-mi sufletul cu ura lor și țintuindu-mă pe loc. Într-un tirziu omul a început să vorbească pe un ton sepulcral care m-a înghețat pînă la oase. Limba folosită de el era o formă de latină coruptă, întrebuintată de oamenii cei mai instruiți din epoca feudală. Nu-mi era necunoscută, datorită cercetărilor efectuate asupra lucrărilor unor alchimiști și demonologi din vechime. Strania apariție a evocat blestemul ce plana peste neamul meu, înștiințîndu-mă că voi muri curînd. După ce mi-a amintit crima comisă de strămoșul meu față de persoana bătrînului Michel cel Rău, a insistat copios asupra răzbunării lui Charles Vrăjitorul. Mi-a povestit cum, odată scăpat la adăpostul nopții, tînărul Charles revenise după mulți ani ca să-l ucidă pe moștenitorul Godfrey cu ajutorul unei săgeți, chiar înainte de a atinge vîrsta la care pierise tatăl lui. Fără știrea nimănui, revenise să trăiască pe domeniu și se instalase tocmai aici, în acea încăpere subterană, veche și părăsită. Pe Robert, fiul lui Godfrey, îl doborîse pe cîmp, obligîndu-l să inghită otravă. Apoi îl omorîse pe fiul lui Robert, și tot așa, pînă în ziua aceea. De secole, veghea cu stăruință la împlinirea termenelor crude ale blestemului său răzbunător.

Era acolo, însă, un mister pe care nu-l înțelegeam. Cum de Charles Vrăjitorul, care trebuie să fi murit cu mai multe sute de ani în urmă, putuse să-i lovească pe înaintașii mei cu atîta regularitate? În vremea asta, omul vorbea cu satisfacție despre cercetările alchimice extrem de serioase pe care cei doi vrăjitori, tată și fiu, dar mai cu seamă Charles, le efectuaseră asupra unui elixir ce trebuia să-i aducă, aceluia care-l sorbea, viața și tîneretea veșnică. Entuziasmul său era atît de mare, încît pentru o clipă cumplitii lui ochi negri își pierdură din cruzime. Dintr-o dată, însă, privirile i-au sclipit

iarăși halucinant și, cu un șuierat ca de șarpe, străinul a fluturat o fiolă de sticlă cu intenția limpede de a mă asasina la fel cum făcuse, cu șase sute de ani mai devreme, Charles Vrăjitorul cu strămoșul meu. Împins de instinctul de conservare, am rupt brusc farmecele ce mă țineau nemișcat și am aruncat, cu putere, torța spre arătarea aceea amenințătoare. Sticla s-a spart de pietre, pe cînd tunică ucigașului lua rapid foc, aruncînd o lumină fantomatică peste întreaga scenă. Tipătul de spaimă și de furie neputincioasă scăpat de pe buzele muribundului a depășit atunci, în oroare, ceea ce puteau suporta nervii mei zdruncinați. M-am prăbușit, fără cunoștință, pe pardoseala mîloasă.

Cînd mi-am revenit în simțiri, bezna era deplină; tremurînd de frică la amintirea celor văzute cu puțin timp în urmă, am ezitat dacă să-mi duc mai departe cercetările, însă în cele din urmă curiozitatea a învins spaima. Cine putea fi oare, m-am întrebat, personajul acela diabolic? Cum reușise să pătrundă în turn? De ce se străduia să răzbune cu atîta patimă moartea lui Michel cel Rău? Și, mai ales, cum de se perpetuase prin secole, după moartea lui Charles Vrăjitorul, teribilul blestem?

Știînd că acela pe care tocmai îl doborîsem era omul menit să mă facă să dispar, m-am simțit eliberat cu totul de frica din trecut. Acum, că scăpasem, ardeam de dorința de a afla cit mai multe despre soarta crudă ce-mi urmărise familia și făcuse din tinerețea mea un coșmar fără capăt. Am găsit prin buzunare o brichetă cu silex și, cu ajutorul ei, am aprins cealaltă torță adusă de mine. Lumina palidă mi-a arătat mai întîi silueta deformată și neagră a misteriosului străin. Ochii lui cumpliti erau acum închiși. Întorcîndu-mă, am împins masiva poartă gotică, decis să intru în încăpere. Am descoperit acolo un fel de laborator de alchimist. Într-un colț zăcea o grămadă de metal galben, scînteietor în lumina torței. Poate că era aur, dar, aflîndu-mă încă

în puterea emoțiilor, am lăsat verificarea pentru mai tîrziu. În celălalt capăt al camerei, am găsit o deschizătură ce dădea spre una din numeroasele rișe ale pădurii. Era locul pe unde pătrunsese necunoscutul în castel. Revenit pe propriile mele urme, am trecut chiar pe lîngă străin și mi s-a părut că aud un geamăt slab. Înspăimîntat, m-am răsucit ca să examinez corpul calcinat și zgîrcit pe jos. Atunci, pe neașteptate, ochii aceia îngrozitori, mai negri decît fața arsă pe care străluceau, se măriră imens, cu o expresie imposibil de descifrat. Buzele plesnite înceară să rostească niște cuvinte pe care nu reușeam să le înțeleg. Am distins totuși numele lui Charles Vrăjitorul, cuvintele „an“ și „blestem“ au fost pronunțate și ele de gura deformată, însă nu izbuteam încă să găsesc un sens pentru vorbele acelea incoerente. Întrucît era limpede că nu pricepeam semnificația cuvintelor pronunțate, ochii negri mă fixară din nou, diavolește. Dezarmat de eforturile adversarului meu, am rămas dinaintea lui, imobil, tremurînd. Deodată, mizerabilul corp i-a fost însuflețit de o ultimă tresărire. Ridicîndu-și capul de pe pardoseala de piatră umedă, și-a redobîndit vorbirea pentru a striga, cu o ultimă suflare, niște cuvinte care, de atunci, îmi bîntuie zilele și nopțile:

— Smintitule! mi-a spus. Nu mi-ai ghicit secretul? N-ai destulă minte ca să recunoști voința care a făcut să dăinuie teribilul blestem ce apasă de șase sute de ani asupra familiei tale? Nu ți-am vorbit de elixirul vieții veșnice? Ori de tainele aflate de noi în alchimie? Eu sînt, îți spun. Eu! Eu, care am trăit șase sute de ani ca să-mi împlinesc răzbunarea, fiindcă nu sînt altul decît Charles Vrăjitorul!

Unii cred că lucrurile și locurile au suflet, iar alții cred că n-au. Cît despre mine, eu nu știu ce să spun, însă trebuie să vorbesc despre Stradă. Oamenii puternici și curajoși însufleteau Strada aceasta. Erau la fel ca noi și veneau din Insulele Binecuvîntate, aflate de cealaltă parte a mării. Chiar la început, Strada nu era decît o potecă străbătută de cei ce cărau apă făcînd naveta între izvorul din pădure și casele de lingă plajă. Apoi, pe măsură ce cătunul s-a mărit, nou-veniții și-au construit spre nord cabane de brad sau de stejar, cu partea dinspre pădure întărită prin zid, ca să reziste săgeților aprinse ale indienilor. După cîtiva ani, alți emigranți începură să-și ridice cabanele pe latura dinspre sud a Străzii. La vremea aceea umblau pe Stradă bărbați gravi, cu pălării țuguiate, avînd întotdeauna muschetele la îndemînă. Mai erau și femeile lor, dichisite cu bonete, și copiii lor cuminți. Seara, toată lumea asta mică se așeza dinaintea unor cămine imense, să citească ori să discute. Lucrurile pe care și le spuneau și pe care le făceau erau foarte simple, dar în ele își aflau curajul și puterea. Ele îi ajutau să învingă pădurea, să-și are cîmpurile. Copiii auzeau istorii cu întîmplările celor din vechime și legile lor, și mai ales auzeau vorbindu-se fără încetare despre acea scumpă Anglie de care ei nu-și puteau aminti, fiindcă n-o cunoscuseră niciodată. A existat un război, apoi indienii din ținut încetară să mai tulbure Strada. Toți acei oameni muncitori avură parte de prosperitate și de fericire. Copiii lor trăiau în bunăstare. Alte familii veniră din Patria-mamă și se așe-

zară de-o parte și de alta a Străzii. Crescură și copiii copiilor de pionieri, împreună cu ai noilor veniți, Cătunul deveni oraș, iar cabanele, una după alta, lăsară loc caselor. Construite din cărămidă și lemn, cu trepte de piatră, cu persoane mărginite de garduri din fier forjat, cu uși avînd deasupra ferestre în evantai, ele erau făcute să adăpostească mai multe generații. Înăuntru aveau șemineuri sculptate, scări frumoase, mobile plăcute, argintărie și porțelanuri rafinate provenind din Patria-mamă. Astfel că Strada aduna visele unui popor tinăr. Cu cît deveneau locuitorii ei mai frumoși și mai puternici, cu atît Strada se înveselea. Acolo unde mai înainte nu găseai decît forță și curaj, bunul gust și priceperea își făceau de-acum apariția. Literatura, pictura și muzica pătruseră în cămine, iar tinerii plecară la Universitatea înființată în partea de nord a cîmpiei. În locul drumului prăfuit, apărură dale pe care treceau calești aurite ori galopau cai de rasă. Trotuarele erau din cărămizi, cu inele de care să legi hățurile. Bărbații purtau sabie și perucă albă.

Strada aceasta avea mulți copaci: ulmi, stejari, arțari. Vara, totul era doar verdeață minunată și ciripit de păsărele. În spatele caselor existau grădini cu trandafiri, înconjurare de ziduri, străbătute de alei avînd pe margine garduri vii, împodobite cu cadrane solare și unde, după lăsarea serii, luna și stelele străluceau cît se poate de vesel, pe cînd mugurii înmiresmați scilipeau de umezeală. În mijlocul războaielor, catastrofelor și transformărilor, Strada continua să prospere. Odată, aproape toți tinerii plecară în același timp: mulți n-au mai revenit nicicînd. Era pe vremea cînd s-a coborît vechiul drapel, înlocuit de un altul, cu dungi și stele. Chiar dacă se vorbea atunci de mari schimbări, Strada n-a avut de suferit, căci locuitorii săi rămîneau egali cu ei înșiși, conținînd să se intereseze de aceleași lucruri familiare.

Iar copacii adăposteau mereu cintecele păsărelelor. Și seara, luna și stelele se aplecau mereu peste mugurii lacomi de prospețime, în grădinile cu trandafiri, înconjurate de ziduri. Apoi n-au mai fost pe Stradă nici săbii, nici calești și nici peruci. Cît de ciudați păreau oamenii cu bastoanele și cu părul lor tăiat scurt, vîrit sub căciuli de castor! Zgomote noi veneau din adîncurile zării. Semănau cu niște gîfiieli și urcau îndeosebi pe riul aflat la o milă depărtare. Mai tîrziu alte sunete necunoscute, ceva ca un bîziit, se adăugară celor de-acum știute. Poate că aerul nu mai era atît de curat ca odinioară, dar atmosfera locului, da, rămînea aceeași. Ea nu se schimbă nici cînd începură să găurească șoseaua în vecinătatea caselor pentru a viri acolo tuburi ciudate și stilpi înalți, purtători de cabluri bizare. Apoi veniră zile sumbre, cînd destui dintre cei ce cunoscuseră Strada n-o mai recunoscuseră, iar aceia care n-o cunoșteau începură s-o cunoască. Nou-veniții aveau glasuri aspre și stridente, fețele le erau dezagreabile. Unii dintre cei vechi plecară. Strada avu însă o nouă tresărire de mîndrie cînd o altă generație de soldați, îmbrăcați în verde, plecă mărșăluind la pas. Încă o dată numeroși tineri nu s-au mai întors. De-a lungul anilor, nenorociri noi se abătură asupra Străzii. Nu mai avea acum nici un copac. Grădinile ei cu trandafiri fură înlocuite de clădiri urite și scumpe, înălțate de-a lungul unor căi de acces paralele. În ciuda ravagiilor pricinuite de timp, de furtuni și de cîrîi, casele străvechi rezistau, fiindcă fuseseră construite să adăpostească mai multe generații. Chipuri noi își făcură apariția pe Stradă: fețe sinistre, oacheșe, cu trăsături dure și priviri furîșe. Oamenii aceștia vorbeau o limbă necunoscută și înscrisau semne știute și neștiute pe cea mai mare parte a caselor părăsite. Cărucioare trase cu brațele se îngrămădeau prin rigole, un miros grețos, cu neputință de definit, se înstăpîni prin locurile acelea, iar vechea imagine se scufundă într-un somn îndelungat.

O mare agitație se produse într-o bună zi pe Stradă. Războiul și revoluția bîntuiau cu furie dincolo de ocean. Se prăbușise o dinastie, iar supușii ei degenerați năvăleau în masă spre Vest, fără să li se știe intențiile. Mulți dintre ei se așezară în casele părăsite ce cunoscuseră înainte cîntecul păsărelelor și parfumul trandafirilor. Apoi Vestul se trezi și se alătură Patriei-mame în titanica sa luptă pentru civilizație. Deasupra orașului, drapelul vechi stătea alături de cel nou și de un altul mai simplu, cu trei culori glorioase. Dar aceste steaguri nu fluturau și peste Stradă, căci acolo domneau doar teama, ura și ignoranța. Din nou plecară tinerii, însă nu în același fel ca predecesorii lor. Ceva lipsea. Urmașii tinerilor din vremi trecute și care, îmbrăcați în uniforme de culoare brun-verzuie, plecau cu aceeași hotărîre în priviri ca și strămoșii lor, erau veniți din locuri depărtate și nu cunoșteau nici Strada, nici strălucirea ei de odinioară. Peste mări s-a cîștigat o mare victorie și cei mai mulți dintre soldați se întoarseră în triumf. A urmat prosperitatea. Însă pe Stradă domneau în continuare teama, ura și ignoranța. Numeroși străini sosiți de departe locuiau acum în casele vechi, și nu tinerii reveniți din război. Printre străinii aceia sinistri și oacheși, apăreau totuși și cîteva figuri asemănătoare celor ce fasonaseră odinioară Strada și-i creaseră atmosfera. Semănau unii cu alții, mai mult sau mai puțin, căci cu toții aveau în priviri o lucire nesănătoasă și neliniștitoare, plină de invidie, de ambiție ascunsă, de spirit al răzbunării sau de o energie rău folosită. Agitația și trădarea erau practicate de unii care plănuiau să aplice Vestului o lovitură fatală, intenționînd să ajungă apoi la putere în felul cum o făcuseră niște criminali în țara mizerabilă și înghețată de unde se trăgeau. Iar Strada adăpostea inima acestei conspirații. Casele ei clătinate gemeau de revoluționari străini care așteptau cu nerăbdare ziua cînd aveau să vorbească în sfîrșit singele, focul și armele. Poliția se interesa mereu de ei, dar nu era în stare să dovedească mare lucru.

Informatorii dădeau tircoale pe la brutăria Petrovici, pe la sordida Școală de economie modernă a lui Rifkin, pe la Clubul Cercului Social și la Cafeneaua Libertății. Acolo se adunau un mare număr de agitatori. Vorbeau cu voce scăzută, și de fiecare dată în vreo limbă străină.

Vechile case, casele construite cîndva de coloniști vînjoși și ale căror grădini de trandafiri scînteiau sub lună, erau încă în picioare. Priceperea Înaintașilor sfida timpul. Uneori, cite un poet singuratic ori vreun călător veneau să le vadă, încercînd să-și închipuie gloria lor dispărută. Dar poeții și călătorii erau puțini la număr. Prin mulțime circulau zvonuri care pretindeau că acele clădiri îi adăposteau pe capii unei întinse bande de teroriști, pregătiți să dea într-o zi anume semnalul masacrelor ce vor ruina America, distrugînd printr-o asemenea lovitură toate tradițiile, vechi și frumoase, iubite de Stradă. Manifeste și afișe pluteau prin rigolele respingătoare. Traduse în mai multe limbi, tipăriturile acestea încitau la crime și la răscoală. Cetățenii erau invitați să calce în picioare legile și virtuțile exaltate de părinții lor, să înăbușe suflul vechii Americi, tot ce, vreme de cinci secole, fusese sinonim cu Libertatea, Justiția și Echitatea anglo-saxonă. Se spunea că oamenii cei oacheși care își căutaseră adăpost în clădirile șubreze ale Străzii erau instigatorii unei revoluții murdare; că, la un singur ordin, mii de bestii străni, fără creier, aveau să iasă din cocioabele miilor de orașe, arzînd, masacrînd și prădînd totul în calea lor, pînă cînd urmele trudei înaintașilor vor fi dispărut definitiv. Iată ce se spunea în repetate rînduri, și mulți se temeau de fatidica dată de 4 iulie la care făceau afișele aluzie. Cu toate acestea, vinovații nu puteau fi găsiți. Nimeni n-ar fi știut să spună cu exactitate cine trebuia arestat pentru a decapita acel sumbru complot. De mai multe ori, echipe de polițiști îmbrăcați în albastru scotociră degeaba prin case. În cele din urmă renunțară să impună respectarea legii și menținerea ordinii, lăsînd orașul în seama propriului său destin.

În somnul său trist, Strada părea bîntuită de visele zilelor de demult, cînd oamenii purtînd muschete și pâlării conice făceau naveta între izvorul din pădure și casele de lingă plajă. Dar nimic nu mai putea împiedica producerea catastrofei. Oamenii aceia oacheși și sinistri își așteptau ceasul.

Strada își dormea mai departe somnul confuz, pînă cînd, într-o noapte, hoarde cu ochii scăpărînd de ură și de speranță se adunară la brutăria Petrovici, la Școala de economie modernă a lui Rifkin, la Clubul Cercului Social, la Cafeneaua Libertății și prin alte locuri. Mesaje ciudate fură transmise prin cabluri clandestine, mesaje în jurul cărora s-a risipit multă vorbă. Însă nu s-a știut cu adevărat ce se petrecuse decît la mare distanță de evenimente, cînd Vestul era salvat de pericol. Oamenii cu uniformă brun-verzui nu reușiră să afle secretele acelor sinistri și abili indivizi oacheși, dar își vor aminti mereu de noaptea cînd, înspre zori, mulți dintre ei fură trimiși în Stradă cu o misiune destul de diferită de cea la care se așteptau. Vă amintiți că birlogul anarhiștilor era foarte vechi și casele, devastate de ani, de furtuni și de cari, abia se mai țineau în picioare. Și totuși, evenimentele desfășurate în cursul respectivei nopți de vară surprinseră prin caracterul lor neașteptat. Fenomenul fu unul dintre cele mai stranii — chiar dacă nespuse de simplu. Într-adevăr, cu puțin după miezul nopții, fără cel mai mic avertisment, anii, furtunile și cariile își dobîndiră Strada. Toate casele se prăbușiră în același moment și nimic n-a mai rămas în picioare, afară de două semineuri vechi și de o bucată de zid din cărămidă. N-a scăpat nici un supraviețuitor.

Un poet și un călător, amestecați prin mulțimea venită să contemple dezastrul, povestiră lucruri ciudate. Poetul spunea că în orele de dinaintea zorilor văzuse conturîndu-se, peste ruinele vag distincte la lumina felinarelor, un alt peisaj, cu clar de lună, cu case aspectuoase, cu ulmi, stejari și arțari. Iar călătorul declară că,

în locul duhului pestilențial ce domnea de obicei prin locurile acelea, în aer plutea ceva ca un delicat parfum de trandafiri înfloriți.

Dar ce credit se poate pune pe visele unui poet și pe poveștile unui călător?

Sînt unii care cred că lucrurile și locurile au suflet, iar alții cred că n-au. Cît despre mine, nu știu ce să spun, dar v-am vorbit despre Stradă.

ANDRIEȘ C. LUCIAN
Nr 2036
Biblioteca Personală

OROAREA DE LA RED HOOK

„Există în jurul nostru demoni ai răului ca și ai binelui, și cred că trăim și ne mișcăm într-o lume necunoscută, într-un loc cu caverne, cu umbre, cu locuitori aflați la începutul evoluției lor. Poate că omul va regăsi într-o zi calea vechii științe, și n-am nici o îndoială că o știință redutabilă mai supraviețuiește.”

ARTHUR MACHEN

Cu cîteva săptămîni în urmă, la capătul unei străzi din tîrgul Pascoag (Rhode Island), un trecător înalt, bine clădit și plăcut la înfățișare, a devenit, prin comportarea sa neobișnuită, subiect de discuție. Cobora, se pare, dealul pe drumul dinspre Chepachet. Ajungînd pe strada principală a localității, căreia cîteva clădiri rezervate afacerilor îi dădeau un aer important, omul cotise spre stînga. În locul acela, fără vreun motiv aparent, reacționa într-un chip surprinzător. După ce privise fix timp de cîteva clipe cea mai înaltă dintre clădiri, se apucă să scoată urlete îngrozite, isterice, apoi țîșni într-o cursă nebunească, terminată printr-o cădere la rîspintia următoare. Ridicat de jos și scuturat de mîini binevoitoare, el păru conștient, nevătămat și, în mod evident, scăpat de atacul nervos. Bîlbîi niște explicații stînjinite în legătură cu încercările prin care trecuse, apoi, cu

ochii plecați, o luă înapoi pe drumul spre Chepachet, fără să se mai întoarcă. Părea straniu ca un astfel de incident să i se întâmple unui bărbat atât de voinic, de robust, cu aerul atât de normal și plin de înzestrări. Misterul nu fu elucidat nici de observațiile unui martor care recunoscuse în el pe chiriașul unui fermier de pe lângă Chepachet.

Omul, pe nume Thomas F. Malone, era un detectiv din New York aflat în concediu după o boală grea; o contactase în urma unei misiuni ieșite din comun, în jurul unei afaceri murdare ce se terminase tragic. Mai multe clădiri de cărămidă, foarte vechi, se prăbușiră în timpul unei descinderi a poliției la care participase și el. De altfel, referitor la moartea celor arestați și a colegilor săi, ceva m-a frapat în mod deosebit. El unul era cuprins de o groază imensă față de orice clădire care le putea sugera, fie și vag, pe cele prăbușite, încât pînă la urmă, pentru o perioadă nedefinită, psihiatrii i-au interzis să le mai privească.

Un medic din poliție, cu rude la Chepachet, apreciasse drept ideal ca loc de convalescență acest cătun alcătuit din case coloniale, de lemn. Detectivul se instalase acolo, după ce promisese că n-avea să se aventureze nicicînd pe străzile mărginite de clădiri din cărămidă fără să primească îngăduința specialistului din Woonsocket, căruia îi fusese incredințat. Plimbarea aceea pînă la Pascoag pentru niște cumpărături făcute din magazine fusese o greșală, iar bolnavul își plăti scump neascultarea: prin teamă, contuzii și umilințe. Asta era ce știau birfătorii din Chepachet și din Pascoag, dar de cazul său se interesau psihiatrii cei mai de vază.

La început, Malone mărturisise specialiștilor tot adevărul, însă se oprise, constatînd că se lovea de o neîncredere profundă. După aceea își ținu gura. N-a protestat cînd admiseseră cu toții că prăbușirea cîtorva imobile vechi în cartierul Red Hook din Brooklyn, unde pierduseră mai mulți ofițeri de poliție curajoși, îi dis-

trusese lui echilibrul nervos. Se spunea că ostenise mult la curățarea acelor cuiburi de dezordine și violență. Unele elemente ale anchetei erau prin ele însele îndea-juns de impresionante și, fără îndoială, neașteptata tragedie reprezenta picătura ce făcuse să se reverse paharul. Aceasta era o versiune edulcorată, acceptată de toată lumea. Nefiind îngust la minte, Malone și-a dat seama că era mai bine s-o accepte și el. Să povestești unor inși lipsiți de imaginație despre o oroare ce întrecă închipuirea omenească, așa cum era grozăvia caselor, cartierelor și conacelor mincate de lepră și de cancer, de un rău venit din lumi străvechi, ar fi fost o provocare ce putea atrage după sine zăvorîrea într-o celulă capitonată. Ca om cu judecată, în ciuda misticismului său, Malone preferase unei asemenea perspective o perioadă de ședere în țară.

Avea intuiția celților pentru lucrurile stranii și ascunse, dar și privirea rapidă a logicianului pentru ceea ce, în înfățișarea sa exterioară, nu-i părea convingător. Acest amestec îl antrenase destul de departe în decursul celor patruzeci și doi de ani de viață, conducîndu-l în locuri neobișnuite pentru cineva născut într-un conac georgian din vecinătatea Parcului Phoenix, și care-și desăvîrșise studiile universitare la Dublin. Acum, cînd își revedea amintirile înfiorătoare, Malone se felicita că păstrase doar pentru sine secretul unui lucru capabil să transforme un luptător neînfricat într-un nevrozat copleșit de neliniște. Nu era pentru prima dată că senzațiile sale bizare rămîneau fără explicație; iar însuși faptul de a fi căzut în abisele poliglote ale lumii din subteranele New York-ului nu reprezenta, oare, o ciudățenie aflată dincolo de orice explicație rațională?

Cum să vorbești unor inși prozaici despre vrăjitoria practică în vechime și despre minunile ce se înfățișează numai ochilor sensibili? Cum să evoci acel cazan otrăvit cu toate drogurile unor epoci înfricoșătoare care-și amestecă laolaltă veninul, perpețindu-și spaimile obscene?

Văzuse infernala flacără verde a misterului nedeazăluit într-o zgomotoasă și evazivă confuzie de poște exterioare și de blasfemii lăuntrice, și zimbise cînd toți cunoscuții lui din New York își bătuseră joc de ceea ce povestea el. Oamenii aceia cinici glumiseră, făcînd haz de fantastica lui goană după mistere indescifrabile, și-l asiguraseră că, în timpurile noastre, orașul n-avea parte decît de mediocritate și vulgaritate. Unul dintre ei paria-se pe o sumă considerabilă că din relatarea aceea nu va ieși nici măcar un articol pentru revista din Dublin. Să scrii o istorie cu adevărat interesantă despre lumea interlopă a New York-ului? Cugetînd la asta, simțea acum că ironia sortii îndreptățise asemenea cuvinte nefaste, chiar dacă în ascuns le respingea semnificația. Oroarea întrezărită de el nu putea da naștere unei povestiri, deoarece, asemeni cărții citate de criticul german al lui Poe, „es lässt sich nicht lesen“, n-avea să se lase citită nici ea.

II

Pentru Malone, existența conținea întotdeauna un sens misterios. În tinerețe, simțise frumusețea ascunsă și extazul lucrurilor, fusese un poet. Dar sărăcia, amărăciunea și exilul îi întorseseră privirea în direcții mai obscure și fremătase la vederea răului înrădăcinat în lumea înconjurătoare. Viața de zi cu zi devenise pentru el o fantasmagorie de umbre macabre, cînd fierbînte de putregaiuri tănuite, în cel mai pur stil al lui Beardsley, cînd lăsînd să se ghicească teroarea dincolo de formele și obiectele cele mai banale, ca în compozițiile foarte subtile ale lui Gustave Doré.

Socotea că e normal ca destui oameni foarte inteligenți să-și rîdă de misterele extrem de profunde, căci, își zicea el, dacă spiritele superioare ajungeau în contact

nemijlocit cu secretele păstrate de cultele străvechi, anomaliiile rezultate de aici nu numai că ar fi putut distruge lumea, dar ar fi amenințat însăși integritatea Universului. Toate aceste cugetări erau fără îndoială morbide, însă o logică ascuțită și simțul umorului reechilibrău balanța. Îl mulțumea să lase asemenea noțiuni în miezul unor viziuni pe jumătate uitate și să se joace cu ele. Criza de isterie nu apărură decît atunci cînd datoria avea să-l arunce în infernul unei revelații prea brutale și prea insidioase pentru a mai putea s-o evite. Fusese repartizat de cîtva timp la secția de poliție de pe Buther Street, în Brooklyn, cînd a început afacerea din Red Hook. Red Hook e un labirint de maghernițe din vecinătatea vechiului chei, vizavi de Governor's Island, cu străzi murdare urcînd dinspre debarcader pînă pe înălțimea de unde ruinele Clinton și cele de pe Court Street conduc spre Borough Hall. Majoritatea caselor sînt din cărămidă și datează din primul sfert al secolului al XIX-lea, iar unele dintre ulițele și ulicioarele foarte întunecoase au îmbătrînita savoare pe care convențiile literare o numesc „dickensiană“. Populația lor este extrem de diversă și de misterioasă. Sirieni, spanioli, italieni și negri se amestecă aici cu cei din învecinata mahala scandinavă și americană. Un turn al lui Babel gălăgios și murdar, ce răspunde prin strigăte stranii plescăltului scos de valurile infuriate pe pontoanele lunecoase și monstruoaselor litanii compuse de șuierăturile din port.

Cu mai multă vreme în urmă, pe aici peisajul era cu totul altul. Marinari cu ochi limpezi locuiau în interioarele aranjate cu gust și străbăteau străzile în lungul cărora se înșirau casele mai mari de pe colină. Urmele apusei vieți fericite se pot întîlni în aspectul unor construcții, în grația cîtorva biserici, iar dovezile unei arte originale — în niște detalii răzlețe: o scară tocită, o poartă stricată, o pereche de coloane mîncate de timp sau vreun capăt de teren cîndva verde, dincolo de grilajul de fier îndoit și plin de rugină. În general, casele

sînt de piatră rezistentă, iar din loc în loc se înalță cite o cupolă cu numeroase ferestre, amintind de zilele cînd familiile de căpitani și de armatori priveau cercetător marea.

Din acel talmeș-balmeș de putreziciune materială și morală, blestemele unei puzderii de graiuri asediază cerul. Hoarde de vagabonzi înaintează clătinaț, strigînd și cîntînd în lungul străzilor și aleilor. Mîini furișate sting luminile, trag perdelele și chipuri negricioase, însemnate de păcat, dispar din ferestre cînd vizitatorii se aventurează pînă acolo. Poliția nu mai speră să poată readuce în acest loc ordinea și mai curînd încearcă să ridice bariere spre a proteja de contagiune lumea din exterior. Zgomotul făcut de patrulare este urmat de un soi de tăcere spectrală. De la indivizii inhățați nu scoți niciodată nimic. Cît despre delictе, sînt tot atît de variate ca și dialectele locale. Ele merg de la contrabanda cu rom și ascunderea persoanelor suspecte, trecînd prin diverse stadii de ilegalități și vicii obscure, pînă la uideri și la crimele cele mai oribile. Că aceste încălcări ale legii rămîn în majoritatea cazurilor nesancționate de poliție, explicația stă în puterea de disimulare a straniuului cartier. Cei ce intră în Red Hook sînt mai mulți decît cei care ies — sau, mă rog, care ies prin partea ce dă spre oraș —, iar aceia care dispar mai repede au avantajul că flecăresc mai puțin. Malone găsea în această stare de lucruri un vag iz de mistere mai cumplite decît cele vestejite de preoți și de filantropi. Reunind în sine imaginația și cunoașterea științifică, era conștient că oamenii de astăzi, în condiții speciale, tind să-și reintroducă instinctiv în viață cele mai sumbre tipare ale unei sălbăticii caracteristice maimuțelor. Observase adesea, cu o înfiorare de antropolog, procesiunile însoțite de cîntece și de mășcări ale tinerilor cu ochi înroșiți și fețe descompuse, în primele ore ale dimineții. Vedeai mereu astfel de grupuri, fie așteptînd la colțuri de stradă, fie prin porțile arătoase, cîntînd fără grijă din instrumente

scumpe. Uneori molii, alteori nespuse de agitați, li se întimpla să angajeze discuții indecente prin cafenelele de la Borungh Hall. Cîteodată vorbeau cu glas scăzut în jurul vechilor taxiuri parcate nu departe de străvechile clădiri șubreze, cu obloane închise ermetic. Asta îl înspăimînta și îl fascina pe Malone mai mult decît îndrăzneia el s-o mărturisească față de colegi, căci își închipuia că vede acolo ritualul monstruos al unei societăți ezoterice, un plan de demult, răuvoitor și criptic, strecurîndu-se prin sordida masă de fapte, de obiceiuri și de locuri a căror listă era meticolos consemnată de poliție. Trebuie că erau, gîndea el, moștenitorii unei tradiții primitive, șocante, cunosători ai unui cult uitat, practicanți de ceremonii mai vechi decît omenirea. Așa ceva sugerau coerența și precizia lor, ca și ordinea pe care o bănuia în spatele aparentei lor dezordini mizerabile. Nu citise degeaba tratate de felul celui întocmit de domnișoara Murray: *Cultul vrăjitoriei în Europa occidentală*. Știa că, pînă de curînd, unele practici supraviețuiseră printre țărani, printre diverși inși ascunși. Era vorba de un sistem organizat, clandestin și înspăimîntător, descins din întunecatele religii anterioare lumii ariene și cunoscut în legendele populare sub numele de Liturghii Negre și de Sabat al Vrăjitoarelor. Nu-și închipuia nici o singură clipă că vestigiile infernale ale vechii magii și ale cultelor asiatice ale fertilității dispăruseră cu totul, dar se întreba adesea dacă nu cumva unele dintre ele erau mai vechi și mai sumbre decît cele mai cumplite legende.

III

Afacerii Robert Suydam îi datora Malone faptul că fusese antrenat în miezul evenimentelor din Red Hook. Suydam era un bătrîn învățat, coborîtor dintr-o onorabilă familie olandeză. Trăia penibil din niște rente, ocu-

pînd casa încăpătoare, însă rău întreținută, pe care o construise bunicul lui la Flatbush. Satul acela nu era pe atunci decît un grup de case coloniale pe lingă clopotnița acoperită de iederă a bisericii reformate și cimitirul său olandez, închis cu gard de fier. În locul acela izolat, departe de Mortensen Street, în mijlocul unei curți avînd pe margini arbori venerabili, Suydam trăise în reclusiune voluntară cam vreo șaizeci de ani, excep-tînd o perioadă de opt ani pe care o petrecuse în lumea veche. Mijloacele materiale nu-i permiteau să țină servitori, iar vizitatorii admiși în singurătatea lui erau rari. Își primea puținele cunoștințe într-una din cele trei camere de la parter — o bibliotecă largă, cu tavanul foarte înalt, și ai cărei pereți erau acoperiți de cărți jerpelite, avînd un aspect neplăcut, arhaic și vag respingător. Faptul că orașul creștea și-l absorbise în cartierul Brooklyn n-avusese nici o semnificație pentru Suydam, la rîndul său uitat de oraș. Vîrstnicii îl mai remarcu pe străzi, însă pentru populația ceva mai tină el nu era decît un bătrîn ciudat și corpulent care, cu pletele albe în dezordine, cu obrații rău bărbierii, cu hainele negre și roase, cu bastonul terminat printr-o măciulie de aur, nu trezea nimic altceva decît o privire amuzată.

Malone nu-l mai întîlnise înainte ca misiunea să-l conducă la afacerea pomenită. Auzise însă indirect vorbindu-se despre el, ca despre un expert în superstiția medievală. Odată, intenționase să consulte una din cărțile sale despre Cabală și legenda lui Faust, de care îi povestise un prieten, dar ediția era epuizată.

„Suydam deveni o „afacere“ cînd niște rude îndepărtate se zbatu să obțină o decizie judecătorească privind integritatea sa mentală. Poziția lor păru stranie celor din afară, însă acțiunea nu fu pornită cu adevărat decît după o lungă observare și după niște discuții penibile. Ea se întemeia pe unele schimbări curioase, intervenite în felul de a vorbi și în obiceiurile sale, pe aluziile la lucruri surprinzătoare și pe faptul că frecventa locuri rău fa-

mate din învecinatul Brooklyn. Cu trecerea anilor, ajunsesese din ce în ce mai neglijent cu propria sa persoană. Vagabonda acum ca un cerșetor veritabil. Rușinați, prietenii îl întîlneau din cînd în cînd prin stațiile de metrou și pe băncile nu prea îndepărtate de Borough Hall, unde conversa cu diverși străini negricioși ce păreau, după mutre, numai buni de spînzurat. Cînd deschidea gura, o făcea doar pentru a rosti gînduri incoerente despre niște pretense puteri nelimitate și pentru a repeta, cu clipiri din ochi semnificative, cuvinte sau nume mistice precum „Sephiroth“, „Ashmodai“ și „Samael“. Ancheta scoase la iveală faptul că și irosea veniturile cumpărînd volume curioase, aduse de la Londra și Paris, și că închiriasc un apartament mizerabil la subsol, în cartierul Red Hook, unde își petrecea practic toate nopțile, primind bizare delegații de pomanagii și de străini. Se celebra acolo, după toate aparențele, un ceremonial neobișnuit. Detectivii însărcinați să-l urmărească raportară că riturile acelea nocturne erau presărate cu sîrîgăte și cîntece stranii, cu tropăituri. Deși obișnuiți cu frecvențele orgii ale cartierului, îi apuca tremurul la amintirea sălbăticeii șocante ce caracteriza respectivele întîlniri. Totuși, cînd afacerea ajunse la tribunal, Suydam reuși să-și păstreze libertatea. Față de judecători, apelă la maniere curtenitoare și rezonabile. Admise că purtarea îi era ciudată și limbajul extravagant, dar le puse pe seama excesivei sale pasiuni pentru studiu. Mărturisi că se scufundase într-o lucrare privind cîteva particularități ale tradiției europene, și care pretindea cercetări intense efectuate asupra cîntecelor și dansurilor folclorice ale unor grupuri de străini. Insinuarea că o societate secretă făcea presiuni asupra lui, cum pretindeau rudele sale, era cu totul absurdă. Ea arăta doar în ce măsură familia îi ignora lucrările. Detectivilor Corlears și Van Brunts, angajați de cei din neamul Suydam, li se dădură alte însărcinări.

Acum era momentul să intre în scenă un grup de inspectori federali și de poliție, între care și Malone. Ser-

vicile oficiale urmăriseră afacerea Suydam cu interes, sprijinindu-i în acest sens pînă și pe detectivii particulari. Descoperiseră astfel că noii tovarăși ai lui Suydam se numărau printre criminalii cei mai lipsiți de inimă din ulicioarele cartierului Red Hook. Cel puțin o treime dintre ei aveau dosar și comiseseră delictе destul de grave: furturi, dezordine în locuri publice, imigrație clandestină.

În realitate, se putea spune fără teama de a greși că vizitele la bătrînul savant îi adunau pe cei mai importanți traficantți asiatici de droguri din cartier. În viemuiăla aglomerărilor mizere de la Parker Place, devenite de-atunci faimoase și unde Suydam își avea locuința din subsol, se dezvoltase o colonie nespus de ciudată, alcătuită din indivizi cu priviri piezișe. Ca să comunice între ei, întrebuițau alfabetul arab, însă cei mai mulți dintre sirienii din Atlantic Avenue îi evitau cu grijă. Autoritățile au încercat să-i trimită de unde veniseră, sub pretextul că nu erau în regulă acolo, dar legea se mișcă încet, iar forțele de ordine nu-și făceau de lucru în Red Hook fără să fie constrînse la așa ceva de o campanie de presă ori de vreo formă de presiune.

Crcaturile acelea frecventau o biserică din piatră, ajunsă în ruină, folosită miercurea ca sală de bal, și care își înălța contrafortii gotici nu departe de cel mai dubios loc de pe tărîm. Biserica era de confesiune catolică, însă preoții din Brooklyn n-o mai recunoșteau drept a lor de cînd polițiștii descoperiseră că, noaptea, ea ajunsese teatrul unei strănii insufletiri. Sunete joase și dogite ieșeau dintr-o orgă ascunsă sub pămînt, pe cînd biserica era goală și întunecată, iar adesea pînă-și urlete ori bătăi în tobă păreau să acompanieze vreo slujbă misterioasă.

Întrebat, Suydam răspunse că el considera ritul acela o rămășiță a creștinismului nestorian, în amestec cu șamanismul din Tibet. Cei mai mulți dintre oamenii care-l practicau, presupunea el, erau de rasă mongolă, originari din Kurdistan sau dintr-o țară vecină acesteia. Malone

nu-și putu reține gîndul că în Kurdistan se afla patria neamului Yezidi, compus din ultimii descendenți ai perșilor adoratori ai diavolului. Ancheta mai relevă faptul că în Red Hook intrau tot mai mulți imigranți străini. Prin complicitatea marinarilor, reușeau să înșele vigilența ofițerilor de poliție însărcinați cu supravegherea. Se răspîndeau prin Parker Place, instalîndu-se pe colină, unde alți indivizi bizari îi primeau frățește. Siluetele lor bondoace, împopoțonate grotesc cu veșminte americane țipătoare, apărură într-un număr din ce în ce mai mare printre localnici și printre briganzii nomazi din sectorul Borough Hall, pînă cînd în cele din urmă deveni necesar să fie recenzați, adunați laolaltă și predați autorităților federale și poliției orașenești.

IV

Metodele polițienești sînt variate și ingenioase. În urma unor filaje discrete, convorbiri neînsemnate, părărele de alcool oferite la momentul potrivit și întrevederi bine gîndite cu arestații înspăimînați, Malone înregistrase un număr de fapte legate de această mișcare bizară și amenințătoare. Noii sosiți erau chiar kurzi, vorbeau un dialect obscur, rămas o enigmă pentru filologie. Cei ce aveau o ocupație erau în majoritate lucrători necalificați prin docuri, negustori fără autorizație, slugi prin restaurante grecești ori vînzători de ziare zgomotoși. Întrucît cei mai mulți dintre ei n-aveau venituri declarate, ajungeau inevitabil la afaceri necinstite printre care fraudă și hotia constituiau delictеle cele mai ușoare.

Veniseră cu vapoare și cargouri de toate felurile. Debarcați pe ascuns în nopțile fără lună, ei urcau la bordul unor barcaze amaratе la un chei anumit și, folosind un canal ascuns, ajungeau într-un refugiu subteran, secret, aflat chiar sub o anume casă. Malone nu putu

localiza nici cheiul, nici canalul, nici casa, căci amintirile informatorilor săi erau foarte confuze, iar explicațiile lor — de neînțeles pînă și pentru experții cei mai experimentați. Nu avu mai mult noroc nici în încercarea de a pricepe rostul acelei imigrări sistematice. Din prudență, oamenii țineau ascuns locul exact de unde veneau, ca și modul în care fuseseră contactați de organizația ce-i adusese aici. Remarcă un singur lucru, și anume: cu cît insistă să le descopere scopul, cu atît indivizii aceia ciudați păreau mai cuprinși de panică.

Gangsterii de alte rase erau și ei reținuți la limbă. Tot ce se putuse afla era că un zeu, sau un mare preot, le promisese avantaje extraordinare, o putere supranaturală și dominația asupra unui ținut straniu.

Prezența noilor veniți și a vechilor răufăcători la reuniunile nocturne ale lui Suydam era supravegheată cu grijă de către poliție, care a înțeles cîrînd că bătrînul original trebuise să închirieze apartamente suplimentare ca să-i cazeze pe toți cunoscătorii parolei. Astfel, el ocupa în întregime trei case și găzduia permanent un mare număr de indivizi bizari.

Robert Suydam își petrecea acum tot mai puțină vreme în casa de la Flatbush. Aparent, nu se ducea acolo decît după cărți. Înfățișarea și manierele sale atinseseră un stadiu de degradare alarmant. Malone îl luă la întrebări în două rînduri, dar de fiecare dată se lovi de un zid al tăcerii. Omul pretindea că nu știe nimic despre comploturile sau mișcările acelea misterioase. N-avea nici o idee în privința felului cum debarcaseră kurzii, nu bănuia nici ce voiau. Ocupația lui consta în studiul senin al folclorului tuturor imigranților din cartier — treabă în care, în mod legitim, nu, încăpea amestecul poliției. Malone profită de vizită pentru a-i spune lui Suydam cît îi admira vechea broșură scrisă cîndva despre Cabală și despre alte mituri, însă bătrînul nu deveni după asta mai blînd. Se simțea încolțit și își respinse cu fermitate

vizitatorul. Dezgustat, detectivul abandonă partida, căutîndu-și alte surse de informare.

Nimeni nu va ști vreodată ce ar fi descoperit Malone în eventualitatea că ar fi ținut în permanență afacerea sub control. Oricum, un conflict stupid între autoritățile federale și cele ale orașului întrerupsese ancheta timp de mai multe luni, iar inspectorul se ocupă de alte sarcini. Chiar de la distanță, însă, continuă să se intereseze de afacerea aceea ciudată. Fu surprîns, bineînțeles, în perioada răpirilor ce răvășiseră New York-ul, să afle că savantul pînă atunci atît de neglijent cu propria lui persoană se metamorfozase complet.

Într-o bună zi apărură la Borough Hall cu fața rasă, cu părul tăiat și purtînd un costum impecabil. Începînd de atunci, cu fiecare zi trecută se putea constata o ameliorare: privirea îi deveni mai vie, vorba mai scintilătoare, își pierdu treptat corpolența ce-l deformase vreme îndelungată. Acum i se dădea adesea mai puțin decît vîrsta reală. Mersul îi era suplu, gesturile rezezi, părea să fi aflat o a doua tinerețe, fiindcă părul începu să i se înnegrească fără ca nimic să dea de înțeles că și-l vopsea.

Pe măsură ce se scurgeau lunile, se îmbrăca din ce în ce mai puțin desuet și, ca să sfîrșim, își surprinse noii prieteni prin rehovarea și redecorarea proprietății de la Flatbush, unde dădu o serie de recepții la care își invită toate cunoștințele, inclusiv rudele acelea îndepărtate ce încercaseră nu demult să-l pună sub interdicții. Unii veniră din curiozitate, alții din datorie, însă cu toții fură încîntați de farmecul și curtoazia pustnicului de odinioară. Își împlinise, spunea el, cea mai mare parte a lucrării în care era angajat și, întrucît tocmai îl moștenise pe un vechi prieten din Europa, putea să-și termine treaba și să-și petreacă fără griji timpul ce-i mai rămînea de trăit.

Era văzut tot mai rar în Red Hook și tot mai des în societatea căreia îi aparținea prin naștere. Poliția înregistra faptul că nelegiuții organizau întîlniri frecvente

În vechea biserică folosită ca sală de bal, dar se părea că neglijau apartamentul din subsolul de la Parker Place, chiar dacă locul acela și anexele lui fuseseră mereu bintuite de creaturi ciudate și sordide.

Apoi se produsera două incidente, la mare distanță unul de altul, e adevărat, însă, în ochii lui Malone, ambele extrem de interesante în raport cu afacerea. În ziarul *Eagle*, apăru anunțul discret al logodnei lui Robert Suydam cu domnișoara Cornelia Gerritsen din Bayside, o tânără de condiție excelentă, rudă pe departe cu viitorul său soț; cealaltă noutate era descinderea efectuată de poliție la biserică, în urma zvonurilor conform cărora figura unuia dintre copiii răpiți fusese văzută într-o fereastră de la subsol.

Malone participă la descindere. Inspectă locul cu destulă atenție, dar nu descoperi nimic. În fond, clădirea era absolut pustie atunci când o cercetau. Și totuși, detectivul fu tulburat într-o oarecare măsură de ceea ce găsi în interior. Erau acolo niște panouri pictate grosolan și care nu prevesteau nimic bun. Panourile reprezentau chipuri sacre cu expresii sardonice, bizare și nepămîntești.

Nu-i plăcu nici inscripția grecească de pe zid, chiar deasupra pupitrului. Era o străveche incantație descoperită de el pe cînd fusese student la Dublin și care, în traducere, suna astfel:

O, prieten și tovarăș nocturn, tu care te bucuri de urletele cîinilor și de singele vărsat, tu care treci printre umbrele dintre morminte, tu care te desfeți la vederea singelui și semeni groază între muritori, Gorgo, Mormo, Lună cu o mie de chipuri, primește cu bunăvoință jertfele noastre.

Citind acestea, Malone se înfioră și un gînd vag îi zbură la orga cu note joase și dogite ce fusese auzită de sub biserică în unele seri. Se înfioră iarăși, văzînd ru-

gină pe marginile unui lighean de metal din preajma altarului, și se opri încercat de nervozitate cînd nările lui avură impresia că recunosc un miros straniu și macabru, în imediata lui apropiere. Amintirea acelei orgii nu-i mai ieșea din minte. Înainte de a pleca, exploră pivnița cu cea mai mare atenție, însă nu găsi nimic. Locul era teribil de odios.

La data căsătoriei lui Suydam, valul răpirilor ajunsese un veritabil scandal de presă. În cea mai mare parte, victimele erau copii proveniți din clasele sociale defavorizate, iar numărul în creștere al disparițiilor declanșase un sentiment de minie violentă. Ziarele cereau poliției să acționeze și, încă o dată, postul din Buther Street își trimise oamenii la Red Hook ca să caute urme și probe menite să conducă la arestarea criminalilor. Malone fu încîntat să intre din nou în rol și se felicită că avea de efectuat un raid printr-una din casele lui Suydam de la Parker Place. Nu fu descoperit, totuși, nici un copil răpit, în ciuda unor țipete și a unei eșarfe roșii ce aparținuse unuia dintre ei, obiect găsit în vecinătate. Picturile și inscripțiile grosolane ce împodobeau, în majoritatea camerelor, pereții neîngrijiți îl convinseră însă pe detectiv că era pe urmele unui fapt extraordinar. Picturile erau înspăimîntătoare. Reprezentau monștri hidoși, de toate formele și de toate mărimile, și parodii de siluete omenești, imposibil de descris. Inscripțiile erau făcute în roșu, cu caractere arabe, grecești, latine și ebraice. Malone le putu descifra pe cele mai multe dintre ele, dar ceea ce reuși să citească, într-un soi de greacă veche ebraizată, sugera cea mai cumplită dintre invocațiile adresate diavolului în epoca decadenței alexandrine:

HEL — HELOYM — SOTHER — EMMANVEL —
SABOTH — AGLA — TETRAGRAMMATON — AGY-
ROS — OTHEOS — ISCHYROS — ATHANATOS —
IEHOVA — ADONAI — SADAY — HOMONION —
MESSIAS — ESCHEREHEYE.

Cercuri și stele în cinci colțuri apăreau acolo, revelind fără nici un dubiu credințele și înclinațiile strănii ale celor ce locuiau în apartamentele acelea mizerabile. Apoi, în pivniță, fu descoperit ceva extrem de ciudat — un morman de lingouri de aur peste care se îngrămădiseră neglijent niște pinze. Suprafața sclipitoare a lingourilor avea imprimate hieroglife ciudate, asemănătoare celor de pe pereți. În timpul raidului, polițiștii nu întâmpinară decât o rezistență pasivă din partea orientalilor cu ochi furișaji ce scinteiau în pragul fiecărei uși. Inspectorii se retraseră fără nimic care să poată constitui o dovadă.

Comisarul de cartier îi scrisese lui Suydam, sfătuindu-l să fie mai atent la locatarii și protejații săi, căci rumoarea publică era în creștere.

V

Apoi avu loc căsătoria, în iunie, urmată imediat de o întâmplare senzațională.

În dimineața aceea, Flatbush plutea în euforie. Automobile împodobite umpleau străzile din jurul vechii biserică olandeze, din al cărui portal începea un baldachin terminat pe trotuar. Nici un eveniment local nu întrecu în pompă și fast căsătoria Suydam-Gerritsen. Numele celor ce-i petrecură pe soți pînă la cheiul de îmbarcare, chiar dacă nu erau dintre cele mai celebre, nu înseamnă că lipseau din lista mondenă a locului. La orele 17, batisatele fluturară, iar marea transatlantic începu să alunece în lungul debarcaderului, își întoarse încet prova spre ocean, se desprinse de remorcherul său și o porni în direcția vastelor spații marine care conduceau la minunile Lumii Vechi. Noaptea, vaporul era ieșit din port și pasagerii întorziți pe punte contemplau stelele reflectate în oceanul neted. Nimeni nu va putea spune dacă atenția le fusese atrasă mai întâi de cargou, sau de țipăt.

Probabil cele două apăruseră în același timp, dar n-are rost să ne pierdem în presupuneri. Țipătul scăpă din cabina lui Suydam, iar stewardul care a forțat ușa ar fi putut povesti lucruri oribile dacă n-ar fi înnebunit subit. Orice-ar fi fost, el se puse pe urlat încă și mai tare decât victimele, apoi începu să străbată vaporul vâlcărindu-se încet, pînă cînd fu reținut și pus în lanțuri. Medicul de la bord, intrînd imediat în cabină și aprinzînd lumina, nu-și pierdu rațiunea, însă nu povesti nimănui ce văzuse. La mult timp după întâmplare, avea să-i spună totul lui Malone, cu care va intra în legătură la Chepachet.

Se produsese o crimă, o strangulare, dar e nevoie să spunem că urmele de gheare de pe gîtul doamnei Suydam nu puteau fi lăsate de soțul ei și nici de vreo altă mină omenească. Pe peretele alb al cabinei, un cuvînt înscris cu litere de foc străluci vreme de cîteva clipe, cuvînt care, repetat de memorie, părea să se aproprie de sinistrele litere caldeene ale vocabulei „Lilith“. Toate acestea, de altfel, dispărură foarte repede. Cît despre Suydam, trebuia mai întâi să interzică intrarea în cabina lui pentru a încerca să-și facă o idee despre ceea ce se petrecuse, dar doctorul îi declara lui Malone că el unul nu-l văzuse. Într-adevăr, cînd ajunsese la locul crimei, hubloul deschis îi fusese ascuns vederii, pînă să aprindă lumina, de un fel de fosforescență. O clipă crezuse că auzea afară, în noapte, ecoul îndepărtat al unui rîs drăcesc înăbușit, fără a percepe totuși vreo formă distinctă. Era sigur pe ceea ce afirma și se întemeia în acest sens pe faptul că-și păstrase perfect sănătatea mintală.

Acela a fost momentul în care atrăsese atenția cargoul. Fu lansată o barcă și o hoardă de briganzi negricioși, insolenți, în uniforme de ofițeri, invadă vaporul oprit pentru o vreme. Oamenii aceia îl voiau pe Suydam sau corpul său. Erau la curent cu călătoria lui și, din anumite motive, știau că tocmai murise.

Puntea căpitanului semăna cu un adevărat pandemoniu. Între raportul doctorului cu privire la cabină și

pretențiile echipajului de pe cargou, pină și marinarul cel mai înțelept și cel mai calm nu mai știa ce să creadă. Șeful bandei, un arab cu o dezgustătoare gură negroidă, scoase pe neașteptate o hirtie murdă și botită, întinzându-i-o căpitanului. Era un mesaj ciudat, semnat de Robert Suydam:

„În caz de moarte subită sau de accident inexplicabil, rog să fii predat, fără întrebări, eu sau corpul meu, în mâinile purtătorului acestei scrisori. Pentru mine, și poate pentru voi, totul depinde de respectarea întocmai a acestei condiții. Explicațiile vor veni mai târziu. Nu mă părașiți în situația asta. — Robert Suydam“

Căpitanul schimbă o privire cu doctorul, iar acesta din urmă șopti ceva la urechea celui dintii. În final, ei se supuseră cererii și își conduseră musafirii nedoriti în cabina dramei.

Doctorul evită privirea căpitanului pe cînd descuia ușa. Îi lăsă pe ciudații marinari să intre și așteptă, neliniștit, să iasă cu povara lor. Pregătit cu grijă, corpul era învelit în cearșafuri care îl fereau de privirile curioșilor. Oamenii îl trecură peste bord, luîndu-l în barca lor.

Vaporul își reîncepu cursa. Doctorul și un funcționar de servicii funebre al vasului aranjă cabina familiei Suydam, îndeplinind ultimele datorii reclamate de moarte. Încă o dată, medicul fu obligat să se arate reticent în explicații și să ascundă adevărul. Cînd bărbatul de la pompe funebre îl întrebă de ce o golise cu totul de sînge pe doamna Suydam, evită să-i spună că el nu-i făcuse nimic și nici nu-i atrase atenția asupra locului gol de pe etajeră, unde se țineau medicamentele, ori asupra mirosului din chiuvetă care arăta ce se alesese din conținutul original al flacoanelor. Remarcase, totuși, că buzunarele acelor oameni, dacă oameni erau, arătau umflate în chip bizar cînd părăsiseră nava.

După două ore, prin radio, lumea întreagă știa tot ce trebuia să știe despre oribila afacere.

VI

În aceeași seară de iunie, fără să aibă habar de lucrurile petrecute pe mare, Malone era în misiune pe ulicioarele din Red Hook. O bruscă agitație cuprinsese zona. Oamenii fuseseră chemați acolo prin „telefonul fără fir“ sau ceva de felul acesta. Se adunaseră în jurul bisericii și al caselor din Parker Place, ca și cum ar fi așteptat ceva. Tocmai dispăruseră trei copii, niște norvegieni mititei cu ochi albaștri din străzile de pe lîngă Gowanus, și se zvonea că viguroșii vikingi erau gata să-și facă dreptate singuri. Săptămîni întregi, Malone își tot indemnase colegii să opereze o curățenie generală în cartier. Impresionați de noul element ce se adresa bunului lor simț mai mult decît descrierile unui visător din Dublin, polițiștii hotărîră de comun acord să aplice o lovitură serioasă. Agitația și ambiția acelei seri fură factorul decisiv care le determina acțiunea. La miezul nopții, un comando format din oameni de la trei posturi de poliție dădu năvală în Parker Place și prin împrejurimi. Ușile fură forțate, întirziații arestați. Camerele luminate de lumînări vărsară o mulțime incredibilă, alcătuită din străini în robe bălțate, purtînd mitre și alte zorzoane inexplicabile. În invălmășeală se pierdură destule, căci diverse obiecte fură aruncate în puțuri, iar mirosurile revelatoare fură acoperite prin arderea grăbită de tămîie cu parfum extrem de puternic. Dar stropi de sînge existau peste tot, incît pe Malone îl scuturau fiorii ori de cîte ori se apropia de vreo vatră sau de vreun altar încă fumegînd.

Voia să vadă imediat mai multe locuri, însă acordă prioritate apartamentului de la subsol al lui Suydam. Un mesager îi transmisese că biserica în ruine era complet goală. Apartamentul, gîndea el, avea să-i reveleze neîndoielnic urme ale cultului căruia specialistul în științe oculte îi devenise, după toate semnele, șef. Plin de spe-

ranță, scotoci prin camerele mucedee, luînd aminte la mirosurile vag carnale. Examină cărțile ciudate, înstrumentele, lingourile de aur și recipientele cu dop de sticlă împrăstiate pe jos. Deodată, o miță costelivă, neagră cu alb, îi alunecă printre picioare și-l făcu să se împiedice, răsturnînd în același timp o retortă pe jumătate plină cu un lichid roșu. Șocul resimțit fu intens, încît nici astăzi Malone nu-i încă sigur de cele văzute. Dar în visele sale revede mereu goana acelei pisici cu malformații monstruoase. Apoi descoperi o ușă închisă cu cheia și căută ceva cu care s-o dărîme. Un scaun greu se afla în apropiere, era mai mult decît suficient pentru panourile de lemn îmbătrînit. O fisură apărură, apoi se lărgi. În fine, ușa cedă. Un vârtej urlător de vînt înghețat țîșni din abis, purtînd cu sine toate mirosurile grele ale unei genuni fără fund. O forță absorbantă ce nu venea nici din cer și nici de pe pămînt îl cuprinse pe detectivul paralizat și-l antrenă, prin deschiderea căscată, în niște spații nemărginite, pline de șușoteli, de tînguii și de rînjete batjocoritoare. Fără îndoială, era un coșmar. Toți specialiștii i-au spus-o, iar el nu reuși niciodată să demonstreze contrariul. Și, de altfel, ar fi preferat să fie așa, căci spectacolul vechilor maghernițe de cărămidă și al sîmbrelor chipuri străine nu i-ar fi măcinat atunci sufletul în asemenea hal. Dar în momentul acela nu visa și nimic n-avea să-i șteargă vreodată amintirea criptelor obscure, a arcadelor titanice, a siluetelor diforme și infernale ce înaintau cu pași largi, stringînd în brațe niște arătări pe jumătate devorate și ale căror fragmente încă vii cereau milă ori rideau satanic. Mirosuri de tîmii și de putreziciuni se contopeau într-un amestec grețos. Prin aerul negru se mișcau, înglobate într-o masă cețoasă, vizibile abia pe jumătate, elemente fără formă, dar prevăzute cu ochi. Undeva, o apă sumbră și cleoasă plescăia în cheiuri de onix. La un moment dat, clinchetul tremurător al unor clopotei răsună ca răspuns la chicotul dement al unei creaturi goale și fosforescente. Acesta înota în

direcția malului, ajunsese la el, se agăță și se cătără pentru a se ghemui, cu un aer sardonice, în umbră, pe un pedestal aurit, sculptat. Cui întunecoase și fără de capăt păreau să ducă în toate direcțiile, încît ajungeai să-ți dai seama în cele din urmă că acolo te aflai în însuși miezul unei lepre menite să lovească și să înghită orașe și națiuni.

Răul cosmic pătrunsese aici, hrănindu-se din rituri nelegiuite. Își începuse sinistrul marș macabru ce trebuia să ne reducă pe toți la starea de monștri cotropiți de mușegai, prea hidoși pînă și pentru a mai merita un mormînt. Acolo își avea Satan curtea babiloniană și cu singele copiilor nevinovați erau spălate membrele leproase ale fosforescenței Lilith. Incubi și sucubi o proslăveau cu urlete pe Hecate, în vreme ce miej fără cap își trimiteau behăiturile spre Magna Mater. Capre săltau după sunetele unor flaute mici și stridente și aegipani ca niște broscoi umflați alergau neosteniți în urma unor fauni sluți pe stîncile zgrunțuroase. Moloh și Ashtaroth nu lipseau nici ei, căci în această chintesență a tuturor damnațiunilor limitele conștiinței erau abolite, iar închipuirea umană își găsea curs liber în toate domeniile ororii și în toate dimensiunile interzise pe care răul avea puterea de a le crea. Lumea și natura erau neputinicioase împotriva unor astfel de asalturi, puturi ivite de sub sigiliile nopții, și nici un semn și nici o rugăciune nu putea opri valul acela de abominăție.

Deodată, o rază de lumină apărură în mijlocul fantasmelor, iar Malone auzi un zgomot de visle printre blestemele arătărilor ce ar fi trebuit să fie moarte. O barcă, avînd în partea din față o lanternă, își făcu apariția. După ce fu legată de un inel din fier al cheiului, mai mulți oameni sumbri debarcară o povară voluminoasă, învelită în cearșafuri, purtînd-o pînă la forma goală și fosforescentă de pe pedestaul sculptat și aurit. Arătarea rînji, apoi izbi de mai multe ori cu piciorul în cearșaf. După care oamenii îl desfăcură, susținînd dinaintea pedestaului

lului cadavrul cangrenat al unui bătrîn corpolent, cu obraji nerași și cu plete albe în dezordine. Arătarea fosforescentă rînji din nou. Atunci oamenii își scoaseră din buzunare sticlele și-i unseseră cu roșu picioarele, iar la urmă îi dădură sticlele să bea. Brusc, venit din arcadele acelor străzi nesfîrșite, se auzi sunetul demonic al unei orgi necurate care, în vuiete, prin notele sale joase și dogite făcu infernul să hohotească. Într-o clipă, fiecare entitate mișcătoare se electriză. Alcătuiră îndată o procesiune ceremonială. Apoi hoarda aceea de coșmar porni în ritmul straniei melodii — capre, satiri, aegipani, incubi, sucubi, lemuri, broscoi contorsionați, cîini urlători și elemente fără formă, conduși cu toții de abominabila apariție fosforescentă, goală, ce pășea acum larg, nerușinat, purtînd în brațe cadavrul cu ochi adînciți al bătrînului. Ciudații oameni negricioși dansau în coada cortejiului, și întreaga coloană sălta și tresălta într-o demență dionisiacă. Malone se poticnea departe în spatele lor, pradă delirului, întrebîndu-se în ce lume ajunsese. În sfîrșit, se prăbuși pe piatra rece și umedă, gîfîind și tremurînd, în vreme ce orga diavolească își scădea intensitatea, iar înspăimîntătoarele urlete ale acelei procesiuni nebunești încetau treptat. Mai auzea încă, vag, cîtece oribile și croncănituri ignobile în depărtare. Din timp în timp, un geamăt sau un urlat de devoțiune ceremonială aungea pînă la el, o dată cu înfiorătoarea incantație grecească al cărei text îl citise deasupra pupitrului din biserica ruinată.

O, prieten și tovarăș nocturn, tu care te bucuri de urletele ciinilor (aici, un urlat oribil izbucni) și de sîngele vărsat, (aici, sunete imposibil de descris se amestecară cu strigăte morbide), tu care treci printre umbrele dintre morminte (aici se auzi un suspin), care te desfeți la vederea sîngelui și semenii groază între muritori (succesiune de țipete ascuțite, ieșite din miriade de gîtlejuri), Gorgo (reluat de asistență), Mormo (repetat în extaz), Lună cu

o mie de chipuri (suspine și note de flaut), primește cu bunăvoință jertfele noastre.

O dată cu sfîrșitul incantației, un strigăt general se înalță și sunetele orgii dogite fură acoperite aproape în întregime. Apoi un suspin scăpă din piepturi fără număr, după care fură lătrate și behăite aceste cuvinte:

Lilith, măreată Lilith, privește-l pe Mire!

Strigătele se intensificară. Se auzi zgomotul unei lupte și pașii repezi ai unei siluete ce fugea. Zgomotele se apropiară, iar Malone se ridică în coate ca să vadă ce se petrecea. După ce scăzuse, lumina din criptă creștea acum din nou. Într-un halou demonic apărură atunci, alergînd, o formă ce n-ar fi trebuit nici să fugă, nici să simtă, nici să respire: cadavrul cangrenat al bătrînului corpolent și cu ochi sticloși. În spatele lui alerga apariția aceea goală, fosforescentă și rînjitoare, iar încă și mai în urmă se puteau vedea cum gîfîie oamenii cu piele negricioasă și redutabila mulțime a adîncurilor puturoase. Cadavrul lua avans față de urmăritorii săi, lăsînd impresia că se concentrează asupra unei ținte precise: pedestalul aurit și sculptat, a cărui importanță necromantică părea să fie foarte mare. Încă o clipă, și avea să reușească. Cu o ultimă tresărire de energie, Robert Suydam, cadavrul cu ochii ficși, își atinse ținta și triumfă. Efortul fusese enorm, dar se ținuse bine. Acum, după ce se nărui, carcasa lui se prefăcea într-o masă gelatinoasă, de putreziciune. Pedestalul, pe care-l împinsese în cădere, se clătină și căzu în apele dense, chiar alături, lăsînd o ultimă sclipire de aur sculptat pe cînd se afunda greoi în golfurile insondabile ale adîncului Tartar. Și tot în clipa aceea, scena de oroare dispărură din privirile lui Malone. Își pierdu cunoștința în mijlocul unui bubuit de tunet ce părea să înmormînteze întreg universul Răului.

Visul lui Malone se produse înainte ca el să fi aflat de moartea lui Suydam și, în mod curios, era completat de mai multe fapte pe cât de reale, pe atât de stranii.

Cele trei case vechi din Parker Place, putrezite de multă vreme, se prăbușiră fără vreo rațiune vizibilă pe cînd jumătate din polițiști și majoritatea arestaților se aflau în interior. Un mare număr dintre ei fură uciși pe loc. Au existat și cîțiva supraviețuitori în subsol și în pivnițe, Malone numărîndu-se printre ei. Se afla chiar sub casa lui Robert Suydam. Asta nimeni nu e dispus s-o neghe, fiindcă fu descoperit inconștient la marginea unei cloace negre, alături de o încăleală de căr-nuri putrede și de oseminte ce s-a identificat, grație unei proteze dentare, drept corpul lui Suydam. Afacerea era simplă. Într-adevăr, chiar acolo ducea canalul subteran al contrabandiștilor. S-a crezut, prin urmare, că oamenii îl luaseră pe Suydam de pe vapor doar ca să-l aducă la el. Polițiștii traseră concluzia că Suydam era, după toate evidențele, capul unei organizații de imigranți clandestini. Cît despre doctor, explicațiile poliției nu-l satisfăcuseră, însă nu insistă. Detectivii mai observară că un tunel neștiut unea casa fatală de o criptă săpată sub biserică. La cripta aceasta nu se putea ajunge decît printr-un pasaj secret, strîmt, săpat în zidul nordic al bisericii. Odată ajunși acolo, făcuseră descoperiri înfrîntoare. Orga dogită exista, și la fel o largă capelă boltită, cu bănci de lemn și un altar de formă curioasă. Pereții conțineau mici celule și, în șaptesprezece dintre ele, fură găsiți — e oribil s-o spunem — prizonieri singuratici, în lanțuri, ajunși într-o stare de idiotie deplină, printre care și patru mame cu copiii lor. Copiii muriră curînd după ce fuseseră scoși la lumină, iar medicii afirmară că era lucrul cel mai bun ce putea să li se întîmple.

Înainte de a astupa canalele, ele fură drenate cu grijă și se găsi acolo o cantitate imensă de oase sfărîmate, de toate mărimile. Era limpede că epidemia răpirilor își avea epicentrul sub această casă. Însă numai doi dintre arestații supraviețuitori putură să fie implicați legal în afacere. În ce privește pedestalul sculptat și aurit, atît de des menționat de Malone ca fiind de cea mai mare importanță ocultă, el nu mai fu găsit niciodată. Se constată doar că sub casa lui Suydam exista un loc unde canalul se afunda brusc într-un puț foarte adînc, cu neputință de dragat. Fu închis printr-un grilaj la un capăt și betonat la celălalt, atunci cînd se construiau pivnițele noilor clădiri.

Satisfăcută de distrugerea unei periculoase bande de nebuni și de contrabandiști, poliția îi predă și pe kurzii suspecti, însă necondamnați, în miinile instituției federale. Înainte de a fi deportați, se descoperi fără putință de tăgadă că aparțineau clanului Yezidi, adorator al diavolului.

Cargoul și echipajul său rămaseră un mister, dar niște detectivi dezamăgiți sînt gata să urmărească nava oriunde s-ar afla, ca s-o împiedice să-și continue dăunătoarea activitate. Malone credea că polițiștii aceia cinici dau dovadă de o evidentă lipsă de imaginație și că vor găsi vasul-fantomă la fel cum găsiseră explicațiile concrete ale afacerii respective. Nici în raport cu presa, care n-a văzut aici decît materie de senzații morbide, n-are prea multe speranțe. Gazetarii s-au limitat la evocarea unui cult sadic minor, cînd l-ar fi putut numi „oroarea din inima Universului”.

Malone e mulțumit că se poate odihni în prezent la Chepachet. Așteaptă ca, în condiții de liniște, nervii să i se destindă, iar timpul să transfere treptat teribila lui experiență, din imperiul realității, în acela al unei depărtări pitorești și pe jumătate mitice.

Robert Suydam zace aproape de soția sa în cimitirul din Greenwood. Nici o ceremonie funeabră nu s-a celebrat peste aceste stranii rămășițe pămîntești. Rudele se bucură că afacerea a căzut într-o uitare rapidă. De altfel, nu s-a dovedit niciodată, legal, că ar fi existat vreo legătură între savant și atrocitățile comise la Red Hook. Moartea bătrînului stinse acțiunea judiciară și însuși sfîrșitul său e rareori evocat. Familia Suydam speră că posteritatea nu-și va aminti de el decît ca de un original singuratic, preocupat de magia inofensivă și de folclor.

La Red Hook, nimic nu s-a schimbat. Suydam a venit și a plecat. După ce dispăruse, teama a reapărut în cartier. Spiritul răului și al sordidului continuă să planeze peste vechile case de cărămidă, iar cete de vagabonzi mai defilează prin fața ferestrelor în care apar și dispar lumini și chipuri deformate.

Veche de cînd lumea, oroarea este ca o hidră cu o mie de capete, iar cultele nopții sînt înrădăcinate profund. Sufletul fiarei este omniprezent. Locuitorii din Red Hook, cu ochii înroșiți, cu fețe descompuse, cîntă, înjură și urlă și astăzi, strecurîndu-se dintr-un abis în altul. Nimeni nu știe nici de unde vin, nici unde merg. Ca și înainte, intră mai multă lume în Red Hook decît iese. Se șoptește că noi canale conduc pe sub pămînt spre unele locuri unde se face trafic de alcool și alte lucruri mai greu de menționat.

Biserica e acum sală de bal. Chipuri bizare apar noaptea la ferestre. Nu demult, un polițist a lăsat să se înțeleagă că cripta zidită a fost săpată iarăși, nu se știe cu ce scop. Cine sîntem noi, ca să combatem otrăvuri mai vechi decît istoria și decît omenirea?

Malone nu se înfioară fără motiv — căci nu mai demult decît zilele trecute un ofițer a surprins o vrăjitoare bătrînă, cu ochi furișați, învățîndu-l pe un copil niște vorbe sușolite în dialect:

O, prieten și tovarăș nocturn, tu care te bucuri de urletele ciinilor și de sîngele vărsat, tu care treci printre umbrele dintre morminte, tu care te desfeți la vederea singelui și semenii groază între muritori, Gorgo, Mormo, Lună cu o mie de chipuri, primește cu bunăvoință jertfele noastre.

CUPRINS

<i>Licorn la orizont!</i>	5
Dagon	9
Herbert West, reanimator	16
Căutarea lui Iranon	52
Celephais	60
Polaris	67
Blestemul din Sarnath	72
Corabia albă	79
Pisicile din Ulthar	87
Lumea de dincolo	91
Templul	100
Copacul	115
Zei ceilalți	120
Alchimistul	126
Strada	136
Oroarea de la Red Hook	143

ANDRIEȘ C. LUCIAN
Nr 2036
Biblioteca Personală

Lector: VIORICA MARIU
Tehnoredactor: GHEORGHE SANDU
Corector: FELICIA SCHLEZAK

Apărut: 1993. Bun de tipar: 03.05.1993. Comanda nr. 3419.
Cali de tipar: 10,75. Hirtie: velină 50 g/mp. Format: 54×84/16.

Tiparul executat sub comanda nr. 45
la Imprimeria „ARDEALUL” Cluj-Napoca,
B-dul 22 Decembrie nr. 146.
ROMANIA

LICORN

FANTASTIC • STRANIU • TEROARE

H.P. LOVECRAFT
un maestru al genului

Lumea inventată de Lovecraft are o ereditate grea... Monștri informi precum Dagon sau creaturile din cetatea pierdută Sarnath, spirite răzbunătoare de felul pisicilor din Ulthar, practicanți de rituri secrete și abominabile, cum sînt locuitorii degenerați ai *Străzii*, ori cei ce forfotesc prin subteranele New York-ului în *Oroarea de la Red Hook*. Ca să nu mai vorbim de un rafinat al senzațiilor perverse, refugiat în umbra cimitirelor și în sacrilegiu: reanimatorul de cadavre Herbert West.

Dar structura profundă a lui H.P. Lovecraft este, ca și a înaintașului său, Edgar Poe, aceea a unui poet.

Urmeaza sa apara:

HYPNOS

de H.P. Lovecraft
&

CELE PATRU ANOTIMPURI ALE NOPTII
de Daniel Walther

Lei 550

ISBN 973-35-0325-8